

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Č. j.: 2013/24071-411

**Věc: Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti
v roce 2012**

Obsah:

- I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- II. Zaměstnanost
- III. Nezaměstnanost
- IV. Politika zaměstnanosti
- V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Duben 2013

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2012

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti	2
II. Zaměstnanost.....	7
1. STAV A VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI	7
2. STRUKTURA ZAMĚSTNANOSTI V SEKTORECH, ODVĚTVÍCH A PODLE ZAMĚSTNÁNÍ	17
3. VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA ZAMĚSTNANOSTI.....	19
4. INSOLVENCE	20
III. Nezaměstnanost	22
1. STAV A VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI	22
2. TOKY NEZAMĚSTNANOSTI.....	27
3. STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ	29
4. REGIONÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST.....	39
IV. Politika zaměstnanosti	43
1. ZAMĚŘENÍ POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI	43
2. VÝDAJE NA POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI	45
3. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI REALIZOVANÁ ÚP.....	46
4. SYSTÉM INVESTIČNÍCH POBÍDEK.....	54
5. PROJEKTY FINANCOVANÉ Z PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU.....	56
V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti	67
VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	73

Metodické poznámky
Seznam použitých zkratk

Přílohy

Zdroj dat: MPSV (pokud není uvedeno jinak)

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

- **V roce 2012** dosáhl podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) průměrný **počet zaměstnaných** ve všech sférách národního hospodářství **4 890,1 tis. osob**. Jejich počet meziročně **vzrostl** absolutně **o 17,6 tis.**, v relativním vyjádření **o 0,4 %**. Meziroční nárůst představoval v 1. čtvrtletí 2,5 tis. osob (0,1 %), ve 2. čtvrtletí 11,8 tis. osob (0,2 %), ve 3. čtvrtletí 25,2 tis. osob (0,5 %) a ve 4. čtvrtletí 31,1 tis. osob (0,6 %).
- **Na zvýšení zaměstnanosti** se podílely především **ženy**, jejich počet **se zvýšil** o 16,4 tis. **na 2 111,5 tis.**, počet zaměstnaných **mužů vzrostl pouze** o 1,2 tis. **na 2 778,6 tis.** V důsledku toho **se zastoupení mužů** mezi zaměstnanými **snížilo** (z 57,0 %) **na 56,8 %** a **žen zvýšilo** (z 43,0 %) **na 43,2 %**.
- Zaměstnanost **v primárním sektoru** po delším poklesu v roce 2012 **vzrostla** (o 3,5 tis.) **na 149,2 tis. osob**, **podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti se zvýšil (o 0,1 p. b.) **na 3,1 %**.
- **V sekundárním sektoru** (průmysl a stavebnictví) **zaměstnanost meziročně poklesla** (o 9,0 tis.) **na 1 864,2 tis. osob** a **podíl** tohoto sektoru **poklesl** (o 0,3 p. b.) **na 38,1 %**. **Na celkovém poklesu zaměstnanosti** se podílel částečně **průmysl** (pokles o 3,0 tis. na **1 439,3 tis.**), ale především **stavebnictví** (pokles o 6,0 tis. na **425,0 tis. osob**).
- Na celkovém nárůstu zaměstnanosti se kromě primárního sektoru podílel zejména **terciární sektor**, **kde zaměstnanost vzrostla** (o 23,2 tis.) **na 2 876,6 tis. osob**, **podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **se zvýšil** (o 0,2 p. b.) **na 58,8 %**.
- Počet **zaměstnanců** včetně členů produkčních družstev (tvoří **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, a to **81,6 %**) se opět meziročně snížil (o 3,4 tis.), jejich počet dosáhl **3 989,5 tis.**, počet mužů poklesl, zatímco počet žen vzrostl.
- **Zaměstnanost** nadále **rostla** ve skupině **podnikatelů** (díky růstu v kategorii podnikatelů bez zaměstnanců), zvýšila se (o 21,0 tis.) **na 900,5 tis. osob**, především nárůstem počtu žen, nárůst u mužů byl mírnější. **Podíl podnikatelů** včetně pomáhajících rodinných příslušníků na celkové zaměstnanosti tak meziročně vzrostl o 0,7 p. b. **na 18,4 %**.

- Na rozdíl od období ekonomické krize v letech 2009 a 2010 pokračoval **nárůst** počtu **zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou** (včetně podnikatelů), jejichž počet v roce 2012 vzrostl o 6,2 tis. na **4 538,5 tis. osob**, a pracujících **na plnou pracovní dobu**, jejichž počet vzrostl o 0,5 tis. na **4 607,4 tis. osob**.
- Výraznější byl **nárůst počtu osob pracujících na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv, který **vzrostl** (o 11,5 tis.) **na 351,5 tis.** (u žen o 6,4 tis. a mužů 5,1 tis.), a **počtu osob pracujících na kratší pracovní dobu**, který **vzrostl** (o 17,0 tis.) **na 282,5 tis. osob** (u žen o 5,4 tis., u mužů až o 11,6 tis.).
- **Největší nárůst zaměstnanosti** byl ve Středočeském kraji (o 13,3 tis.) a v Hl. m. Praze (12,4 tis. osob). **Zaměstnanost meziročně poklesla v šesti krajích**, nejvíce **v Ústeckém** (o 8,8 tis.), **v Jihočeském** (o 4,8 tis.) a **Libereckém kraji** (o 4,2 tis.).
- S absolutním nárůstem zaměstnanosti **rostla i míra zaměstnanosti (MZ)**. Celková **MZ osob ve věku 15+** se v roce 2012 **zvýšila** (o 0,1 p. b.) **na 54,5 %**, osob ve věku **15 – 64 let** (o 0,8 p. b.) **na 66,5 %**. Klíčové ukazatele Strategie Evropa 2020, tj. **MZ obyvatelstva ve věku 20 - 64 let** se meziročně zvýšila **celkem o 0,6 p. b. na 71,5 %**, **žen o 0,8 p. b. na 62,5 % a mužů o 0,3 p. b. na 80,2 %**, míra zaměstnanosti **starších** (55 – 64 let) **vzrostla** o 1,7 p. b. na **49,4 %**.
- **Počet ekonomicky aktivních osob (EAO)**, tj. zaměstnaných a nezaměstnaných vzrostl **o 34,0 tis. na 5 256,9 tis.**, a to **nárůstem počtu zaměstnaných** (o 17,6 tis.) a počtu **nezaměstnaných** (o 16,3 tis.). Zvýšení počtu EAO se na celkové **míře ekonomické aktivity (MEA) obyvatel starších 15 let** projevilo jejím **zvýšením** o 0,3 p. b. **na 58,6 %**. Podíl EAO ve věkové kategorii **15 – 64 let** na počtu obyvatel ve stejné věkové kategorii, meziročně **vzrostl** (o 1,1 p. b.) **na 71,6 %**.
- **Obecná míra nezaměstnanosti** (podle výsledků VŠPS – ILO) dosáhla **7,0 %** a byla o 0,3 p. b. vyšší než v roce 2011.
- Průměrná míra registrované nezaměstnanosti (vykazovaná MPSV na základě evidence uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR) **za rok 2012 8,6 % se** (díky

meziročnímu poklesu v 1. pololetí a přes nárůst ve 2. pololetí) **meziročně nezměnila**.

- **Průměrný počet** uchazečů o zaměstnání **v roce 2012 mírně poklesl** (o 3,4 tis.) **na 504,4 tis.**
- **Ke konci prosince 2012** však bylo v evidenci ÚP **již 545,3 tis. uchazečů o zaměstnání**, meziročně více o 36,8 tis. osob.
- **Nahlášených míst** v 1. pololetí přibývalo, ve 2. polovině roku byl jejich **pokles** ve srovnání s předchozím rokem rychlejší a na konci **prosince 2012** jejich počet poklesl na **34,9 tis.**, tj. pod hodnotu z prosince 2011 (35,8 tis.).
- Vzhledem k poklesu volných pracovních míst a nárůstu uchazečů o zaměstnání se **zvýšil nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce**. **Počet uchazečů o zaměstnání připadajících na 1 volné pracovní místo** se v prosinci meziročně **zvýšil** ze 14,2 **na 15,6**.
- **Podporu v nezaměstnanosti (PvN) k 31. 12. 2012 pobíralo 107,9 tis. uchazečů o zaměstnání**, tj. o 22,1 tis. méně než před rokem. **Průměrný počet nezaměstnaných s nárokem na PvN v roce 2012 poklesl** o 27,9 tis. **na 104,5 tis.** Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání **na konci roku poklesl na 19,8 %** (v prosinci 2011 činil 25,6 %) a **průměrný roční podíl představoval 20,7 %** (v roce 2011 26,1 %).
- **Výdaje ze státního rozpočtu související s výplatou podpor v nezaměstnanosti v roce 2012 dosáhly 8 759 749 tis. Kč** a byly ve srovnání s výdaji v předchozím roce (10 349 149 tis. Kč) **o 1 589 400 tis. Kč, tj. o 15,4 % nižší**.
- **K 31. 12. 2012 bylo v evidenci ÚP 62,0 tis. uchazečů o zaměstnání – osob se zdravotním postižením (OZP)**, tj. o 1,1 tis. méně než před rokem. **Podíl OZP na celkovém počtu nezaměstnaných se proto snížil z 12,4 % na 11,4 %**.
- **Počet uchazečů nad 50 let věku se meziročně zvýšil celkem o 12,3 tis. osob**, a to nárůstem kategorií **55 - 59 let** (o 6,9 tis.) a **60 – 64 let** (o 5,4 tis.). **Podíl uchazečů starších 50 let na celkovém počtu uchazečů se zvýšil o 0,5 p. b. na 26,5 %**.

- **K 31. 12. 2012** bylo evidováno **98,7 tis.** mladých **do 25 let**, což je o **6,8 tis. více** než před rokem. Jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných **18,1 %** se meziročně nezměnil.
- Počet **absolventů škol** všech stupňů vzdělání **a mladistvých** po ukončení základní školy (dále „absolventi“) bylo ke konci roku **36,1 tis.**, což je **o 2,9 tis. více** než před rokem. **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se meziročně nezměnil **a činil na 6,6 %**.
- Počet **mužů** se na konci roku meziročně zvýšil o 20,6 tis. na **278,7 tis.**, počet **žen** o 16,3 tis. na **266,6 tis.** **Podíl žen** mezi uchazeči o zaměstnání **poklesl** meziročně (z 49,2 %) **na 48,9 %**, **podíl mužů vzrostl** (z 50,8 %) **na 51,1 %**.
- K 31. 12. 2012 byl zaznamenán **meziroční nárůst především uchazečů s vyučením** (o 22,4 tis.), **se středoškolským vzděláním s maturitou** (o 12,7 tis.) **a se základním vzděláním** (o 10,4 tis.). Vzrostly i počty uchazečů o zaměstnání v méně početných kategoriích osob s vyšším a vysokoškolským vzděláním.
- **Nejpočetnějšími** skupinami uchazečů o zaměstnání stále zůstávají **vyučení** a uchazeči **se základním vzděláním** s podílem na nezaměstnanosti **41,0 %** resp. **27,0 %**.
- Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných **déle než 12 měsíců** meziročně **vzrostl o 8,1 tis.** (tj. o 4,4 %) **na 192,2 tis.**, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti poklesl z 36,2 % na 35,3 %. Na nárůstu v této kategorii se podíleli **nezaměstnaní déle než 24 měsíců**, jejichž **počet se zvýšil** o 8,8 tis. **na 110,2 tis.** a podíl vzrostl z 20 % **na 20,2 %** (v současnosti představují 57,3 % dlouhodobě nezaměstnaných).
- **Míra nezaměstnanosti** stejná nebo vyšší než celorepublikový průměr (8,6 %) byla k 31. 12. 2012 zaznamenána v 8 krajích, nejvyšší v **Ústeckém, Moravskoslezském, Olomouckém a Karlovarském kraji**.
- V absolutním vyjádření byla nezaměstnanost nejvyšší v Moravskoslezském (81 099), Jihomoravském (66 436), Ústeckém (61 589) a Středočeském kraji (54 451 uchazečů o zaměstnání). Počet uchazečů o zaměstnání **nejvíce vzrostl**

v Moravskoslezském kraji (o 6 080), Hl. m. Praze (o 4 191), ve Středočeském (o 3 857) a Jihomoravském kraji (o 3 713).

- Zpomalující se vývoj ekonomiky v předchozím roce s přechodem do poklesu v roce 2012 se na trhu práce nárůstem nezaměstnanosti projevil až ve 2. pololetí, zaměstnanost i přesto v roce 2012 rostla.

II. Zaměstnanost

1. Stav a vývoj zaměstnanosti

Ke zpracování části II.1 až II.3 byly použity údaje z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS - ČSÚ)¹. Hodnoty za rok 2011 a 2012 jsou spočteny jako průměry jednotlivých čtvrtletí.

Ekonomická aktivita obyvatel ČR ve věku 15 a více let

tab. č. 1

	2011			2012			rozdíl 2012 - 2011			Index
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	12/11
	v tis.			v tis.			v tis.			(%)
Populace 15+ celkem	8964,7	4366,8	4597,9	8964,6	4368,0	4596,6	-0,1	1,2	-1,3	100,0
z toho: 15 – 64 let	7295,5	3690,9	3604,5	7228,5	3660,0	3568,5	-67,0	-31,0	-36,0	99,1
20 – 64 let	6735,4	3403,6	3331,8	6702,9	3390,4	3312,5	-32,5	-13,2	-19,4	99,5
Ekonomicky aktivní celkem (zaměst.+nezam.)	5223,0	2948,3	2274,7	5256,9	2956,7	2300,2	34,0	8,4	25,6	100,7
z toho: 15 – 64 let	5145,6	2903,3	2242,3	5174,8	2908,7	2266,2	29,3	5,4	23,9	100,6
20 – 64 let	5108,3	2880,2	2228,2	5140,0	2886,7	2253,2	31,6	6,5	25,1	100,6
Zaměstnaní v NH	4872,4	2777,3	2095,1	4890,1	2778,6	2111,5	17,6	1,2	16,4	100,4
z toho: 15 – 64 let	4796,1	2732,7	2063,4	4810,3	2731,7	2078,6	14,2	-0,9	15,2	100,3
20 – 64 let	4774,4	2718,8	2055,6	4791,7	2720,4	2071,3	17,3	1,6	15,7	100,4
55 - 64 let	713,1	425,5	287,6	729,8	431,5	298,3	16,8	6,0	10,7	102,4
Nezaměstnaní	350,6	171,0	179,6	366,9	178,2	188,7	16,3	7,2	9,2	104,7
z toho: 15 – 64 let	349,5	170,6	178,9	364,5	176,9	187,6	15,1	6,3	8,7	104,3
20 – 64 let	333,9	161,4	172,6	348,3	166,3	182,0	14,3	5,0	9,4	104,3
55 - 64 let	44,0	26,6	17,4	45,2	26,2	18,9	1,2	-0,4	1,5	102,6
Ekonomicky neaktivní	3741,7	1418,5	2323,2	3707,6	1411,3	2296,4	-34,1	-7,3	-26,8	99,1
z toho: 15 – 64 let	2149,9	787,7	1362,3	2053,7	751,3	1302,4	-96,2	-36,4	-59,9	95,5
20 – 64 let	1627,1	523,4	1103,6	1562,9	503,7	1059,2	-64,2	-19,7	-44,4	96,1
55 - 64 let	739,3	270,1	469,1	703,2	257,1	446,1	-36,1	-13,1	-23,0	95,1
důchodci v předčasném důchodu	45,7	22,7	23,0	51,9	27,4	24,5	6,2	4,7	1,5	113,5
důchodci v řádném důchodu	2146,0	805,7	1340,3	2177,7	823,4	1354,2	31,7	17,8	13,9	101,5
invalidní důchodci	272,4	137,9	134,5	241,7	125,7	116,0	-30,7	-12,1	-18,5	88,7
připravují se v učilišti	116,6	77,3	39,3	110,4	72,6	37,8	-6,2	-4,8	-1,5	94,6
studují střední školu	365,6	166,3	199,3	340,0	156,5	183,5	-25,6	-9,9	-15,8	93,0
studují vysokou školu, VOŠ	330,4	144,4	186,0	324,9	145,0	180,0	-5,5	0,6	-6,1	98,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

¹ Některé údaje nemusí odpovídat hodnotám obdobných ukazatelů z jiných statistických zdrojů. Např. údaje o ekonomicky neaktivních přesně nekorespondují s údaji podle statistiky MŠMT, resp. MPSV – ČSSZ zejména proto, že žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní (viz Metodické poznámky).

Pozn.: odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích celkového počtu souvisejí se zaokrouhlováním hodnot na jedno desetinné místo.

Všechny údaje z výběrového souboru VŠPS jsou převažovány na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické statistiky. Do zde uvedených výsledků byly promítnuty výsledky Sčítání lidu, bytů a domácností 2011, údaje za rok 2011 tudíž neodpovídají údajům z již publikované analýzy zaměstnanosti a nezaměstnanosti za toto období.

V hodnoceném období **se počet obyvatel starších 15 let proti roku 2011 téměř nezměnil**, v roce 2012 byl jejich počet **8 964,6 tis.** meziročně nižší pouze **o 0,1 tis.**, ale **ve věkové skupině 15 – 64 let**, rozhodující pro zaměstnanost, počet obyvatel **poklesl o 67,0 tis. na 7228,5 tis.** Z podrobnějšího rozboru jednotlivých skupin vyplývá, že **pokles** byl zaznamenán především v mladších věkových skupinách **15 až 39 let** - celkem o 58,5 tis. (především ve věkové skupině 15 – 19 let a 30 – 34 let o 34,4 tis., resp. 35,4 tis.), i přesto, že se zvýšil počet obyvatel ve věkové skupině 35 - 39 let (silná populační vlna ze 70. let minulého století) o 26,4 tis. Ve věkové skupině **55 - 64 let** poklesl počet obyvatel celkem o 18,2 tis. (ve věkové skupině 50 – 54 let o 19,0 tis., 55 – 59 let o 12,6 tis. a ve skupině 60 – 64 let o 5,6 tis.). Silná poválečná vlna se postupně posouvá do vyšší věkové skupiny, růst ve věkové skupině **65+ let** (o 66,8 tis.) souvisí také i s prodlužujícím se věkem dožití.

Věková struktura obyvatelstva 15+ (v tis.)

tab. č. 2

věkové skupiny	2011			2012			rozdíl 12 – 11			Index 12/11 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
15 - 24	1234,3	632,3	602,0	1192,2	610,1	582,1	-42,1	-22,2	-19,9	96,6
25 - 39	2491,8	1282,0	1209,8	2475,4	1273,8	1201,6	-16,4	-8,2	-8,3	99,3
40 - 54	2073,0	1054,5	1018,6	2082,8	1061,2	1021,5	9,7	6,8	2,9	100,5
55 - 64	1496,3	722,2	774,2	1478,2	714,8	763,4	-18,2	-7,4	-10,8	98,8
65+	1669,2	675,9	993,3	1736,1	708,0	1028,1	66,8	32,1	34,7	104,0
15+	8964,7	4366,8	4597,9	8964,6	4368,0	4596,6	-0,1	1,2	-1,3	100,0
15 - 64	7295,5	3690,9	3604,5	7228,5	3660,0	3568,5	-67,0	-31,0	-36,0	99,1
20 - 64	6735,4	3403,6	3331,8	6702,9	3390,4	3312,5	-32,5	-13,2	-19,4	99,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Počet ekonomicky aktivních osob (EAO), tj. zaměstnaných a nezaměstnaných vzrostl **o 34,0 tis. na 5 256,9 tis.** Zpomalující se vývoj ekonomiky v roce 2011 a přechod do poklesu v roce 2012 se projevil na trhu práce **nárůstem nezaměstnaných o 16,3 tis.**, zaměstnanost dále rostla, **počet zaměstnaných**

vzrostl o 17,6 tis. Zatímco počet ekonomicky aktivních mužů vzrostl o 8,4 tis., počet žen se zvýšil o 25,6 tis., a to především zvýšením jejich zaměstnanosti.

Naproti tomu celkový **počet ekonomicky neaktivních poklesl o 34,1 tis. na 3 707,6 tis.** (počet mužů poklesl o 7,3 tis., počet žen se snížil o 26,8 tis.), ale ve věkové kategorii 65+ jejich počet vzrostl (o 62,1 tis.). Počty ekonomicky neaktivních v produktivním věku (s výjimkou mírného nárůstu osob ve věku 25 – 29 let o 2,1 tis. a 35 – 39 let o 3,8 tis.) výrazně poklesly, což odpovídá i struktuře obyvatelstva. Pokles v nejnižších věkových skupinách se projevil v kategorii osob **připravujících se na povolání** (pokles o 37,4 tis.), pokles ekonomicky neaktivních ve věkové skupině 55 – 64 let souvisí s prodlužující se věkovou hranicí odchodu do důchodu. **V kategorii připravujících se na povolání** se nejvíce snížily počty studujících střední školu (o 25,6 tis.). Mezi studujícími na středních a vysokých školách stále převažují dívky (54,0 %, resp. 55,4 %), v učilištích je více chlapců (65,7 %). V kategorii **důchodců** vzrostly počty starobních důchodců (nárůst o 37,9 tis. včetně předčasných důchodů), na jejich nárůstu se velkou měrou podílel pokles počtu invalidních důchodců (automatické přeřazení invalidního důchodu na starobní v 65 letech).

Zvýšení počtu EAO se na celkové **míře ekonomické aktivity (MEA) obyvatel starších 15 let** projevil jejím **zvýšením o 0,3 p. b. na 58,6 %**. Podíl EAO ve věkové kategorii **15 – 64 let** na počtu obyvatel ve stejné věkové kategorii, meziročně **vzrostl (o 1,1 p. b.) na 71,6 %**.

Míra ekonomické aktivity podle věku (v %)

tab. č. 3

věkové skupiny	2011			2012		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15-24	29,9	35,5	24,1	31,3	36,4	25,9
25-39	84,1	95,6	72,0	83,8	95,4	71,6
40-54	92,7	95,0	90,4	93,7	95,6	91,8
55-64	50,6	62,6	39,4	52,4	64,0	41,6
15+	58,3	67,5	49,5	58,6	67,7	50,0
15 - 64	70,5	78,7	62,2	71,6	79,5	63,5
20 - 64	75,8	84,6	66,9	76,7	85,1	68,0

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

MEA klesla pouze v kategorii 25 - 39 let (celkem o 0,3 p. b., u mužů o 0,2 p. b., u žen o 0,4 p. b.). Při podrobnějším rozboru této věkové kategorie nastal

pokles především u mužů v kategorii 25 – 29 let, což by souviselo se studiem na vysokých školách, u žen především v kategorii 30 – 34 let, což lze spojit s péčí o dítě. V rámci věkové kategorie 55 - 64 byl patrný nárůst zejména u kategorie 55 – 59 let (o 2,1 p.b.), a to především u žen (o 3,3 p. b.), u mužů pak v kategorii 60 – 64 let (o 2,4 p. b.), související s prodlužující se hranicí pro odchod do důchodu. V důsledku toho se rozšířily věkové intervaly, v nichž je dosaženo nejvyšší MEA - vyšší než 90 % dosáhli v roce 2012 muži ve věku 25 - 54 let (doposud dlouhodobě 25 – 49 let), ženy ve věkových kategoriích 40 - 54 let (doposud 40 – 49 let). Rozdíl mezi celkovou mírou ekonomické aktivity mužů (67,7 %) a žen (50,0 %) se v porovnání s rokem 2011 snížil (z 18,0 p. b. na 17,7 p. b.).

Míra ekonomické aktivity odpovídala úrovni dosaženého vzdělání. Nejnižší měly osoby ve věku 15 - 64 let se základním vzděláním a bez vzdělání, nejvyšší naopak osoby s vysokoškolským vzděláním. Celková MEA meziročně vzrostla v kategorii základního vzdělání a bez vzdělání (o 1,4 p. b., a to nárůstem u obou pohlaví), v obou kategoriích středního vzdělání (bez maturity o 0,4 p. b., a maturitou o 1,2 p. b., také u obou pohlaví). Nárůst celkové MEA u osob s vysokoškolským vzděláním celkem pouze o 0,2 p. b. byl výsledkem poklesu u mužů o 1,0 p. b., naproti tomu MEA žen vzrostla o 1,6 p. b.

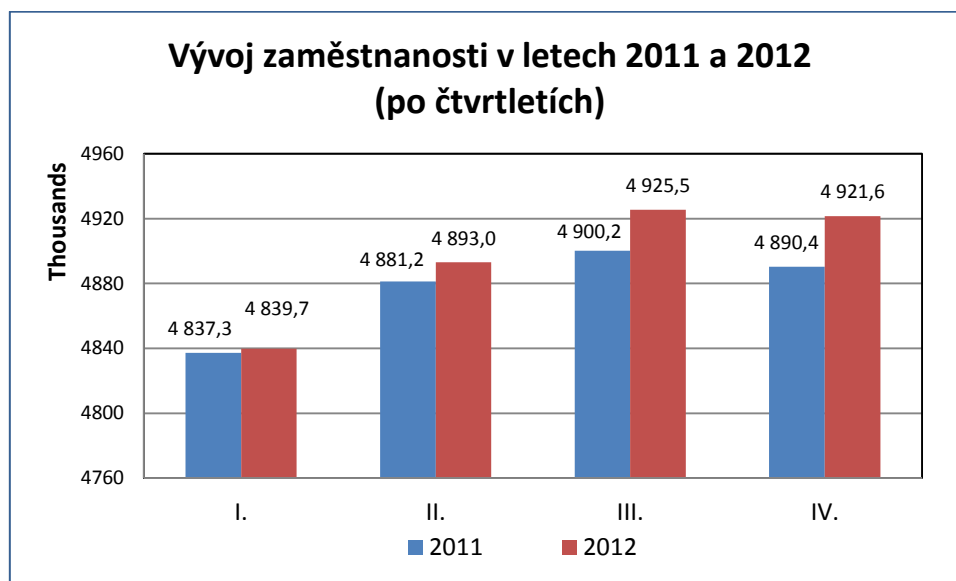
Míra ekonomické aktivity obyvatel 15- 64 let podle dosaženého vzdělání (v %)

tab. č. 4

dosažené vzdělání	2011			2012		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
základní vzdělání a bez vzdělání	28,3	29,0	27,8	29,7	31,1	28,6
střední bez maturity	78,6	85,4	68,1	79,0	85,9	68,5
střední s maturitou	73,4	81,8	66,8	74,6	83,1	67,8
vysokoškolské	83,4	92,0	74,8	83,6	91,0	76,4

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Průměrný počet zaměstnaných ve všech sférách národního hospodářství v roce 2012 dosáhl 4 890,1 tis. osob. Jejich počet meziročně vzrostl absolutně o 17,6 tis., v relativním vyjádření o 0,4 %. Podle výsledků za jednotlivá čtvrtletí 2012 se meziroční nárůst stupňoval, v 1. čtvrtletí představoval 0,1 %, ve 2. čtvrtletí 0,2 %, ve 3. čtvrtletí 0,5 % a ve 4. čtvrtletí 0,6 %. V období poklesu ekonomiky je tento vývoj překvapující a může souviset se snahou zaměstnavatelů udržet si zaměstnance i za cenu menšího počtu odpracovaných hodin.

Zaměstnanost se nevyvíjela ve všech skupinách produktivního věku stejně. Její vývoj byl na jedné straně **ovlivněn vývojem obyvatelstva**, což je patrné na **poklesu** zaměstnanosti zejména ve věkové skupině **15 – 39 let** (poklesem ve skupině 25 – 29 o 14,9 tis. a 30 - 34 let o 34,9 tis.). Nárůst **ve věkové skupině 55 – 64 souvisí s delším setrváním v zaměstnání** v souvislosti s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu (u mužů byl patrný nárůst zaměstnanosti především ve věku 60 – 64 let o 6,8 tis., u žen ve věku 55 – 59 let o 6,6 tis., ale také 60 – 64 let o 4,2 tis.).

Věková struktura zaměstnaných (v tis.)

tab. č. 5

věkové skupiny	2011			2012			rozdíl 12–11			Index 12/11 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
celkem	4872,4	2777,3	2095,1	4890,1	2778,6	2111,5	17,6	1,2	16,4	100,4
15 - 24	302,6	183,5	119,1	300,0	177,9	122,1	-2,6	-5,6	3,0	99,1
25 - 39	1964,6	1168,3	796,3	1934,0	1151,5	782,5	-30,6	-16,9	-13,8	98,4
40 - 54	1815,8	955,4	860,4	1846,4	970,9	875,6	30,7	15,5	15,2	101,7
55 - 64	713,1	425,5	287,6	729,8	431,5	298,3	16,8	6,0	10,7	102,4
65+	76,3	44,7	31,6	79,7	46,8	32,9	3,4	2,2	1,3	104,5
15 - 64	4796,1	2732,7	2063,4	4810,3	2731,7	2078,6	14,2	-0,9	15,2	100,3
20 - 64	4774,4	2718,8	2055,6	4791,7	2720,4	2071,3	17,3	1,6	15,7	100,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Na zvýšení zaměstnanosti se v hodnoceném období podílely **ženy**, jejich počet **se zvýšil** o 16,4 tis. **na 2 111,5 tis.**, počet zaměstnaných **mužů se zvýšil**

pouze o 1,2 tis. na **2 778,6 tis.** V důsledku toho **se zastoupení mužů** mezi zaměstnanými **snížilo** (z 57,0 %) na **56,8 %** a **žen zvýšilo** (z 43,0 %) na **43,2 %**².

Zaměstnaní představovali **54,5 % obyvatel ČR** starších 15 let, což znamená meziroční **nárůst podílu o 0,1 p. b.** Podíl zaměstnaných mužů zůstal na stejné hodnotě 63,6 % a podíl zaměstnaných žen se zvýšil (o 0,3 p. b.) na 45,9 %.

Největší nárůst zaměstnanosti byl **ve Středočeském kraji** (o 13,3 tis.), **a v Hl. m. Praze** (o 12,4 tis. osob). Ve Středočeském kraji se na nárůstu podílela především sekce vzdělávání a zpracovatelský průmysl, v Hl. m. Praze sekce profesních, vědeckých a technických činností, zpracovatelský průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a stavebnictví.

Zaměstnanost a míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR

tab. č. 6

	Zaměstnanost 15+ (v tis.)			Míra zaměstnanosti 20 - 64 (v %)		
	2011	2012	rozdíl 12-11 (tis.)	2011	2012	rozdíl 12-11 (p. b.)
Celkem	4 872,4	4 890,1	17,6	70,9	71,5	0,6
Hl. m. Praha	635,2	647,6	12,4	75,9	76,9	1,0
Středočeský kraj	610,4	623,7	13,3	73,2	74,4	1,3
Jihočeský kraj	299,9	295,2	-4,8	72,5	71,9	-0,6
Plzeňský kraj	275,8	277,2	1,4	73,5	74,5	0,9
Karlovarský kraj	141,5	138,6	-3,0	70,4	69,2	-1,2
Ústecký kraj	363,0	354,1	-8,8	67,0	65,9	-1,1
Liberecký kraj	198,0	193,8	-4,2	69,0	68,0	-1,1
Královéhradecký kraj	252,2	253,2	1,0	70,5	71,7	1,1
Pardubický kraj	238,3	237,2	-1,2	71,7	71,9	0,2
Kraj Vysočina	233,3	232,1	-1,2	70,7	70,8	0,1
Jihomoravský kraj	533,7	537,7	4,0	70,0	71,0	1,0
Olomoucký kraj	282,4	288,1	5,7	68,0	70,3	2,3
Zlínský kraj	268,1	268,8	0,7	70,1	70,8	0,7
Moravskoslezský kraj	540,7	543,0	2,3	67,3	68,1	0,9

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Zaměstnanost meziročně poklesla v šesti krajích, nejvíce v Ústeckém (o 8,8 tis.), **v Jihočeském** (o 4,8 tis.) a **Libereckém kraji** (o 4,2 tis.). V Ústeckém kraji byl zaznamenán **pokles** především ve stavebnictví a v oblasti informačních technologií, v Jihočeském kraji zejména v sekci ubytování, stravování a pohostinství, v sekci administrativních a podpůrných činností a sekci kulturních, zábavních a rekreačních činností, v Libereckém kraji především ve zpracovatelském průmyslu

² Podrobnější údaje o struktuře zaměstnaných mužů a žen jsou v příloze č. 4

a v sekci zdravotní a sociální péče.

Souběžně s absolutním nárůstem zaměstnanosti rostla i **míra zaměstnanosti** (MZ). Celková **MZ** osob ve věku **15+** se **zvýšila** (o 0,1 p. b.) **na 54,5 %**, osob ve věku **15 – 64 let** (o 0,8 p. b.) **na 66,5 %**.

V návaznosti na hlavní cíle Strategie Evropa 2020 (která nahradila Lisabonskou strategii) schválila vláda České republiky usnesením č. 434 ze dne 7. června 2010 v oblasti zaměstnanosti dosažení následujících hodnot do roku 2020: národní cíl zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75 %, národní dílčí cíle zvýšení MZ žen v této věkové skupině na 65 % a MZ starších pracovníků (55 – 64 let) na 55 %.

MZ obyvatelstva **ve věku 20 - 64 let** se v roce 2012 meziročně zvýšila o 0,6 p. b. **na 71,5 %**, míra zaměstnanosti **žen** ve stejném věku o 0,8 p. b. **na 62,5 %** a **mužů** o 0,3 p. b. **na 80,2 %**. **Míra zaměstnanosti starších** (55 – 64 let) **vzrostla** o 1,7 p. b. **na 49,4 %**.

Poslední dostupné údaje o míře zaměstnanosti za členské státy EU podle údajů EUROSTATu jsou uvedeny v části V. Mezinárodní srovnání.

Při podrobnějším rozboru jednotlivých věkových skupin zaměstnaných se celková MZ snížila ve skupině 25 – 39 let (o 0,7 p. b.), a to stejným poklesem MZ žen i mužů.

Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

tab. č. 7

věkové skupiny	2011			2012		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 24	24,5	29,0	19,8	25,2	29,2	21,0
25 - 39	78,8	91,1	65,8	78,1	90,4	65,1
40 - 54	87,6	90,6	84,5	88,7	91,5	85,7
55 - 64	47,7	58,9	37,2	49,4	60,4	39,1
15+	54,4	63,6	45,6	54,5	63,6	45,9
15 - 64	65,7	74,0	57,2	66,5	74,6	58,2
20 - 64	70,9	79,9	61,7	71,5	80,2	62,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Míru zaměstnanosti (vypočtenou jako podíl zaměstnaných ve věku 20 - 64 k bydlícím obyvatelům ve věku 20 - 64 let) **vyšší než je průměrná míra zaměstnanosti** za ČR, mělo **šest krajů**. Nejvyšší byla v Hl. m. Praze (76,9 %), Plzeňském (74,5 %) a Středočeském kraji (74,4 %), nejnižší v Ústeckém (65,9 %), Moravskoslezském (68,1 %) a Libereckém kraji (68,0 %), viz tab. č. 6.

Vývoj míry zaměstnanosti (MZ) v jednotlivých krajích se od vývoje zaměstnanosti lišil v důsledku rozdílného vývoje počtu obyvatel (např. MZ v Hl. m. Praze se přes nejvyšší nárůst zaměstnanosti zvýšila pouze o 1,0 p. b., protože jako v jediném kraji se zde zvýšil počet obyvatel ve věku 20 – 64 let). Největší nárůst byl zaznamenán v Olomouckém kraji (o 2,3 p. b.), největší pokles v Karlovarském kraji o 1,2 p. b.).

Regionální rozdíly souvisejí také s různou odvětvovou strukturou zaměstnanosti a počtem a strukturou pracovních příležitostí. Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti (variační koeficient) regionů NUTS2 se ve sledovaném období zvýšilo na 4,3 % (z 3,9 %); na úrovni krajů (NUTS3) se zvýšilo na 3,9 % (z 3,4 % v roce 2011).

Podobně jako v roce 2011 (na rozdíl od období ekonomické krize v letech 2009 a 2010) pokračoval mírný nárůst počtu **zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou** nebo jako podnikatel, který v roce 2012 představoval 6,2 tis. a zvýšil se na **4 538,5 tis. osob**, a pracujících **na plnou pracovní dobu**, jejichž **počet vzrostl** o 0,5 tis. na **4 607,4 tis. osob**. V obou výše uvedených kategoriích se na nárůstu podílely ženy (o 10,0 tis., resp. 11,0 tis.), počty mužů klesly (o 3,8 tis., resp. 10,4 tis.). Výraznější však byl **nárůst počtu osob pracujících na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv, a to (o 11,5 tis.) na **351,5 tis.** (u žen o 6,4 tis. a mužů 5,1 tis.) a **počtu osob pracujících na kratší pracovní dobu, který vzrostl** (o 17,0 tis.) na **282,5 tis. osob** (u žen o 5,4 tis., u mužů o 11,6 tis.).

Počty zaměstnaných ve vybraných skupinách

tab. č. 8

	2011		2012		rozdíl 12-11 (tis.)	index 12/11 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Zaměstnaní – celkem	4 872,4	100,0	4 890,1	100,0	17,6	100,4
z toho:						
- mající druhé (další) zaměstnání	103,4	2,1	105,3	2,2	1,8	101,7
- úvazek na dobu neurčitou nebo jako podnikatel	4 532,3	93,0	4 538,5	92,8	6,2	100,1
- úvazek na dobu určitou	340,1	7,0	351,5	7,2	11,5	103,4
- na plnou pracovní dobu	4 606,8	94,5	4 607,4	94,2	0,5	100,0
- na kratší pracovní dobu	265,6	5,5	282,5	5,8	17,0	106,4

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Jako **podzaměstnaní** (jimiž jsou podle metodiky ILO všechny osoby, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních a jsou schopny vykonávat větší počet hodin) bylo klasifikováno **59,1 tis. osob**, tj. **o 5,5 tis. více** než v roce 2011. Počet podzaměstnaných **mužů** vzrostl o 1,8 tis., počet podzaměstnaných **žen** o 3,7 tis.

Počet **zaměstnanců** včetně členů produkčních družstev (tvoří **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, a to **81,6 %**) se opět snížil (o 3,4 tis.), jejich počet dosáhl **3 989,5 tis.**, počet mužů **poklesl** (o 6,0 tis. na 2 168,0 tis.), zatímco počet žen **vzrostl** (o 2,6 tis. na 1 827,7 tis.).

Počty zaměstnaných podle postavení v hlavním zaměstnání

tab. č. 9

	2011		2012		rozdíl 12-11 (tis.)	index 12/11 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Celkem	4 872,4	100,0	4 890,1	100,0	17,6	100,4
z toho:						
zaměstnanci	3 989,6	82,2	3 989,5	81,6	-0,1	100,0
členové produkčních družstev	3,3	0,1	0,0	0,0	-3,3	0,0
podnikatelé bez zaměstnanců	677,8	13,5	706,8	14,5	29,0	104,3
podnikatelé se zaměstnanci	176,0	3,6	165,6	3,4	-10,4	94,1
pomáhající rodinní příslušníci	25,7	0,6	28,1	0,6	2,4	109,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Zaměstnanost nadále **rostla** ve skupině **podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), zvýšila se (o 21,0 tis.) **na 900,5 tis. osob**. Na tomto nárůstu se podílely především ženy (nárůst o 13,8 tis.), nárůst u mužů byl mírnější (o 7,2 tis.).

Kategorie podnikatelů bez zaměstnanců vzrostla (o 29,0 tis.) **na 706,8 tis.**, zvýšil se počet mužů (o 15,6 tis.), i počet žen (o 13,4 tis. osob). **Kategorie podnikatelů se zaměstnanci poklesla** (o 10,4 tis.) **na 165,6 tis. osob** zejména poklesem počtu mužů (o 10,0 tis.). Kategorie **pomáhajících rodinných příslušníků vzrostla** (o 2,4 tis.) **na 28,1 tis. osob**, na růstu se více podíleli muži (o 1,6 tis.).

Podíl podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků na celkové zaměstnanosti tak meziročně vzrostl o 0,7 p. b. na **18,4 %**.

Počty zaměstnanců (včetně členů produkčních družstev) **se snížily v polovině krajů, nejvíce v Ústeckém, Jihočeském a Karlovarském kraji**. Jejich počet se nejvýrazněji zvýšil **v Jihomoravském a Zlínském kraji**. Poměr krajů s nárůstem a poklesem počtu podnikatelů je stejný jako u zaměstnanců, **počet**

podnikatelů (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) **vzrostl zejména v Hl. m. Praze a ve Středočeském kraji**, nejvíce **poklesl v Pardubickém a Zlínském kraji**. **Nejvyšší podíl podnikatelů stále zůstává v Hl. m. Praze (26,3 %)**, zatímco **nejvyšší podíl zaměstnanců je nadále v Moravskoslezském kraji (85,9 %)**.

Přírůstek (úbytek) počtu osob v hlavním zaměstnání podle postavení v zaměstnání v krajském členění (v tis.)

tab. č. 10

kraj	zaměstnanci (vč. členů prod. družstev)				podnikatelé (vč. pom. rod. příslušníků)			
	2011	2012	rozdíl 12-11	index 12/11 (%)	2011	2012	rozdíl 12-11	index 12/11 (%)
Celkem	3 992,9	3989,5	-3,4	99,9	879,5	900,5	21,0	102,4
Hl. m. Praha	483,4	477,6	-5,8	98,8	151,8	170,0	18,2	112,0
Středočeský	491,0	495,9	4,9	101,0	119,4	127,8	8,4	107,0
Jihočeský	249,2	242,7	-6,6	97,4	50,7	52,5	1,8	103,6
Plzeňský	225,8	228,6	2,8	101,2	50,0	48,6	-1,3	97,3
Karlovarský	119,7	113,7	-6,0	95,0	21,9	24,9	3,0	113,7
Ústecký	303,9	295,6	-8,3	97,3	59,1	58,5	-0,6	99,0
Liberecký	158,5	157,6	-0,9	99,4	39,5	36,2	-3,3	91,7
Královehradecký	201,2	202,4	1,1	100,6	50,9	50,8	-0,1	99,8
Pardubický	199,3	203,0	3,7	101,9	39,0	34,2	-4,9	87,6
Kraj Vysočina	198,4	196,2	-2,2	98,9	34,9	35,9	1,0	102,7
Jihomoravský	436,5	443,1	6,6	101,5	97,2	94,6	-2,6	97,4
Olomoucký	236,1	240,2	4,1	101,8	46,3	47,8	1,5	103,3
Zlínský	221,4	226,5	5,1	102,3	46,7	42,3	-4,4	90,6
Moravskoslezský	468,5	466,5	-2,0	99,6	72,2	76,5	4,2	105,9

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Souběžně s hlavním zaměstnáním pracovalo **ve druhém (dalším) zaměstnání 105,3 tis. osob**, z nichž 59,6 % tvoří muži (nárůst o 1,2 p. b.). Četnost této kategorie **se zvýšila o 1,8 tis. osob** (počet mužů vzrostl o 2,3 tis., počet žen poklesl o 0,5 tis.).

Ekonomické postavení osob v druhém zaměstnání je odlišné od struktury v hlavním zaměstnání. **Převažovali podnikatelé** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), jejich **počet** meziročně **vzrostl** (z 59,0 tis.) **na 61,3 tis. a podíl** (z 57,1 %) **na 58,2 %**. **Počet zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) **poklesl** (ze 44,4 tis.) **na 43,9 tis. a jejich podíl** (z 42,9 %) **na 41,8 %**.

2. Struktura zaměstnanosti v sektorech, odvětvích a podle zaměstnání

Zaměstnanost v **primárním sektoru** po delším poklesu **vzrostla** v roce 2012 (o 3,5 tis.) **na 149,2 tis. osob**. Zároveň se zvýšil i **podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti (o 0,1 p. b.) **na 3,1 %**.

V **sekundárním sektoru** (průmysl a stavebnictví) **zaměstnanost meziročně poklesla** (o 9,0 tis.) **na 1 864,2 tis. osob**. **Podíl** tohoto sektoru **poklesl** o 0,3 p. b. **na 38,1 %**. Na celkovém poklesu zaměstnanosti v tomto sektoru se podílel částečně **průmysl**, ale především **stavebnictví**.

Sektorová struktura zaměstnanosti

tab. č. 11

	2011		2012		rozdíl 12-11 (tis.)	Index 12/11 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
CELKEM	4 872,4	100,0	4 890,1	100,0	17,6	100,4
I. sektor	145,6	3,0	149,2	3,1	3,5	102,4
II. sektor	1 873,3	38,4	1 864,2	38,1	-9,0	99,5
<i>v tom: průmysl</i>	1 442,3	29,6	1 439,3	29,4	-3,0	99,8
<i>stavebnictví</i>	431,0	8,8	425,0	8,7	-6,0	98,6
III. sektor *)	2 853,5	58,6	2 876,6	58,8	23,2	100,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

*) vč. nezjištěné sektorové příslušnosti

V **průmyslu** se snížil počet zaměstnaných osob (o 3,0 tis.) **na 1 439,3 tis.**, **podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti **se snížil** (o 0,2 p. b.) **na 29,4 %**. **Ke zmírnění poklesu přispěl zpracovatelský průmysl** (nárůst o 11,5 tis. na 1 299,1 tis. osob) a projevil se především **v kategorii zaměstnanců** (o 13,9 tis. osob). Z regionálního hlediska byl největší **nárůst** ve zpracovatelském průmyslu zaznamenán **v Hl. m. Praze** (o 8,2 tis.), **v Jihomoravském** (o 6,9 tis.), a **Středočeském kraji** (o 5,2 tis. osob).

Zaměstnanost ve **stavebnictví** klesla (o 6,0 tis.) **na 425,0 tis. osob**. **Podíl** stavebnictví na celkové zaměstnanosti se snížil (z 8,8 %) **na 8,7 %**. **K poklesu** došlo v devíti krajích, nejvíce **v Ústeckém** (o 3,9 tis.), **Královéhradeckém** (o 3,6 tis.) a **Zlínském kraji** (o 2,7 tis. osob), zatímco v Hl. m. Praze vzrostla zaměstnanost nejvíce (o 6,1 tis. osob).

Podíl sekundárního sektoru v ČR je i po poklesu vysoký a nadále **dosahuje nejvyšší hodnoty ze všech států EU** (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Kromě primárního sektoru se na celkovém nárůstu zaměstnanosti podílel zejména **terciární sektor. Zaměstnanost** v tomto sektoru **vzrostla** (o 23,2 tis.) **na 2 876,6 tis. osob.** **Podíl terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti **se tím zvýšil** na **58,8 %.** Největší **nárůst** byl v sekci **vzdělávání** (o 23,4 tis.), **peněžnictví a pojišťovnictví** (14,2 tis.), **profesních, vědeckých a technických činností** (13,7 tis.), **pokles** byl zaznamenán zejména v sekci **informačních a telekomunikačních činností** (o 20,1 tis.) a **dopravy a skladování** (o 13,3 tis. osob).

ČR patří stále ke státům s nejnižším podílem tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti v rámci EU (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Sektorová struktura v krajích je odlišná (viz příloha č. 2). Nejvyšší podíl primárního sektoru byl v kraji Vysočina (6,8 %), naopak zanedbatelný byl v Hl. m. Praze (0,4 %). V Hl. m. Praze byl nejnižší také podíl sekundárního sektoru (19,2 %), ale nejvyšší podíl sektoru terciárního (80,5 %). Sekundární sektor byl nejvíce zastoupen v Libereckém kraji (46,5 %), ve kterém byl naopak nízký podíl terciárního sektoru (51,1 %), nižší byl pouze ve Zlínském (50,8 %), Pardubickém kraji (50,7 %) a Kraji Vysočina (49,3 %).

Struktura zaměstnanosti podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO)

tab. č. 12

Celkem	2011		2012		rozdíl 12-11 (tis.)	Index 12/11 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
	4872,4	100,0	4890,1	100,0		
v tom:						
0 Zaměstnanci v ozbrojených silách	15,5	0,3	18,3	0,4	2,8	118,1
1 Zákodníci a řídicí pracovníci	230,8	4,7	250,6	5,1	19,9	108,6
2 Specialisté	616,6	12,7	675,9	13,8	59,3	109,6
3 Techničtí a odborní pracovníci	940,8	19,3	897,1	18,3	-43,7	95,4
4 Úředníci	458,2	9,4	454,8	9,3	-3,4	99,3
5 Pracovníci ve službách a prodeji	743,1	15,3	743,4	15,2	0,3	100,0
6 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství	66,4	1,4	66,8	1,4	0,4	100,6
7 Řemeslníci a opraváři	863,5	17,7	856,1	17,5	-7,5	99,1
8 Obsluha strojů a zařízení	673,3	13,8	666,2	13,6	-7,0	99,0
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	263,4	5,4	260,9	5,3	-2,5	99,1

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podle **vykonávaného zaměstnání** (klasifikace zaměstnání CZ-ISCO) **nejvyšší meziroční pokles** zaměstnanosti **(o 43,7 tis.)** byl **ve třídě 3 - techničtí**

a odborní pracovníci a **ve třídách 7** - řemeslníci a opraváři (o 7,5 tis.) a **8** – obsluha strojů a zařízení (o 7,0 tis.). Naopak **ve třídě 2** – specialisté počet zaměstnaných **vzrostl o 59,3 tis.**, výraznější **nárůst** je patrný i **ve třídě 1** – zákonodárci a řídicí pracovníci (o 19,9 tis.).

I přes nejvýraznější pokles pracovalo nejvíce osob **ve třídě 3** – techničtí a odborní pracovníci – 19,1 %. **Nejvíce mužů** (27,6 % z celkového počtu zaměstnaných mužů) bylo zařazeno ve druhé nejpočetnější **třídě 7** - řemeslníci a opraváři, její celkový podíl na zaměstnanosti představoval **17,7 %**, **nejvíce žen** (22,9 % z celkového počtu zaměstnaných žen) bylo zařazeno v **třídě 5** - pracovníci ve službách a prodeji, její celkový podíl na zaměstnanosti představoval **15,2 %** (třetí nejpočetnější skupina klasifikace).

3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti

V roce 2012 vzrostl především počet zaměstnaných **s vysokoškolským vzděláním (o 59,0 tis., tj. o 6,3 %)** a **se středním vzděláním s maturitou (o 18,3 tis.)**. V ostatních dvou kategoriích se počet zaměstnaných **snížil**, absolutně nejvíce **u osob se středním vzděláním bez maturity** (o 52,0 tis.), relativně **u osob se základním nebo bez ukončeného základního vzdělání** (o 5,1 %).

Vzdělanostní struktura zaměstnaných (15-64 let)

tab. č. 13

Zaměstnaní v NH	2011		2012		rozdíl 12-11 (tis.)	index 12/11 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Celkem	4 796,1	100,0	4 810,3	100,0	14,2	100,3
z toho:						
základní a bez vzdělání	216,4	4,5	205,3	4,3	-11,1	94,9
střední bez maturity	1 842,4	38,4	1 790,4	37,2	-52,0	97,2
střední s maturitou	1 800,1	37,5	1 818,5	37,8	18,3	101,0
vysokoškolské	937,2	19,5	996,2	20,7	59,0	106,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob na celkové zaměstnanosti se sice v ČR zvyšuje (v roce 2011 to bylo 19,5 %, v roce 2012 20,7 %), v porovnání s ostatními státy Evropské unie však patří **v ČR mezi nejnižší** v rámci EU 27. Podle posledních dostupných údajů EUROSTATu za rok 2011 byl nejvyšší podíl vysokoškoláků (první a druhý stupeň terciárního vzdělávání) mezi zaměstnanými (ve

věku 15 - 75 let) v Irsku (43,1 %), Litvě (40,7 %), Lucembursku (40,5 %) a Belgii (40,2 %), průměr EU 27 představuje 29,9 %. Nižší hodnotu než v ČR (19,8 %) mělo pouze Rakousko (19,7 %), Portugalsko (19,1 %), Itálie (17,8 %), a Rumunsko (17,6 %).

Stále zůstala **nejméně příznivá vzdělanostní struktura v Karlovarském a Ústeckém kraji** (8,0 %, resp. 7,4 % zaměstnaných se základním vzděláním). Naopak **podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním** byl v 2012 **nejvyšší v Hl. m. Praze** (39,1 %) a Jihomoravském kraji (24,8 %).

**Vzdělanostní struktura zaměstnané populace ČR v roce 2012
v krajském členění v %**

tab. č. 14

Kraj	Vzdělání			
	základní a bez vzdělání	střední		vysokoškolské
		bez maturity	s maturitou	
Hl. m. Praha	2,7	18,3	39,9	39,1
Středočeský	4,2	35,7	40,3	19,8
Jihočeský	4,7	41,9	35,8	17,6
Plzeňský	3,8	39,7	37,3	19,1
Karlovarský	8,0	41,4	37,4	13,2
Ústecký	7,4	42,0	36,9	13,8
Liberecký	6,4	43,0	34,2	16,4
Královéhradecký	3,6	39,3	39,7	17,4
Pardubický	4,4	42,3	38,3	15,0
Vysočina	2,9	43,4	38,0	15,8
Jihomoravský	3,4	34,9	36,9	24,8
Olomoucký	4,6	41,3	36,4	17,7
Zlínský	3,9	42,4	37,0	16,6
Moravskoslezský	4,2	41,5	36,1	18,1
Celkem ČR	4,3	37,0	37,8	20,9

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

4. Insolvence

Zaměstnanci zaměstnavatele, který je v platební neschopnosti, mají právo na uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů (který nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2000), ve znění pozdějších předpisů. Mzdové

nároky jsou zaměstnancům vypláceny prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce ČR.

Zákon č. 217/2009 Sb., umožnil zaměstnancům, na jejichž zaměstnavatele byl podán v době od 1. 9. 2008 do nabytí účinnosti novely zákona č. 118/2000 Sb. (tj. do 20. 7. 2009) insolvenční návrh nebo bylo podáno moratorium před zahájením insolvenčního řízení, a nesplňovali podmínky pro přiznání mzdových nároků ve znění zákona č. 118/2000 Sb. platného do 19. 7. 2009, aby mohli do 21. 9. 2009 požádat o jejich uspokojení. Tyto legislativní změny nejen prodloužily lhůtu pro podání žádostí (ve zmíněných případech) do 21. 9. 2009, což znamenalo podstatné zvýšení výdajů na insolvenční řízení (844 mil. Kč v r. 2009 oproti 150 mil. Kč v r. 2008), ale také se napříště zvýšil počet měsíců rozhodného období ze 6 na 7 ve smyslu ust. § 3 písm. a) zákona č. 118/2000 Sb.

Zatímco v roce 2011 podali zaměstnanci 840 zaměstnavatelů na ÚP 7100 žádostí a ÚP vyřídily 8 253 žádostí, **v roce 2012 počet podaných žádostí byl vyšší - 9 101** (zaměstnanců od 961 zaměstnavatelů). **Počet vyřízených žádostí** (včetně žádostí z předchozího roku) **se snížil na 7 694**.

Výdaje ze státního rozpočtu na insolvenční řízení, které **v roce 2012 dosáhly 451 799 tis. Kč**, byly oproti předchozímu roku (389 142 tis. Kč) **o 62 658 tis. Kč**, tj. **o 16,1 %, vyšší**. **Nejvyšší objem finančních prostředků** vyplatily krajské pobočky **v Hl. m. Praze – 101 566 tis. Kč** a **v Jihomoravském kraji - 77 560 tis. Kč**, **nejméně v Pardubickém kraji – 8 470 tis. Kč**.

Největšími firmami v konkurzu v roce 2012 byly OKZ HOLDING a.s. České Budějovice (318), Česká Unigrafie, a.s. Praha (309), Ploma a.s., Hodonín (307), KORNAB a.s. Koryčany (278) a Radiálka Hradec Králové, s.r.o. (152 podaných žádostí).

V roce 2012 bylo do příjmů státního rozpočtu přijato vymožené **plnění za předchozí výplaty insolventů** z minulých let ve výši **199 308 tis. Kč**. **Celkem** bylo **za dobu účinnosti tohoto zákona** žadatelům za jejich zaměstnavatele **vyplaceno cca 3 598,5 mil. Kč**. Do státního rozpočtu bylo od roku 2002 **postupně vráceno celkem 614,2 mil. Kč**, tj. **17,1 % z celkových prostředků vyplacených ÚP za zaměstnavatele**.

III. Nezaměstnanost

1. Stav a vývoj nezaměstnanosti

Vývoj nezaměstnanosti v průběhu roku 2012 nebyl tak příznivý jako v roce 2011, kdy v důsledku mírného oživení ekonomiky míra registrované nezaměstnanosti mírně klesala až na hodnotu 8,6 % v závěru roku a byla meziročně nižší o 1,0 p. b. (prosinec 2010 – 9,6 %).

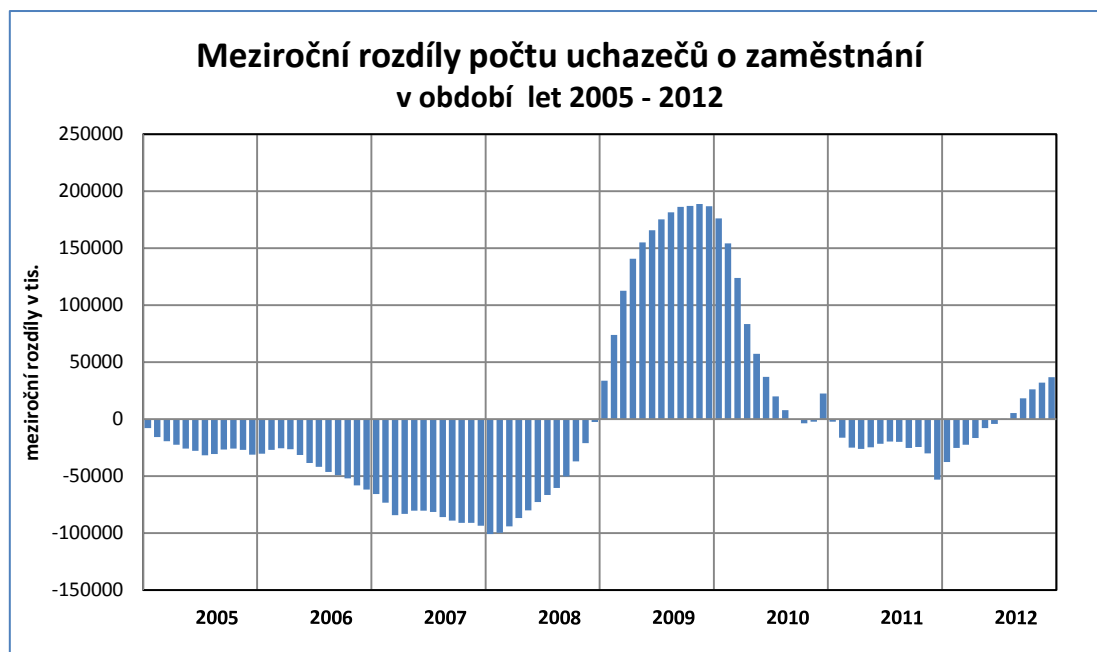
V 1. pololetí 2012 meziroční pokles nezaměstnanosti sice dál pokračoval, ale postupně zpomaloval. Zatímco v lednu, kdy míra nezaměstnanosti dosáhla hodnoty 9,1 %, činil meziroční pokles 0,6 p. b., v červnu byla míra nezaměstnanosti na stejné hodnotě jako před rokem - 8,1 %. Od 2. pololetí byla již patrná změna trendu ovlivněná pokračující hospodářskou recesí a nezaměstnanost začala meziročně narůstat. Míra registrované nezaměstnanosti do konce roku vzrostla na 9,4 % a meziročně byla již vyšší o 0,8 p. b. Průměrná míra nezaměstnanosti za rok 2012 díky nižším hodnotám v 1. pololetí zůstala na stejné hodnotě jako v roce 2011 – 8,6 %.

graf č. 2

Ke konci prosince 2012 bylo v evidenci ÚP 545,3 tis. uchazečů o zaměstnání (meziroční nárůst o 36,8 tis.). Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v roce 2012 mírně poklesl (o 3,4 tis.) na 504,4 tis.

Průměrný podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání (rozhodujících pro výpočet míry nezaměstnanosti, definice ne/dosažitelných viz Metodické poznámky) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání činil 96,9 % a proti roku 2011 mírně vzrostl (z 96,3 %).

Uchazeči o zaměstnání, volná místa a míra registrované nezaměstnanosti

tab. č. 15

	rok 2011 průměr	2012					rok 2012 průměr
		31.12.	31.3.	30.6.	30.9.	31.12.	
Uchazeči o zaměstnání (v tis.)	507,8	508,5	525,2	474,6	493,2	545,3	504,4
z toho - ženy	251,7	250,3	254,6	244,5	257,4	266,6	254,4
- muži	256,1	258,2	270,5	230,1	235,8	278,7	250,0
- ženy (v %)	49,6	49,2	48,5	51,5	52,2	48,9	50,4
- muži (v %)	50,4	50,8	51,5	48,5	47,8	51,1	49,6
- dosažitelní	489,2	492,0	508,2	459,5	478,5	531,0	488,8
- ženy	241,5	241,5	245,5	236,6	249,8	259,1	246,2
- muži	247,7	250,5	262,7	222,9	228,8	271,9	242,6
Pobírající PvN (v tis.)	132,4	130,0	126,0	89,1	89,3	107,9	104,5
z toho – ženy	62,3	60,5	55,8	47,5	49,5	51,7	52,2
– muži	70,1	69,4	70,2	41,7	39,9	56,2	52,3
Pobírající PvN na celkovém počtu uchazečů (v %)	26,1	25,6	24,0	18,8	18,1	19,8	20,7
- ženy (v %)	24,8	24,2	21,9	19,4	19,2	19,4	20,5
- muži (v %)	27,4	26,9	25,9	18,1	16,9	20,2	20,9
Průměrná výše Pvn (v Kč)	5 586	5 595	5 720	5 890	5 973	6 029	5 892
z toho – ženy	5 051	5 097	5 241	5 290	5 390	5 395	5 327
– muži	6 062	6 029	6 101	6 574	6 696	6 612	6 448
Volná pracovní místa (v tis.)	36,5	35,8	39,9	42,8	40,8	34,9	39,9
Počet uchazečů na 1 VPM	13,9	14,2	13,2	11,1	12,1	15,6	12,6
Míra nezaměstnanosti (v %)	8,6	8,6	8,9	8,1	8,4	9,4	8,6
z toho – ženy	9,9	9,8	10,0	9,6	10,2	10,6	10,0
– muži	7,6	7,7	8,1	6,9	7,1	8,4	7,5

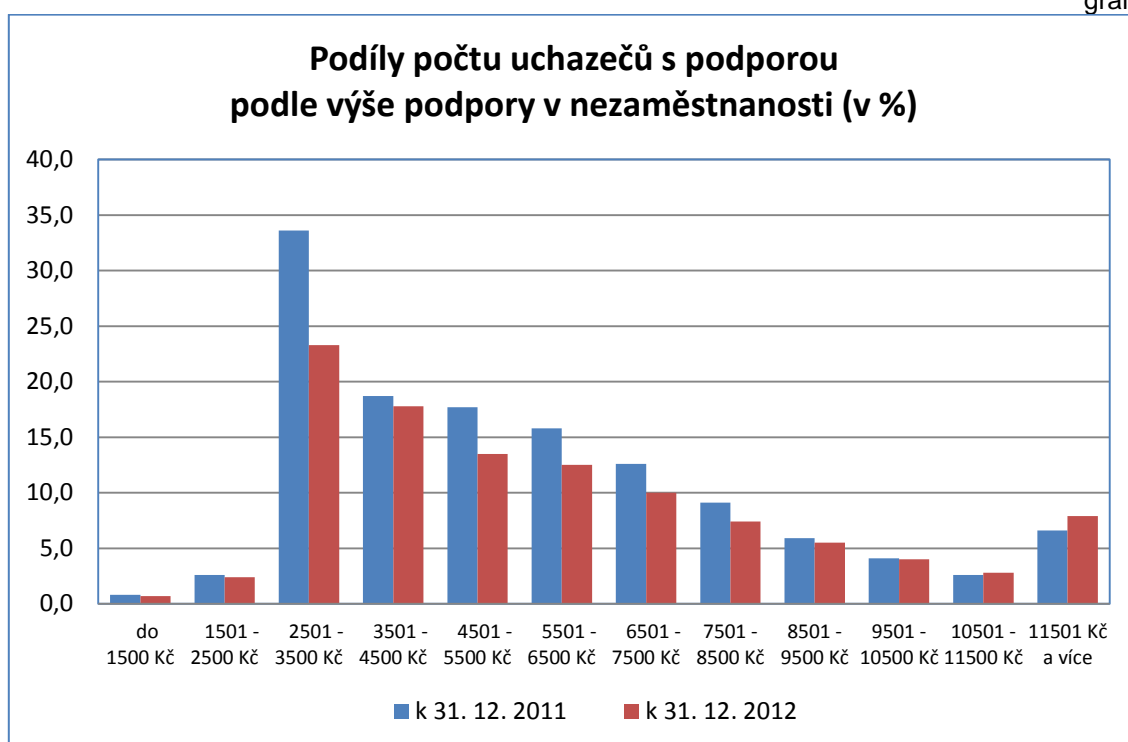
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Podporu v nezaměstnanosti (PvN) k 31. 12. 2012 pobíralo 107,9 tis. uchazečů o zaměstnání, tj. o 22,1 tis. méně než před rokem, což souviselo s nižším počtem nově hlášených a také s nárůstem počtu i podílu dlouhodoběji nezaměstnaných, jimž už uplynula podpůrná doba. Průměrný počet nezaměstnaných s nárokem na PvN v roce 2012 meziročně poklesl o 27,9 tis. na 104,5 tis.

Podíl uchazečů o zaměstnání s PvN k 31. prosinci 2012 poklesl na 19,8 % celkového počtu uchazečů o zaměstnání (k 31. 12. 2011 činil 25,6 %) a průměrný podíl za celý rok představoval 20,7 % (v roce 2011 26,1 %).

graf č. 4

Průměrná výše PvN za rok 2012 vzrostla o 306 Kč (o 5,5 %) na 5 892 Kč. Průměrná podpora k 31. 12. 2012 činila 6 029 Kč a byla meziročně vyšší o 434 Kč. Její hodnota se po poklesu v letech 2010 a 2011 dostala přibližně na úroveň z poloviny roku 2009. **Podprůměrnou podporu v nezaměstnanosti pobíralo cca 60,2 % uchazečů o zaměstnání, což je více než před rokem (57,5 %).** V důsledku rozdílů v úrovni výdělků byla u žen (5 395 Kč) výrazně nižší (o 18,4 %) než mužů (6 612 Kč).

Nárůst průměrné výše podpory byl důsledkem poklesu počtu i podílu osob pobírajících nižší podporu, pomalejšího poklesu počtu osob s nadprůměrnou podporou (nejvíce poklesl podíl uchazečů o zaměstnání s rozpětím podpory

v nezaměstnanosti od 2 501 do 3 500 Kč) a rostoucího podílu osob spadajících do nejvyšších kategorií podle výše podpory (vzrostl podíl v rozpětí nad 10 500 Kč). **Maximální PvN ve výši 0,58 násobku průměrné mzdy** (v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o PvN) pobíralo v prosinci 2012 méně uchazečů o zaměstnání (2,9 tis.) než před rokem (3,7 tis.). **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání pobírajících PvN **zůstal stejný** jako na konci přechozího roku - **2,9 %**.

Rozdělení počtu uchazečů o zaměstnání podle výše PvN

tab.č.16

	k 31. 12. 2011		k 31. 12. 2012		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči s Pvn	130,0	100,0	107,9	100,0	-22,1	-17,0
z toho:						
do 1500 Kč	0,8	0,6	0,7	0,7	-0,1	-12,5
1501 - 2500 Kč	2,6	2,0	2,4	2,3	-0,2	-7,7
2501 - 3500 Kč	33,6	25,8	23,3	21,6	-10,3	-30,7
3501 - 4500 Kč	18,7	14,4	17,8	16,5	-0,9	-4,8
4501 - 5500 Kč	17,7	13,6	13,5	12,5	-4,2	-23,7
5501 - 6500 Kč	15,8	12,2	12,5	11,6	-3,3	-20,9
6501 - 7500 Kč	12,6	9,7	10,0	9,3	-2,6	-20,6
7501 - 8500 Kč	9,1	7,0	7,4	6,8	-1,7	-18,7
8501 - 9500 Kč	5,9	4,6	5,5	5,1	-0,4	-6,8
9501 - 10500 Kč	4,1	3,2	4,0	3,7	-0,1	-2,4
10501 - 11500 Kč	2,6	2,0	2,8	2,6	0,2	7,7
11501 Kč a více	6,6	5,1	7,9	7,4	1,3	19,7

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

V roce 2011 v reakci na mírný ekonomický růst **počet volných pracovních míst nahlášených na ÚP ČR** (po výrazném propadu v letech 2009 a 2010 až na 20 % stavu před krizí) lehce vzrostl na průměrnou měsíční úroveň 36,5 tis. Průměrný počet míst **v roce 2012** byl sice **mírně vyšší - 39,9 tis.**, ale zatímco v 1. polovině roku míst přibývalo, ve 2. polovině roku byl **pokles** ve srovnání s předchozím rokem rychlejší a na konci **prosince 2012** jejich počet poklesl na **34,9 tis.**, tj. pod hodnotu z prosince 2011 (35,8 tis.).

Změna zákona o zaměstnanosti, podle níž se od 1. 1. 2012 zrušila povinnost zaměstnavatelů hlásit ÚP volná pracovní místa, se na vývoji počtu nahlášených míst příliš neprojevila. Pro nalezení objektivnějšího obrazu o nabídce práce z důvodu výše uvedené legislativní změny provádělo MPSV v roce 2012 monitoring počtu volných pracovních míst v externích zdrojích (největších internetových portálech), kde bylo

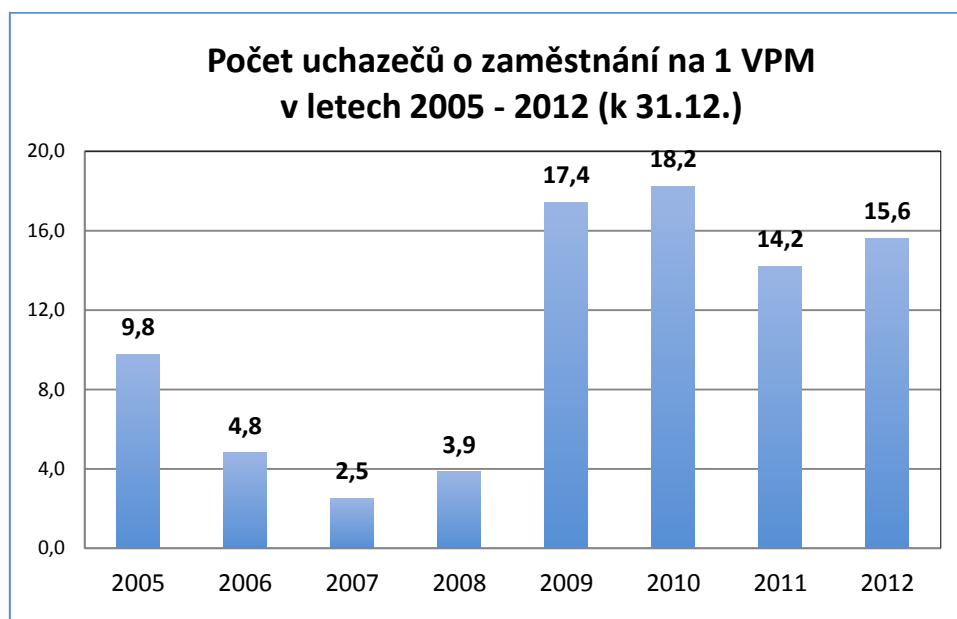
nalezeno po odstranění duplicit s místy vedenými na ÚP měsíčně v průměru dalších 31 tis. míst, na která zaměstnavatelé hledali zaměstnance.

graf č. 5

Na trhu práce nadále výrazně **převládá nabídka pracovní síly nad poptávkou** po ní. I když mírným nárůstem průměrného počtu volných pracovních míst a téměř stejným průměrným počtem uchazečů o zaměstnání **se počet uchazečů o zaměstnání** připadajících na 1 volné pracovní místo **snížil z 13,9 v roce 2011 na 12,6 v roce 2012**, výše popsaným vývojem v průběhu roku **vzrostla hodnota** tohoto ukazatele ze 14,2 v prosinci 2011 **na 15,6 na konci prosince 2012**.

graf č. 6

V nabídce volných pracovních míst představoval na konci roku 2012 podíl míst určených pro kvalifikované pracovníky v zemědělství, lesnictví a rybářství, řemeslníky, opraváře, obsluhu strojů a zařízení, montéry **27,8 % (CZ-ISCO hlavní třída 6 – 8)**. Převažovala volná místa pro řidiče nákladních automobilů, tahačů, svářeče, řezače plamenem a páječe, zedníky, kamenáře a dlaždiče, seřizovače a obsluhu obráběcích strojů, nástrojaře, švadleny, šičky a vyšivače, montážní dělníky, mechaniky a opraváře motorových vozidel, stavební a provozní elektrikáře.

Počty volných pracovních míst pro řídicí pracovníky, specialisty, technické a odborné pracovníky a úředníky **(CZ-ISCO hlavní třída 1 - 4)** činil **33,9 %** z celkového počtu volných míst hlášených na ÚP. Nejvýznamnější podíl v rámci těchto tříd byl zaznamenán u míst pro řídicí pracovníky v oblasti obchodu a marketingu, zprostředkovatele služeb, pracovníky v zákaznických kontaktních centrech, všeobecné administrativní pracovníky, programátory počítačových aplikací, lékaře, lektory a učitele jazyků, odborné pracovníky v pojišťovnictví.

Místa pro **pracovníky ve službách a prodeji (CZ-ISCO 5)** se podílela na celkovém počtu volných míst **16,2 %** (zejména šlo o místa pro pracovníky ostrahy a bezpečnostních agentur, kuchaře a pomocné kuchaře, prodavače v prodejnách, pro číšníky a servírky, kosmetiky) a u volných míst pro **pomocné a nekvalifikované pracovníky (CZ-ISCO 9)** tento podíl činil **21,3 %** (především pro dělníky ve stavební výrobě, uklízeče v hotelích, administrativě, průmyslových a jiných podnicích, pomocné pracovníky ve výrobě, uklízeče veřejných prostor, pomocné manipulační pracovníky).

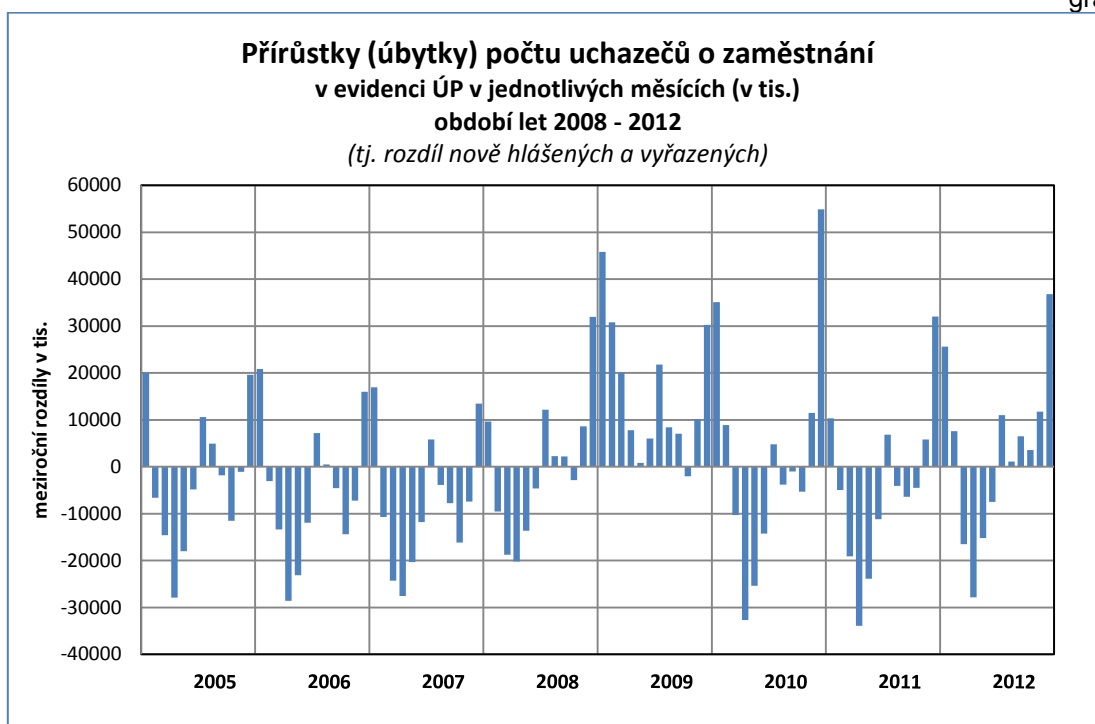
Meziročně významněji vzrostl pouze počet volných míst právě v nejpočetnější třídě 9 - **pomocní a nekvalifikovaní pracovníci** (o 1,9 tis. na 7,4 tis.) a ve třídě 5 - **pracovníci ve službách a prodeji** (o 1,4 tis. na 5,7 tis.). Změna struktury může souviset s tím, že na ÚP po zrušení povinnosti hlásit volná pracovní místa zaměstnavatelé nahlašují spíše volná místa vyžadující nižší kvalifikaci, ale také proto, že došlo k omezení vydávání povolení k zaměstnání pro cizince z třetích zemí, kteří zastávali převážně tyto pozice.

2. Toky nezaměstnanosti

Vývoj přírůstků a úbytků počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v období let 2008 – 2012 znázorňuje graf č. 7.

Do evidence úřadů práce **se v roce 2012 nově zaregistrovalo 589,4 tis. osob**, tj. o 68,3 tis. **méně** než v roce 2011. Na poklesu se podílela **obě pohlaví téměř stejně** (meziroční pokles žen o 31,9 tis., mužů o 36,5 tis.). Vyšší nárůst počtu nově hlášených mužů ve srovnání se ženami je patrný v období utlumování poptávky v sezónně orientovaných odvětvích, především na přelomu let, u žen spíše v letním období. Zvlášť vysoký podíl nově příchozích mužů do evidence ÚP byl v roce 2012 patrný v lednu (59,6 %), v průběhu dalších měsíců se situace postupně vyrovnávala a od května do srpna již mezi nově hlášenými převládaly ženy. V prosinci dosáhl podíl mužů vůbec nejvyšší hodnoty (68,7 %).

graf č. 7

Počet vyřazených³ uchazečů o zaměstnání (552,5 tis.) byl nižší proti roku 2011 (710,8 tis.) o 158,3 tis., přičemž vyřazeno bylo více mužů než žen. V hodnoceném období se prokazatelně **umístilo do zaměstnání 333,7 tis. nezaměstnaných**, jejich počet byl meziročně **nižší o 125,8 tis. osob**, nižší byl počet těch, kteří si **našli práci sami nebo začali podnikat bez podpory ÚP (pokles o 95,6 tis.)**, ale i počet těch, kteří se uplatnili na trhu práce **pomocí ÚP (pokles o 30,2 tis.)** Ve větší míře se na trhu práce uplatnili muži (179,8 tis., tj. 53,9 % celkového počtu umístěných).

³ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišuje v § 29 ukončení evidence a v § 30 vyřazení z evidence. V tomto materiálu jsou pod pojmem **vyřazení z evidence** považovány obě formy odchodu z evidence.

Podíl umístěných z celkového počtu vyřazených uchazečů o zaměstnání meziročně klesl na 60,4 % (v roce 2011 činil 64,6 %).

Uchazečů **vyřazených pro nespolupráci⁴** s ÚP bylo 78,9 tis., tj. méně o 6,5 tis.. **Vyřazeno z ostatních důvodů⁵** bylo **136,9 tis. osob** (78,8 tis. žen a 61,1 tis. mužů), tj. o 26,0 tis. méně.

Toky evidované nezaměstnanosti (v tis. osob)

tab. č. 17

	rok 2011	rok 2012	I. pololetí 2012			II. pololetí 2012		
			Celkem	I.Q	II.Q	Celkem	III.Q	IV.Q
nově evidovaní	657,7	589,4	277,5	168,7	108,8	311,9	151,6	160,3
z toho ženy	304,6	272,7	128,3	72,9	55,4	144,5	79,6	64,8
muži	353,1	316,6	149,2	95,8	53,4	167,4	72,0	95,4
vyřazení celkem	710,8	552,5	311,3	152,0	159,4	241,2	133,0	108,1
z toho:								
umístění ÚP	58,8	28,6	17,5	6,7	10,8	11,1	6,3	4,8
umístění jinak	400,7	305,1	195,2	95,9	99,3	109,9	64,6	45,3
vyřazení pro nespolupráci	85,4	78,9	42,2	20,4	21,8	36,7	20,4	16,4
vyřazení - ženy	322,5	256,4	134,1	68,6	65,5	122,4	66,8	55,6
z toho:								
umístěné ÚP	27,8	14,0	8,3	3,3	5,1	5,7	3,1	2,6
umístěné jinak	182,5	139,9	81,5	43,3	38,3	58,3	34,1	24,2
vyřazené pro nespolupráci	25,3	23,7	12,3	6,0	6,3	11,4	6,2	5,3
vyřazení - muži	388,3	296,1	177,2	83,4	93,8	118,8	66,3	52,5
z toho:								
umístění ÚP	31,0	14,6	9,2	3,4	5,8	5,4	3,2	2,2
umístění jinak	218,3	165,2	113,6	52,6	61,0	51,6	30,5	21,1
vyřazení pro nespolupráci	60,1	55,2	29,9	14,4	15,5	25,3	14,2	11,1

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

V roce 2012 se výrazněji nezhoršilo postavení osob, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání. Nárůst jejich počtu převážně odpovídal vývoji celkové nezaměstnanosti. Podíl mezi uchazeči o zaměstnání se

⁴ např. odmítnutí nástupu vhodného zaměstnání, dohodnuté rekvalifikace, neposkytnutí součinnosti při vypracování individuálního akčního plánu, jeho neplnění, odmítnutí vykonávat veřejnou službu, odmítnutí podrobit se vyšetření zdravotního stavu, maření součinnosti s krajskou pobočkou ÚP (§30 (2), §31 zákona o zaměstnanosti).

⁵ tj. uchazeči o zaměstnání, kteří písemně požádali o ukončení evidence na ÚP (např. z důvodu nástupu na rodičovskou dovolenou nebo odchodu do důchodu), vyřazení z důvodu nástupu na soustavnou přípravu na povolání, vykonávající nelegální práci, ve vazbě po dobu delší než 6 měsíců nebo nastoupili výkon trestu odnětí svobody, stali se plně invalidními podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, písemně požádali o ukončení evidence na ÚP, změnili trvalé bydliště, dále přirozený úbytek, apod.

zvýšil pouze u mladých od 20 – 24 let a u starších 50 let, a to kvůli nárůstu počtu osob ve věku 55 – 64 let.

Uchazeči o zaměstnání se zdravotním postižením

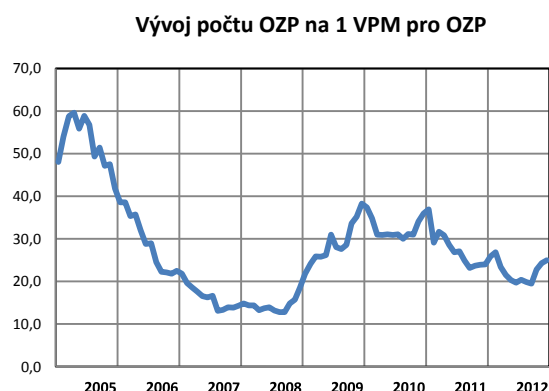
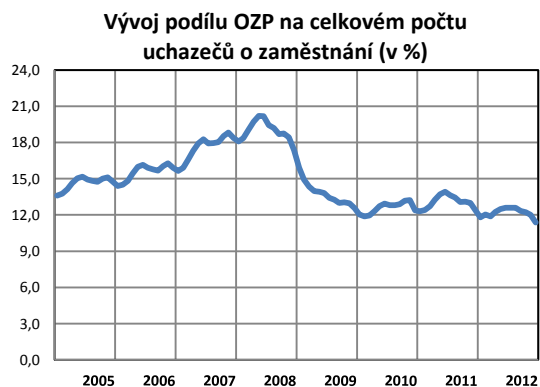
K 31. 12. 2012 bylo v evidenci ÚP **62,0 tis.** uchazečů o zaměstnání – **osob se zdravotním postižením (OZP)**, tj. o 1,1 tis. méně než před rokem.

Zatímco celkový počet uchazečů o zaměstnání meziročně vzrostl o 7,2 %, počet OZP v evidenci ÚP byl meziročně nižší o 1,7 %. **Podíl OZP** na celkovém počtu nezaměstnaných se proto na konci prosince 2012 meziročně **snížil** o 1 p. b. z 12,4 % na **11,4 %** (viz graf č. 8).

Vývoj počtu **volných pracovních míst** vhodných **pro OZP** měl v roce 2012 podobnou tendenci jako vývoj celkového počtu volných míst, pokračoval mírný nárůst z roku 2011, k poklesu došlo až v listopadu a prosinci. **K 31. 12. 2012** jich bylo nahlášeno **2 485**, tj. o 141 více než na konci roku 2011. Ze všech volných míst hlášených na ÚP představovala 7,1 % (před rokem 7,3 %).

graf č. 8

graf č. 9

Průměrný měsíční počet uchazečů – OZP v roce 2011 dosáhl 66,3 tis., v roce 2012 poklesl na 61,6 tis., průměrný počet volných míst vhodných pro tuto kategorii naopak poklesl z 2 774 na 2 395. V důsledku pomalejšího poklesu počtu volných míst pro OZP oproti poklesu počtu uchazečů o zaměstnání – OZP připadalo v **roce 2012 na jedno volné pracovní místo** určené pro tuto skupinu **průměrně 22,2 OZP, což je méně než** v roce 2011 (v průměru 27,7 OZP), viz graf č. 9. V porovnání s podílem celkového počtu uchazečů o zaměstnání k celkovému počtu VPM (12,6) je tento podíl 1,8-násobný.

Hodnota tohoto ukazatele k **31. 12. 2012 (25,0)** byla však vyšší než ve stejném období roku 2011 (24,0).

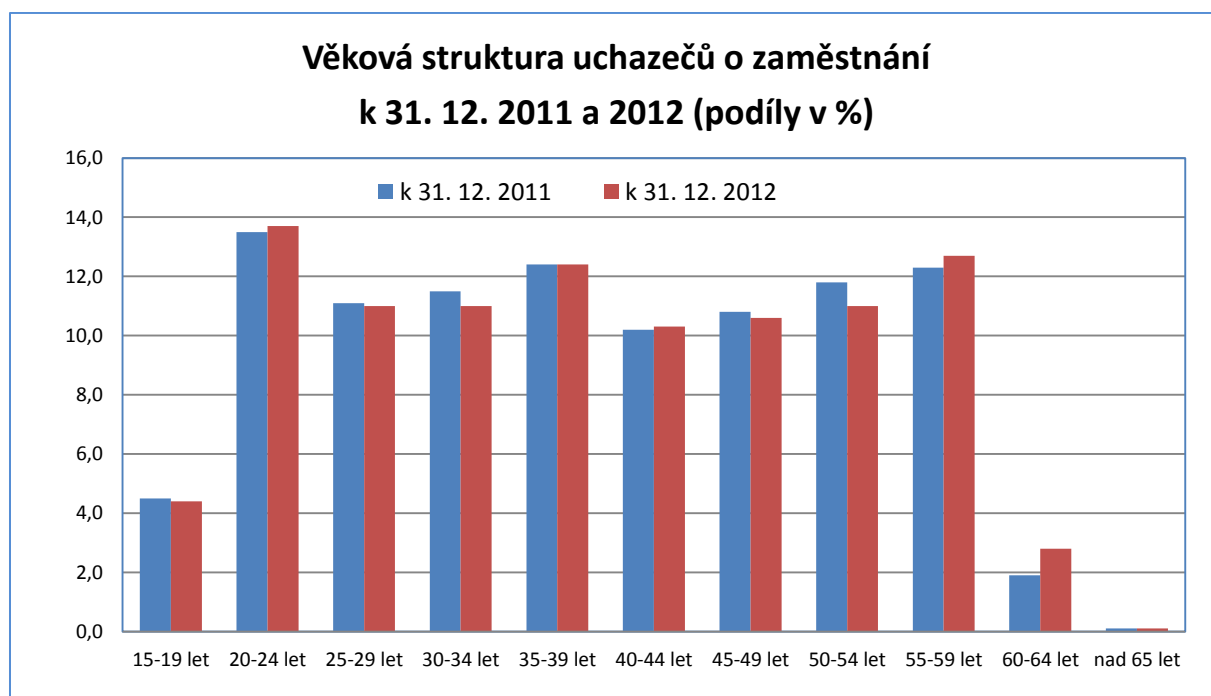
Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Z hlediska věku jsou nejvíce ohroženými skupinami nejmladší a nejstarší věkové kategorie. Tyto skupiny v letech 2009 - 2010, od propuknutí ekonomické krize, zaznamenaly nejvyšší nárůst nezaměstnanosti. V průběhu roku 2011 a následně v 1. pololetí 2012 se jejich počty postupně snižovaly. Ve 2. pololetí 2012 v souvislosti s nárůstem celkové nezaměstnanosti opět meziročně vzrostly.

Počet uchazečů nad 50 let věku se na konci roku meziročně zvýšil celkem o 12,3 tis. osob. (o 9,3 %), a to nárůstem kategorií 55 - 59 let (o 6,9 tis., tj. 11,1 %) a 60 – 64 let (o 5,4 tis., tj. 56,3 %). Podíl uchazečů starších 50 let na celkovém počtu uchazečů se zvýšil o 0,5 p. b. na 26,5 %. V rámci této skupiny uchazečů o zaměstnání nejvýrazněji vzrostl podíl v kategorii 60 – 64 let (o 0,9 p. b. na 2,8 %), nárůst podílu početně výrazně větší kategorie 55 – 59 let byl mírnější (o 0,4 p. b. na 12,7 %).

Počet uchazečů o zaměstnání **mladších 20 let se meziročně zvýšil o 1,1 tis.** na 24,2 tis. (o 4,8 %), jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných evidovaných na ÚP (4,4 %) **poklesl o 0,1 p. b.**

graf č. 10

Mezinárodně sledovaná věková kategorie uchazečů **do 25 let** také zaznamenala nárůst počtu nezaměstnaných. K 31. 12. 2012 jich bylo evidováno **98,7 tis.**, což je o **6,8 tis. více** než před rokem. Jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných **18,1 % se** meziročně nezměnil.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

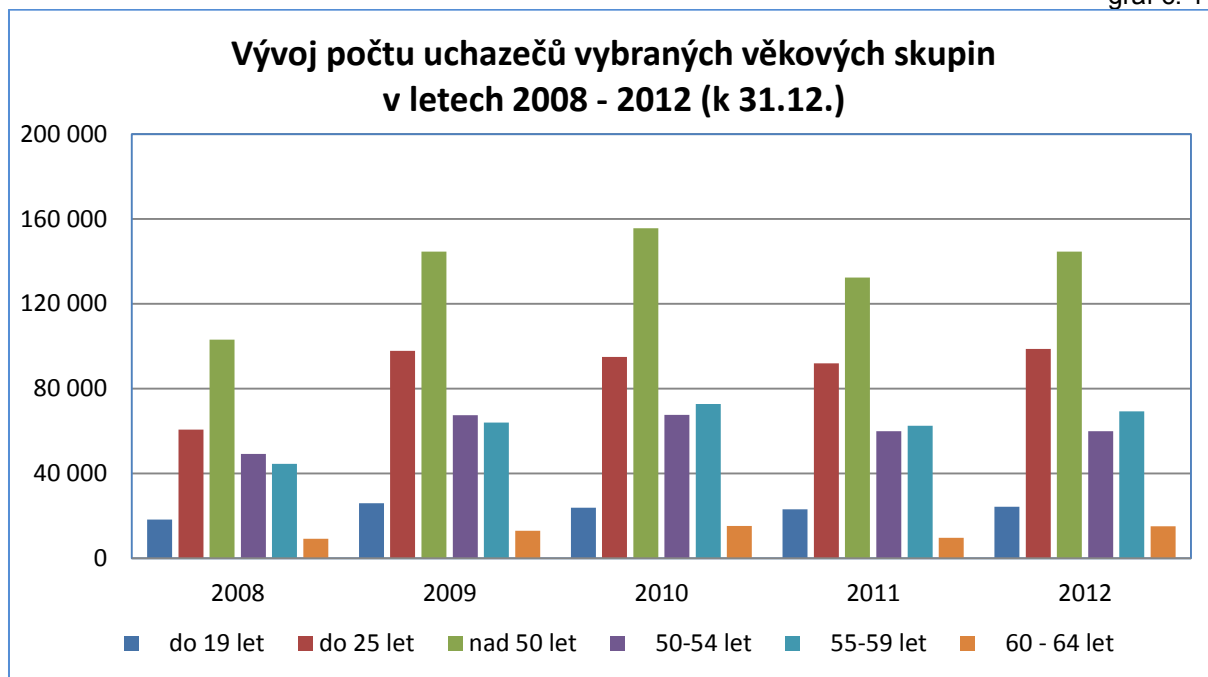
tab.č.18

	k 31. 12. 2011		k 31. 12. 2012		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	508,5	100,0	545,3	100,0	36,8	7,2
15 - 19 let	23,1	4,5	24,2	4,4	1,1	4,8
20 - 24 let	68,9	13,5	74,5	13,7	5,6	8,1
do 25 let	91,9	18,1	98,7	18,1	6,8	7,4
25 - 29 let	56,5	11,1	59,9	11,0	3,4	6,0
30 - 34 let	58,2	11,5	60,2	11,0	2,0	3,4
35 - 39 let	62,9	12,4	67,9	12,4	5,0	7,9
40 - 44 let	51,8	10,2	56,0	10,3	4,2	8,1
45 - 49 let	54,8	10,8	58,0	10,6	3,2	5,8
50 - 54 let	59,9	11,8	59,9	11,0	0,0	0,0
55 - 59 let	62,4	12,3	69,3	12,7	6,9	11,1
60 - 64 let	9,6	1,9	15,0	2,8	5,4	56,3
nad 65 let	0,3	0,1	0,4	0,1	0,1	33,3
nad 50 let	132,3	26,0	144,6	26,5	12,3	9,3

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

V ostatních pětiletých věkových kategoriích mezi 25 – 50 lety byl relativní nárůst podprůměrný s výjimkou kategorie 40 – 44 let (nárůst o 8,1 %) a 35 – 39 (nárůst o 7,9 %), u nichž jde především o demografické vlivy (zahrnují osoby spadající do silné populační vlny ze 70. let minulého století). Demografické změny (slabé nejmladší ročníky) naopak zmírnil poměrně vysoký nárůst nezaměstnanosti u nejmladších kategorií.

Specifické míry nezaměstnanosti (SMN) podle věku k 31. 12. 2012 jsou uvedeny v příloze č. 6. **Nejvyšší SMN** byla opět zaznamenána ve věkové skupině **do 25 let (24,3 %)**. Její poměr k celkové míře nezaměstnanosti je více než 2,5-násobný a kromě znevýhodněného postavení ji ovlivňuje nízký počet ekonomicky aktivních mladých lidí.

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti je charakteristická pro osoby ve věkovém rozpětí **15 - 29 let** a **50 - 59 let**. SMN starších osob naopak (na rozdíl od mladých) snižuje jejich vysoká ekonomická aktivita. U ostatních věkových kategorií se míra nezaměstnanosti pohybovala pod úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v ČR.

Vývoj věkové struktury se odrazil na **snížení průměrného věku uchazečů** o zaměstnání z 39,2 na **38,7 let** (u žen z 38,9 na 38,6 a u mužů ze 39,4 na 38,8 let).

Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v mladších věkových kategoriích ovlivňuje také vývoj počtu **absolventů škol** všech stupňů vzdělání a **mladistvých** po ukončení základní školy (dále „absolventi“). K **31. 12. 2012** jich bylo evidováno **36,1 tis.**, což je **o 2,9 tis. více** než před rokem. **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se meziročně nezměnil a činil na **6,6 %**. **Na jedno volné pracovní místo** vhodné pro absolventy škol a mladistvé jich připadalo **8,5**, což je **více** než před rokem (prosinec 2011 – 6,6). **Volných míst vhodných pro absolventy** bylo v prosinci 2012 na ÚP hlášeno pouze **4 228**, což je oproti stejnému období předchozího roku (5 053) výrazně **méně**.

Průměrný počet absolventů v evidenci ÚP v roce **2012**, díky nižším hodnotám zejména v lednu až září, meziročně **poklesl** o 2,4 tis. na **29,1 tis.**

Struktura uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst podle vzdělání

K 31. 12. 2012 byl zaznamenán **meziroční nárůst především uchazečů s vyučením** (o 22,4 tis., tj. o 11,1 %), **se středoškolským vzděláním s maturitou** (o 12,7 tis., tj. o 16,1 %) **a se základním vzděláním** (o 10,4 tis., tj. o 7,6 %). Vzrostly i počty uchazečů o zaměstnání v méně početných kategoriích osob s vyšším a vysokoškolským vzděláním.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

tab.č.19

	k 31. 12. 2011		k 31. 12. 2012		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči celkem	508,5	100,0	545,3	100,0	36,8	7,2
z toho:						
bez vzdělání	3,0	0,6	3,0	0,6	0,0	0,0
zákl. vzdělání	136,6	26,9	147,0	27,0	10,4	7,6
vyučen	201,2	39,6	223,6	41,0	22,4	11,1
středoškol. bez mat.	17,8	3,5	12,6	2,3	-5,2	-29,2
vyučen s mat.	24,7	4,9	19,6	3,6	-5,1	-20,6
gymnázium	13,8	2,7	11,9	2,2	-1,9	-13,8
SOŠ s mat.	79,1	15,5	91,8	16,8	12,7	16,1
vyšší vzdělání	3,7	0,7	4,3	0,8	0,6	16,2
vysokoškolské	28,5	5,6	31,4	5,8	2,9	10,2

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Nejpočetnějšími skupinami uchazečů o zaměstnání stále zůstávají **vyučení** a uchazeči **se základním vzděláním** (223,6 tis., resp. 147,0 tis. osob), kteří tvoří 41,0 % resp. 27,0 % na nezaměstnanosti.

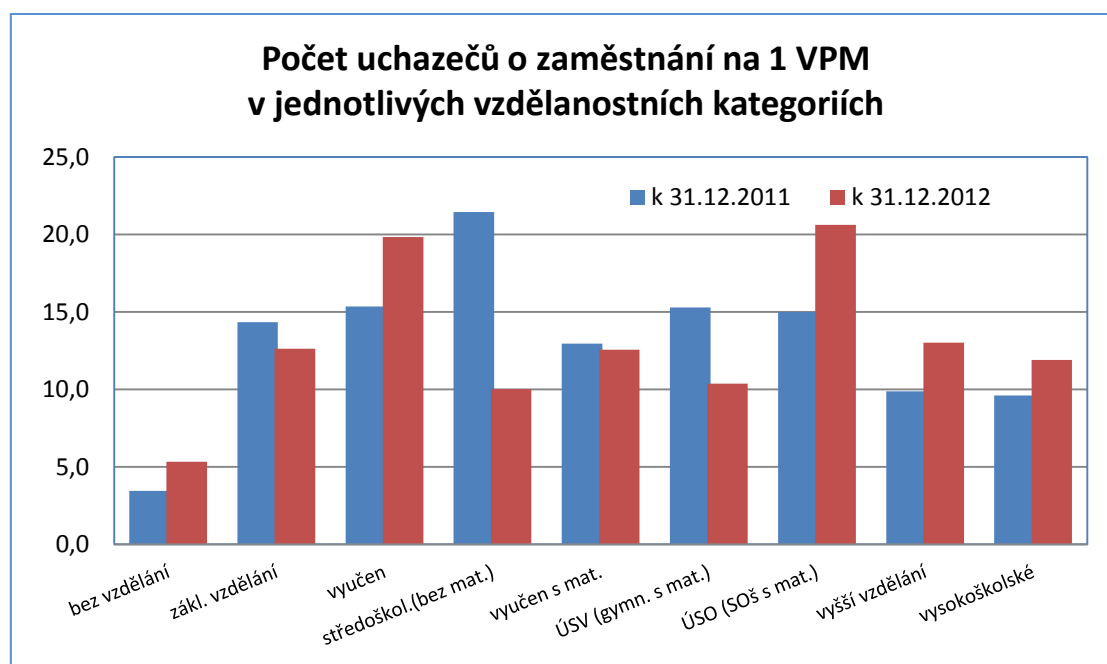
V souladu s vývojem absolutních počtů uchazečů o zaměstnání podle vzdělání se vyvíjel i jejich podíl na celkové nezaměstnanosti. **Nejvyšší nárůst podílu** byl zaznamenán u kategorie **vyučených** (o 1,4 p. b.) a kategorie **středoškolského vzdělání s maturitou** (o 1,3 p. b.).

Nejvyšší specifickou míru vykázali uchazeči o zaměstnání **se základním vzděláním** (včetně uchazečů bez vzdělání) – **42,3 %**, která je ve srovnání s průměrnou mírou nezaměstnanosti v současnosti až 4,5-násobná. Nejnižší specifická míra nezaměstnanosti byla již tradičně u vysokoškolsky vzdělaných osob (2,9 %).

Rozdíly mezi kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání a kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů vyjádřené **počtem uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo se** v jednotlivých kategoriích podle vzdělání lišily.

Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce se oproti prosinci 2011 **nejvíce zmírnil** v početně slabších kategoriích **středoškolského vzdělání bez maturity a úplného středního vzdělání (gymnází)**. **Nejvyšší poměr** počtu uchazečů o zaměstnání k počtu volných míst byl zaznamenán u kategorie **středoškolského vzdělání s maturitou (20,6)** a **vyučen (19,8)**. Naopak **nejpříznivější** byl poměr mezi počtem uchazečů o zaměstnání a volnými místy pro uchazeče o zaměstnání **bez vzdělání (5,3)**, se středoškolským vzděláním bez maturity (10,0) a úplným středním vzděláním (gymnází) (10,4).

graf č. 12

Potřeba snížení vysoké míry nezaměstnanosti některých skupin obyvatel se odrazila i ve stanovení národních cílů České republiky v oblasti zaměstnanosti v souvislosti s hlavními cíli Strategie Evropa 2020. Konkrétně se jedná o snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu a míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 – 2 klasifikace vzdělání) o čtvrtinu proti roku 2010 (viz. Část V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti)⁶.

⁶ Vzhledem k tomu, že k vyhodnocení se používají mezinárodně srovnatelná data z VŠPS/LFS, konkrétní hodnoty v této části nejsou uvedeny.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných **déle než 12 měsíců** meziročně **vzrostl** pouze o **8,1 tis.** (tj. o 4,4 %) na **192,2 tis.**, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti poklesl z 36,2 % na 35,3 %. Na nárůstu v této kategorii se podíleli **nezaměstnaní déle než 24 měsíců**, jejichž **počet se zvýšil** o 8,8 tis. na **110,2 tis.** a podíl vzrostl z 20 % na **20,2 %** (v současnosti představuje 57,3 % dlouhodobě nezaměstnaných). **Kategorie nezaměstnaných déle než 12 měsíců** (a zvláště déle než 24 měsíců) **vykazuje dlouhodobě rostoucí tendenci**. Po výrazném poklesu počtu dlouhodobě evidovaných uchazečů v letech 2007 - 2008 v důsledku účinnosti zákonů v sociální oblasti se jejich počet vrátil přibližně na úroveň z počátku roku 2007.

Na vývoji počtu a podílu jednotlivých kategorií uchazečů nezaměstnaných méně **než 1 rok** se projevil zpomalující se pokles nezaměstnanosti v 1. pololetí a přechod do růstu ve 2. pololetí a intenzity „toků“, jak je uvedeno v části III.2. Vzhledem k tomu byl na konci roku relativně **největší nárůst** v kategorii **9 – 12 měsíců** jejichž počet se meziročně zvýšil o 11,3 tis., tj. 33,6 %. Následovaly kategorie od 6 – 9 měsíců a 3 – 6 měsíců.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

tab. č. 20

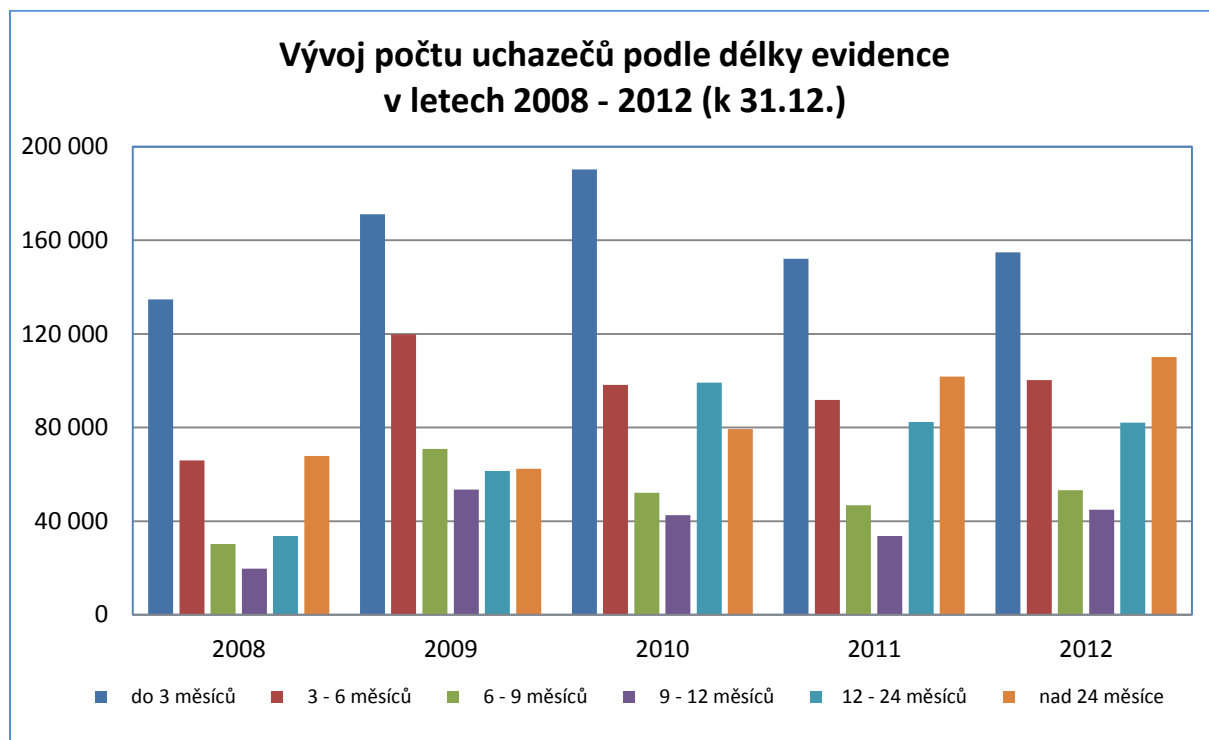
	k 31. 12. 2011		k 31. 12. 2012		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči celkem	508,5	100,0	545,3	100,0	36,8	7,2
z toho:						
do 3 měsíců	152,1	29,9	154,8	28,4	2,7	1,8
3 - 6 měsíců	91,8	18,1	100,3	18,4	8,5	9,3
6 - 9 měsíců	46,7	9,2	53,2	9,8	6,5	13,9
9 - 12 měsíců	33,6	6,6	44,9	8,2	11,3	33,6
12 - 24 měsíců	82,3	16,2	82,1	15,1	-0,2	-0,2
nad 24 měsíců	101,8	20,0	110,2	20,2	8,4	8,3
nad 5 měsíců	282,0	55,5	311,5	57,1	29,5	10,5
nad 6 měsíců	264,5	52,0	290,3	53,2	25,8	9,8
nad 12 měsíců	184,1	36,2	192,2	35,3	8,1	4,4

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

V souladu s novelou zákona o zaměstnanosti od 1. 1. 2009 a instrukcí MPSV k realizaci aktivní politiky zaměstnanosti věnoval ÚP ČR zvýšenou péči uchazečům

o zaměstnání, kteří byli v evidenci **déle než 5 měsíců**. Na konci prosince 2012 jich bylo evidováno **311,5 tis.**, což znamená meziroční nárůst o 29,5 tis. osob, tj. o 10,5 %. Jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných činil 57,1 % a meziročně vzrostl o 1,6 p. b.

graf č. 13

Dlouhodobou nezaměstnaností jsou postiženy především **rizikové skupiny, jejichž zastoupení mezi nezaměstnanými nad 12 měsíců je vyšší**. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných zdravotně postižených představoval na konci prosince 2012 20,4 %, osob pečujících o dítě do 15 let 14,6 % (v celkovém počtu uchazečů o zaměstnání tvořili 8,0 %), starších 55 let 22,7 %, osob se základním vzděláním (vč. bez vzdělání) 35,4 %.

Délka evidence uchazečů o zaměstnání

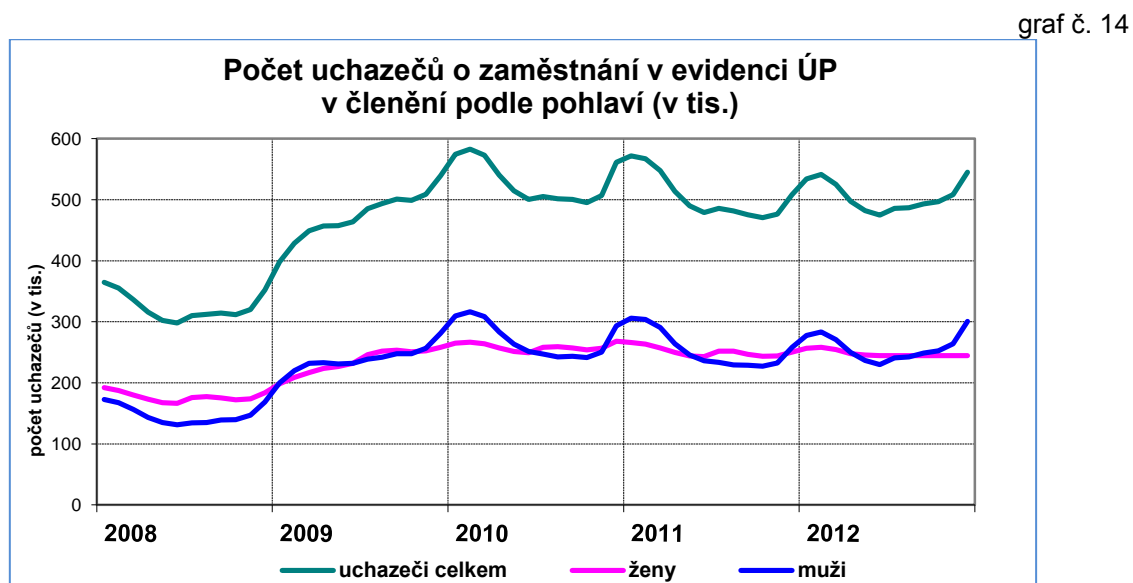
Nárůst počtu dlouhodobě nezaměstnaných se projevil v prodloužení průměrné délky evidence. Průměrná **délka průběžné evidence** (tj. délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli k 31. 12. 2012 registrovaní na ÚP) se prodloužila z 508 dní na konci prosince 2011 na **517 dní**.

Průměrná **délka ukončené evidence** (tj. délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli v průběhu 4. čtvrtletí 2012 vyřazeni z evidence), představovala **227 dní** a v porovnání se stejným obdobím roku 2011 (260 dní) se zkrátila o 33 dní, což potvrzuje větší šance uplatnění kratší dobu nezaměstnaných.

Ženy v evidenci ÚP

Zatímco do roku 2008 v evidenci ÚP převažovaly ženy, v důsledku ekonomické krize, která postihla především odvětví s vyšší zaměstnaností mužů, v následujících letech v průměru převažovali muži, v současné době se začíná jejich podíl vyrovnávat.

Průměrný počet mužů v roce 2012 dosáhl **250,0 tis.**, což je o 6,1 tis. méně než v roce 2011. **Žen bylo** v průměru **254,4 tis.**, což je naopak oproti předchozímu roku o 2,7 tis. více. Průměrný **podíl žen** na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných **vzrostl na 50,4 %** (v roce 2011 – 49,6 %).

V průběhu roku se vzhledem k rozdílnému uplatnění mužů a žen v sezónně orientovaných odvětvích nebo na sezónních pracích zastoupení mužů a žen mezi uchazeči o zaměstnání měnilo (viz graf č. 14).

K 31. 12. 2012 se počet **mužů** meziročně zvýšil o 20,6 tis. na **278,7 tis.**, počet **žen** se zvýšil o 16,3 tis. na **266,6 tis.** **Podíl žen** mezi uchazeči o zaměstnání **poklesl** meziročně (z 49,2 %) **na 48,9 %**, **podíl mužů vzrostl** (z 50,8 %) **na 51,1 %**. **Míra**

nezaměstnanosti žen (10,6 %) byla z důvodu jejich nižší ekonomické aktivity vyšší než u mužů (8,4 %).

Podíly počtu mužů a žen z celkového počtu nezaměstnaných v jednotlivých kategoriích (věk, vzdělání, výše podpory v nezaměstnanosti, délka nezaměstnanosti) včetně grafického znázornění jsou uvedeny v příloze č. 8 a 9.

Pokud jde o specifické míry nezaměstnanosti žen podle věku, pak celkovou míru nezaměstnanosti žen převyšovaly **ve všech věkových kategoriích do 34 let**. Ženy často v tomto věku nemohou najít z důvodu péče o děti vhodné zaměstnání. Nadprůměrná byla také SMN **ve věkové kategorii 55 – 59 let**, která souvisí zejména se ztrátou zaměstnání v předdůchodovém věku.

SMN podle stupně **vzdělání** byla **nadprůměrná** (podobně jako u mužů) u žen s **nižším vzdělání** (základním, středním bez maturity). V případě **základního vzdělání** u mužů převyšovala celorepublikový průměr 5,3-násobně, u žen 3,8-násobně (viz příloha č. 6), což souvisí s nižší ekonomickou aktivitou žen s nejnižším vzděláním.

Nadále jsou ženy více postiženy dlouhodobou nezaměstnaností. K 31. 12. 2012 jich bylo v evidenci úřadů práce déle než 6 měsíců 57,6 %, déle než 12 měsíců 39,1 %. Naproti tomu z celkového počtu nezaměstnaných mužů bylo evidováno déle **než 6 měsíců 48,1 %, déle než 12 měsíců 32,9 %.**

4. Regionální nezaměstnanost

Míra registrované nezaměstnanosti stejná nebo vyšší než celorepublikový průměr (8,1 %) byla k 31. 12. 2012 zaznamenána v 8 krajích. Nejvyšší byla stejně jako v prosinci 2011 v **Ústeckém kraji, následoval Moravskoslezský, Olomoucký a Karlovarský kraj.**

Míra nezaměstnanosti meziročně vzrostla ve všech krajích, nejvíce v Moravskoslezském, Ústeckém a Královéhradeckém kraji (o 1,1 p. b.), Zlínském a Karlovarském kraji (o 1,0 p. b.), nejméně v Plzeňském (o 0,3 p. b.), Středočeském (o 0,4 p. b.) a Olomouckém kraji (o 0,5 p. b.).

Počet uchazečů o zaměstnání **nejvíce vzrostl v Moravskoslezském kraji** (o 6 080), Hl. m. Praze (o 4 191), ve Středočeském (o 3 857) a Jihomoravském kraji (o 3 713), **nejméně v Plzeňském** (o 416), Libereckém (o 899) a Karlovarském kraji (o 964 osob). **V relativním vyjádření** se tento vývoj nepatrně liší, počet uchazečů

o zaměstnání **nejvíce vzrostl v Královéhradeckém** kraji (o 13,6 %), v Hl. m. Praze (o 12,9 %), ve Zlínském (o 9,1 %) a Jihočeském kraji (o 8,8 %), **nejméně v Plzeňském** (o 1,8 %), Libereckém kraji (o 3,9 %), Kraji Vysočina (o 5,3 %) a Karlovarském kraji (o 5,5 %).

Míra nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání v krajích ČR
(seřazené podle míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2012)

tab. č. 20

Kraj	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti v %	
	k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
1. Ústecký kraj	58 087	61 589	56 550	59 853	12,9	14,0
2. Moravskoslezský kraj	75 019	81 099	71 266	78 178	11,2	12,3
3. Olomoucký kraj	38 119	40 342	36 748	39 070	11,4	11,9
4. Karlovarský kraj	17 447	18 411	16 956	17 907	9,8	10,8
5. Zlínský kraj	29 418	32 100	28 445	31 567	9,4	10,4
6. Jihomoravský kraj	62 722	66 435	61 192	64 975	9,8	10,4
7. Liberecký kraj	23 286	24 185	22 323	23 330	9,5	10,3
8. Kraj Vysočina	25 605	26 963	25 187	26 689	9,4	10,2
9. Pardubický kraj	23 631	25 264	23 072	24 766	8,4	9,2
10. Královéhradecký kraj	22 185	25 210	21 462	24 519	7,5	8,6
11. Jihočeský kraj	26 450	28 767	25 511	27 763	7,5	8,4
12. Středočeský kraj	50 594	54 451	49 558	53 605	7,1	7,5
13. Plzeňský kraj	23 308	23 724	22 669	23 210	7,0	7,3
14. Hl. m. Praha	32 580	36 771	31 019	35 562	3,9	4,5
Celkem ČR	508 451	545 311	491 958	530 994	8,6	9,4

Vývoj v jednotlivých krajích částečně ovlivnila hromadná propouštění, i když jejich rozsah byl ve srovnání s rokem 2011 mírnější. **V roce 2012 nahlásilo Úřadu práce ČR prostřednictvím svých krajských poboček hromadné propouštění ve smyslu § 62 zákoníku práce 339 zaměstnavatelů a hromadná propouštění se měla týkat 15 738 zaměstnanců.** Z hlediska krajských poboček se nejvíce zaměstnavatelů s hlášením hromadného propouštění obrátilo na pražskou (130) a jihomoravskou pobočku (40). Nejvíce zaměstnanců, kterých se propouštění mělo týkat, bylo hlášeno na krajskou pobočku v Praze (6 096), v Ústí nad Labem (1 893) a v Ostravě (1 170). Počty nahlášených hromadných propouštění se proti minulému období zvýšily (o 50), počty dotčených zaměstnanců se snížily (o 1 519).

Počet volných pracovních míst k 31. 12. 2012 se meziročně **zvýšil** pouze **ve 3 krajích, nejvíce v Hl. m. Praze** (o 2 529, tj. o 33,9 %), Jihočeském (o 337, tj. o 18,2 %) a Libereckém kraji (o 51, tj. o 2,9 %). K největšímu poklesu počtu volných míst došlo v Královéhradeckém (o 503, tj. o 31,0 %) a Pardubickém kraji (o 752 míst, tj. o 28,8 %).

S vývojem počtu uchazečů o zaměstnání a VPM souvisí ukazatel **počtu uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo**, který **se v ČR zvýšil** ze 14,2 v prosinci 2011 **na 15,6 ke konci prosince 2012**. V 8 regionech byl tento ukazatel vyšší než celorepublikový průměr, **nejvyšších hodnot** dosáhl Olomoucký kraj (49,9), Kraj Vysočina (40,6) a Ústecký kraj (34,5). **Nejlepší situace** byla v Hl. m. Praze (3,7), dále v Plzeňském (9,8) a Jihočeském kraji (11,7).

Z výše uvedeného vyplývá, že vývoj na trhu práce nezávisí pouze na vývoji počtu uchazečů a VPM, ale také na jejich struktuře.

Podíl většiny rizikových skupin za celou ČR (OZP, osoby s nejnižším vzděláním, osoby do 20 a nad 50 let) na celkovém počtu nezaměstnaných se výrazněji nezměnil a nadále přetrvávají na regionální úrovni velké rozdíly (viz příloha č. 13).

Podíl uchazečů o zaměstnání bez vzdělání nebo se základním vzděláním se v ČR k 31. 12. 2012 meziročně nezměnil a představoval 27,5 %, z pohledu krajů byl nejvyšší v Karlovarském (45,4 %), Ústeckém (41,4 %) a Moravskoslezském kraji (41,4 %). Celorepubliková hodnota tohoto ukazatele byla překročena i v Plzeňském a Libereckém kraji.

V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností je jak absolutně, tak i relativně vyšší dlouhodobá nezaměstnanost (nad 12 měsíců). Dlouhodobou nezaměstnaností jsou **nejvíce** postiženy Ústecký (42,1 %), Moravskoslezský (40,2 %), Olomoucký (38,2 %) a Karlovarský kraj (37,2 % všech uchazečů o zaměstnání). Vyšší podíl dlouhodobé nezaměstnanosti než celorepublikový průměr (35,3 %) mají také Jihomoravský a Liberecký kraj. Nejnižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných byl v krajích s nižší nezaměstnaností - Hl. m. Praha, Jihočeský a Královéhradecký kraj.

V krajích s vysokou nezaměstnaností bývá obvykle i nejvyšší průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli vyřazeni z evidence, tj. **délka ukončené evidence**. **Nejdéle** byli vedeni v evidenci uchazeči o zaměstnání **v Ústeckém kraji** (274), dále v Olomouckém (270), Moravskoslezském (257)

a Karlovarském kraji (246 dní). V krajích s nižší nezaměstnaností je délka nezaměstnanosti obvykle výrazně kratší, **nejkratší** byla **v Hl. m. Praze** (170), Královéhradeckém (175) a Jihočeském kraji (178). Celostátní průměr měl hodnotu 227 dní.

Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci ÚP k 31. 12. 2012, tzv. **délka průběžné evidence**, dosahovala **nejvyšších hodnot** také **v Moravskoslezském, Ústeckém, Karlovarském a Jihomoravském kraji**, kde přesáhla celorepublikový průměr 617 dní. **Nejkratší** délka průběžné evidence byla **v Hl. m. Praze** – 332 dní.

Podrobnější informace o zastoupení dalších rizikových skupin (uchazečů o zaměstnání do 20 let, do 25 let, nad 50 let, zdravotně postižených osob nebo žen) je uvedeno v příloze č. 13. V přílohách jsou uvedeny i další podrobnější údaje o nezaměstnanosti za kraje a okresy ČR.

IV. Politika zaměstnanosti

1. Zaměření politiky zaměstnanosti

Hlavním východiskem v oblasti zaměstnanosti pro rok 2012 je strategie „Evropa 2020“ a na ní navazující strategie Národní program reformy České republiky 2011 kladoucí si za cíl na národní úrovni dosáhnout do roku 2020 zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 - 64 let na 75 %, z čehož:

- u žen ve věku 20 - 64 let na 65 %,
- u starších pracovníků ve věku 55 - 64 let na 55 %,
- snížit míru nezaměstnanosti u mladých osob 15 - 24 let o třetinu oproti roku 2010,
- snížit míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o čtvrtinu oproti roku 2010.

Tyto cíle navazují na předchozí strategické dokumenty v oblasti zaměstnanosti, zejména na usnesení vlády České republiky č. 434 ze dne 7. června 2010.

Realizace politiky zaměstnanosti byla v roce 2012 i nadále ovlivněna stagnujícím vývojem české ekonomiky vykazující meziroční pokles HDP. Trh práce byl charakterizován jistou mírou nestability, ve 2. pololetí roku 2012 došlo k meziročnímu nárůstu míry nezaměstnanosti. Provedené legislativní změny od 1. 1. 2012 v oblasti zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, se týkaly zejména nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti.

Předně došlo v zájmu zefektivnění jednotlivých nástrojů k implementaci institutu **veřejné služby** do zákona o zaměstnanosti. Nově je možné uchazeči o zaměstnání, který je veden v evidenci Úřadu práce České republiky déle než 2 měsíce, nabídnout výkon veřejné služby. V případě, že uchazeče o zaměstnání tuto nabídku bez vážného důvodu odmítne, je toto odmítnutí důvodem k vyřazení osoby z evidence uchazečů o zaměstnání. V systému aktivní politiky zaměstnanosti je veřejná služba prvkem aktivizačním, tedy prvkem majícím za cíl poskytnout dlouhodobě nezaměstnaným uchazečům o zaměstnání možnost osvojit si či zachovat kompetence nezbytné k nalezení trvalého zaměstnání – zejména pracovní návyky a sociální kontakt v místních komunitách. Institut veřejné služby, který byl do 31. prosince 2011 upraven pouze v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, však nestojí v systému aktivní politiky zaměstnanosti osamoceně a je nutné jej

chápat jako první krok v rámci idey „prostupného zaměstnávání“, na něž navazují ostatní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, včetně dotovaných míst.

Vzhledem k tomu, že český trh práce dlouhodobě vykazuje nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce v oblasti kvalifikace pracovní síly, došlo od 1. ledna 2012 rovněž k dílčím úpravám v oblasti rekvalifikací. Nově je možné, aby si uchazeč či zájemce o zaměstnání, na základě § 109a zákona o zaměstnanosti, sám dle svého uvážení zvolil rekvalifikační kurz a rekvalifikační zařízení. V případě, že jím vybraný kurz povede dle posouzení Úřadu práce České republiky k uplatnění osoby na trhu práce, je možné, aby Úřad práce České republiky takto **zvolenou rekvalifikaci** uhradil. Předpokladem této legislativní úpravy je fakt, že v řadě případů je uchazeč či zájemce o zaměstnání lépe znalý vlastních kvalifikačních potřeb, které by mu dopomohly k trvalému pracovnímu uplatnění.

Výrazných změn doznal od 1. ledna 2012 rovněž **systém podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením**. Od 1. července 2012 pak nabyly účinnosti změny v poskytování příspěvku podle **§ 78 zákona o zaměstnanosti**. Smyslem legislativních změn je zefektivnění podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

V úvodu této kapitoly bylo řečeno, že vývoj české ekonomiky byl charakterizován v roce 2012 jistou nestabilitou. Vzhledem k tomu, že trh práce je úzce spjat s vývojem ekonomiky, připravovalo MPSV od počátku roku ve spolupráci se sociálními partnery opatření ke stabilizaci trhu práce, zejména „příspěvek v době částečné nezaměstnanosti“, který byl v konečném důsledku transformován do nového projektu „Vzdělávejte se pro stabilitu!“, který je realizován od 17. 9. 2012.

Poskytování příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti se řídí stanovenými kritérii, která jsou zakotvena v Normativní instrukci č. 1/2012 a která stanoví, že nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jsou primárně určeny uchazečům o zaměstnání, kterým není pro jejich individuální charakteristiky možné zajistit zaměstnání jiným způsobem. Za nejvíce ohrožené osoby na trhu práce jsou považovány osoby zdravotně postižené. Dále pak mladí lidé do 25 let bez praxe, jejichž ohrožení na trhu práce se v posledních letech zvyšuje, zejména z důvodu nedostatečné praxe a nevhodné kvalifikace. Výrazně ohroženy jsou na trhu práce i osoby starší 55 let věku a rodiče, zejména matky vracející se z rodičovské dovolené. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti rovněž slouží k boji se sociálním

vyloučením a v neposlední řadě jsou určeny osobám vedeným v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 5 měsíců.

V roce 2012 nadále pokračovala **podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek**. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců.

Důležitou pomocí byl **příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením** (§ 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti).

2. Výdaje na politiku zaměstnanosti

Výdaje ze státního rozpočtu (SR) související s výplatou podpor v nezaměstnanosti v roce 2012 dosáhly **8 759 749 tis. Kč** a byly ve srovnání s výdaji v roce 2011 (10 349 149 tis. Kč) o **1 589 401 tis. Kč, tj. 15,4 % nižší**.

Čerpání finančních prostředků zejména **ovlivnil počet nově zaevidovaných uchazečů** o zaměstnání a **počet uchazečů** o zaměstnání **s podporu v nezaměstnanosti**:

- v roce 2012 se nově zaevidovalo na ÚP celkem **589,4 tis. uchazečů, tj. o 68,3 tis. méně** než v roce 2011;
- v důsledku nižšího počtu nově evidovaných a také z důvodů nárůstu dlouhodobé nezaměstnanosti se **snížil průměrný počet uchazečů** o zaměstnání **pobírajících podporu v nezaměstnanosti**, a to z 132,4 tis. v roce 2011 **na 104,5 tis.**, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání **poklesl z 26,1 % na 20,7 %**;
- průměrná měsíční **výše podpory** se sice **meziročně zvýšila** z 5 586 Kč v roce 2011 **na 5 892 Kč**, ale díky **současnému poklesu průměrného počtu uchazečů pobírajících podporu v nezaměstnanosti** se **výdaje na podpory v nezaměstnanosti snížily**.

Na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) bylo v roce 2012 na MPSV a ÚP (včetně mimorozpočtových zdrojů) vynaloženo **2 595 621 tis. Kč**, v tom MPSV 143 932 tis. Kč, ÚP 2 451 688 tis. Kč. Ve srovnání s rokem 2011 **klesly výdaje na APZ o 1 220 815 tis. Kč, tj. o 32,0 %**. V porovnání s rokem 2011 se snížil objem výdajů aktivní politiky zaměstnanosti financovaných z Evropského sociálního fondu.

Porovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v letech 2011 a 2012

tab.č.21

	2011		2012		rozdíl 2012-2011	Index 12/11
	v tis. Kč	Podíl na HDP v % *)	v tis. Kč	Podíl na HDP v % *)		
Výdaje na SPZ ze SR	17 836 581	0,47	15 274 848	0,40	-2 561 733	85,6
V tom:						
Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ)	10 349 149	0,27	8 759 749	0,23	-1 589 401	84,6
Podíl PPZ na SPZ v %	58,0	x	57,3	x		x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	3 815 885	0,10	2 595 049	0,07	-1 220 836	68,0
Podíl APZ na SPZ v %	21,4	x	17,0	x		x
z toho financování projektů ESF	2 156 744	0,06	1 502 859	0,04	-653 885	69,7
Podíl APZ-ESF na SPZ v %	12,1	x	9,8	x		x
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle §78 ZoZ	3 282 404	0,09	3 468 251	0,09	185 847	105,7
Podíl podpory zaměstnávání OZP v %	18,4	x	22,7	x		x
Insolvence	389 142	0,01	451 799	0,01	62 658	116,1
Podíl insolvence na SPZ v %	2,2	x	3,0	x		x

*) Údaje o HDP - zdroj ČSÚ

Dále bylo v rámci státní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu jako příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, vynaloženo 3 468 251 tis. Kč (o 185 847 tis. Kč, tj. 5,7 %, více než v roce 2011) a na výplatu mzdových nároků zaměstnancům při platební neschopnosti zaměstnavatele, tj. insolventi, 451 799 tis. Kč (meziročně více o 62 658 tis. Kč, tj. o 16,1 %). Tyto nástroje a opatření nejsou součástí APZ.

3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná ÚP

V roce 2012 došlo ke změně v systému přidělování finančních prostředků na jednotlivá pracoviště Úřadu práce ČR. V zájmu operativního a efektivního využívání finančních prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti v jednotlivých regionech, bylo jejich přerozdělení v letošním roce provedeno Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR na jednotlivé krajské pobočky Úřadu práce ČR, a to obdobným způsobem, jakým alokovalo finanční prostředky v uplynulých letech MPSV, tedy na základě kombinace ukazatelů charakterizujících trh práce.

Struktura použitých nástrojů APZ v letech 2011 a 2012 (ÚP ČR a MPSV)

tab.č.22

nástroj APZ	Počty vytvořených míst (stav) k		Počty vytvořených míst celkem v průběhu		Počty podpořených uchazečů/ osob (stav) k		Počty podpořených uchazečů/osob celkem v průběhu		Čerpání finančních prostředků od počátku roku (v tis. Kč)	
	31.12. 2011	31.12. 2012	roku 2011	roku 2012	31.12. 2011	31.12. 2012	roku 2011	roku 2012	rok 2011	rok 2012
Rekvalifikace ¹⁾	x	x	x	x	1 647	3 753	45 521	25 199	316 933	146 377
- rekvalifikace	x	x	x	x	.	.	.	.	85 421	63 271
- zvolená rekvalifikace (ZR)	x	x	x	x	-	1 897	-	6 568	-	38 652
- rekvalifikace OP LZZ	x	x	x	x	.	.	.	.	231 512	44 453
Veřejně prospěšné práce	8 147	8 698	19 903	12 758	7 344	8 054	21 322	12 833	1 025 477	688 417
- vytvoření VPP	1 689	2 911	9 139	5 166	1 478	2 742	9 830	5 279	550 265	273 001
- ESF - OP LZZ - VPP	6 458	5 787	10 764	7 592	5 866	5 312	11 492	7 554	475 212	415 416
Společensky účelná pracovní místa	7 010	8 452	13 534	11 457	6 747	8 260	13 410	11 380	795 054	366 364
- zřízená u zaměstnavatelů	461	357	200	157	392	300	333	186	12 959	12 580
- zřízená u jednotlivců (OSVČ)	4 072	2 821	2 410	1 875	4 072	2 821	2 410	1 875	97 476	74 558
- vyhrazená pro konkrétního uchazeče	2 476	2 666	6 567	5 837	2 283	2 641	6 287	5 872	401 372	221 881
- ESF - OP LZZ - SÚPM	1	2 608	4 357	3 588	0	2 498	4 380	3 447	283 247	57 345
Zaměstnanost občanů se zdravotním postižením	2 148	1 551	769	644	16 515	1 580	16 097	2 386	255 783	121 143
- zřízení chrán. pracovních míst ²⁾	2 148	1 551	769	644	1 890	1 351	1 405	817	44 128	38 565
- provoz chrán. pracovních míst *)	x	x	x	x	14 625	229	14 620	1 514	208 539	80 292
- pracovní rehabilitace	x	x	x	x	.	.	72	55	3 116	2 286
Cílené programy ESF - OP LZZ	378	198	629	317	348	316	643	522	974 799	566 160
Ostatní podpora zaměstnanosti									303 161	550 809
- programy pro podporu tvorby nových prac. míst (vč. investičních pobídek)									160 647	263 999
- ESF OP LZZ ostatní (SIP SeZam, SIP Real APZ, Vzdělávejte se!, VS pro růst!)									142 515	286 810
Ostatní ³⁾									19 597	12 418
Aktivní politika čerpaná na ÚP									3 690 804	2 451 688
- investiční pobídky									66 252	3 892
- APZ OP LZZ									49 076	132 676
- ostatní ³⁾									10 304	7 364
Aktivní politika čerpaná na MPSV									125 632	143 932
Aktivní politika zaměstnanosti celkem									3 816 436	2 595 621
z toho: financování programů ESF celkem									2 156 359	1 502 859

¹⁾ statistiky o počtech uchazečů v rekvalifikaci nerozlišují, zda se jedná o rekvalifikace financované z prostředků na národní APZ nebo z prostředků ESF

²⁾ včetně CHPM - SVČ OZP

³⁾ položky ostatní zahrnují APZ jinde nespécifikovanou (nákup služeb, ostatní nástroje – příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek) a čerpání z mimorozpočtových zdrojů

¹⁾ počet osob (zaměstnanců)

Pozn.: Finanční prostředky na rekvalifikace zahrnují i rekvalifikace zaměstnanců (578 tis. Kč v roce 2012 a 5031 tis. Kč v roce 2011).

Nejvíce prostředků na APZ je směřováno do regionů s nejhorší bilancí těchto ukazatelů. Z celkového objemu finančních prostředků ÚP na APZ (včetně prostředků ESF) bylo nejvíce použito v Ústeckém (15,6 %), v Moravskoslezském (12,2 %) a v Jihomoravském kraji (11,4 %), podrobněji v příloze č. 17.

Rekvalifikace a poradenství

Rekvalifikace se svým zaměřením, obdobně jako v uplynulých letech, přizpůsobovaly požadavkům trhu práce a struktuře volných pracovních míst. Využívaly se nejen pro získání nové nebo rozšíření stávající kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení, včetně udržování a obnovování.

V roce 2012 se rekvalifikovalo 18 631 osob (o 26 890 méně než v roce 2011). Pokles počtu účastníků rekvalifikace v průběhu roku 2012 byl ovlivněn částečně zpomalením procesu zařazování účastníků do rekvalifikačních kurzů v souvislosti s novou vlnou vyhlašování veřejných zakázek na realizaci rekvalifikačních programů. S ohledem na stav volných pracovních míst byly také mimo jiné přednostně podporovány rekvalifikace s praktickou částí výuky a profesní rekvalifikace pro konkrétní uplatnění na trhu práce.

V průběhu roku 2012 započala realizace nového nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, tzv. **zvolené rekvalifikace**. Celkem se v rámci tohoto nástroje **rekvalifikovalo 6 568 uchazečů o zaměstnání**.

V roce 2012 bylo **na rekvalifikace, vč. zvolených rekvalifikací, vyčerpáno 146 377 tis. Kč**, tj. **6,0 %** všech prostředků ÚP vynaložených na APZ ze SR (v roce 2011 bylo vyčerpáno 316 933 tis. Kč).

Nejvíce prostředků z celkového objemu prostředků SR čerpaných na rekvalifikace **bylo na tento nástroj vynaloženo v Moravskoslezském (24,9 %) a Zlínském kraji (16,6 %)**.

Poradenské činnosti byly v roce 2012 zaměřeny především na obtížně umístitelné skupiny (osoby se zdravotním postižením, mladé do 20 let věku, dlouhodobě nezaměstnané, osoby s žádnou nebo nízkou úrovní kvalifikace, osoby nad 50 let, osoby pečující o děti do 15 let a nově také na osoby propuštěné v důsledku ekonomické krize) ve snaze pomoci jim při hledání nového pracovního uplatnění, umožnit návrat do školského systému nebo doplnění vzdělání a zprostředkovat další sociální integraci. Poradenské aktivity byly v řadě případů provázané s dalšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti.

Aktivity Informačních a poradenských středisek pro volbu a změnu povolání (IPS) byly prioritně orientovány na prevenci nezaměstnanosti, zejména žáků základních škol a studentů středních škol prostřednictvím informačních materiálů v tištěné i elektronické podobě (Atlasy školství s nabídkou středoškolských programů, Poradce k volbě povolání, charakteristiky povolání, internetové informačně poradenské nástroje a další) a skupinových poradenských programů. Kromě toho rozšířily svůj poradenský záběr na výše uvedené kategorie uchazečů o zaměstnání a zapojily se do realizace poradenských programů pro ně (Job cluby).

Rekvalifikace a poradenské činnosti patřily k nejčastěji využívaným aktivitám v rámci Individuálních akčních plánů (IAP), které kontaktní pracoviště ÚP ČR sestavují v součinnosti s uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci nepřetržitě déle než 5 měsíců. Vypracování tohoto dokumentu, který stanoví postup a časový harmonogram naplňování dohodnutých aktivit, včetně průběžné aktualizace a vyhodnocování, je jedním z nástrojů služeb zaměstnanosti, vedoucím k aktivizaci každého konkrétního uchazeče o zaměstnání na trhu práce, tj. k zaměstnání a ke zvýšení zaměstnatelnosti.

Veřejně prospěšné práce (VPP)

VPP jako časově omezené pracovní příležitosti slouží zejména k aktivaci a získání či zachování pracovních návyků u té skupiny uchazečů o zaměstnání, kde z důvodu příslušnosti k rizikové skupině (nízká kvalifikace, uchazeči starší 55 let, dlouhodobě nezaměstnaní, atd. - kritéria se mohou regionálně mírně odlišovat) je vysoké riziko vzniku dlouhodobé nezaměstnanosti a ztráty kompetencí rozhodných k získání a udržení zaměstnání. Jedná se o práce spočívající v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních a obecně prospěšných institucí.

V roce 2012 bylo vytvořeno celkem **12 758 míst na VPP** (z toho 5 166 v rámci národních prostředků a 7 592 v rámci ESF) a na nich **umístěno 12 833 uchazečů o zaměstnání**, což je o 8 489 méně, než za stejné období předchozího roku.

V roce 2012 bylo vynaloženo na VPP ze SR a ESF celkem **688 417 tis. Kč** (z toho 415 416 tis. Kč v rámci prostředků ESF), tj. o 337 059 tis. Kč méně než v roce 2011. **Podíl výdajů** na realizaci VPP (**28,1 %** celkových výdajů ÚP) meziročně mírně vzrostl (v roce 2011 představoval 27,8 %).

Uvedený pokles počtu podpořených osob nástrojem VPP byl zapříčiněn zejména změnou jeho role v systému aktivní politiky zaměstnanosti a dočasnou implementací institutu veřejné služby do tohoto systému. Cílem bylo zvýšit efektivitu nástrojů tak, aby podpora byla poskytnuta skutečně účelně.

Tento nástroj APZ byl nejvíce využíván **v Ústeckém** (17,7 % prostředků ÚP čerpaných ze SR na VPP) a v **Moravskoslezském kraji** (9,9 %).

Veřejná služba

Veřejná služba se osvědčila jako nástroj politiky zaměstnanosti pro aktivizaci dlouhodobě nezaměstnaných. Veřejná služba byla nabízena primárně uchazečům o zaměstnání, kteří jsou v evidenci Úřadu práce ČR vedeni nepřetržitě déle než jeden rok, byli v posledním tříletém období vedeni v evidenci Úřadu práce ČR v součtu déle než rok a sloužila k podpoře uchazečů o zaměstnání, kteří již ztratili pracovní návyky nebo, kteří jsou s ohledem na jiné subjektivní okolnosti byli hůře uplatnitelní na trhu práce.

Do vyhlášení nálezů Ústavního soudu (Pl. ÚS 1/12 ze dne 27. 11. 2012) využívalo veřejnou službu více než 3 800 realizátorů, byla realizována v rámci všech krajských poboček Úřadu práce ČR. V krajích, kde před rokem 2012 neměla veřejná služba tradici byl jak počet realizátorů tak i vykonavatelů nižší. Jde například o krajské pobočky Praha, Plzeň a Jihlava. Ovšem i v těchto krajských pobočkách se jak počet realizátorů tak i vykonavatelů v průběhu roku 2012 zvyšoval, a to především díky přenosu dobré praxe z jiných regionů.

K listopadu 2012 veřejnou službu vykonalo nebo vykonávalo celkem 47 366 uchazečů o zaměstnání. Průměrná délka výkonu veřejné služby byla v roce 2012 90 dní. Za tu dobu odmítlo vykonávat veřejnou službu celkem 3 952 uchazečů o zaměstnání. Z uchazečů, kteří prošli systémem veřejné služby, jich 3 254 získalo zaměstnání na volném trhu práce, dále 2 358 uchazečů o zaměstnání získalo zaměstnání podpořené příspěvkem v rámci aktivní politiky zaměstnanosti (VPP a SÚPM). Na vlastní žádost bez udání důvodu bylo odhlášeno 2 765 uchazečů o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání.

V souvislosti s rozhodnutím Ústavního soudu, který svým nálezem Pl. ÚS 1/12 ze dne 27. 11. 2012, zrušil dnem vyhlášení nálezů ve Sbírce zákonů (publikováno 10. 12. 2012) ustanovení § 30 odst. 2 písm. d) zákona o zaměstnanosti týkající se

vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání, pokud bez vážného důvodu odmítne nabídku vykonávat veřejnou službu v rozsahu nejvýše 20 hodin týdně. S cílem rozšířit paletu aktivizačních nástrojů, které povedou k plynulému začlenění uchazečů na volný trh práce ve smyslu „prostupného zaměstnávání“ a podpoří vznik pracovních příležitostí, přichází Úřad práce ČR s nabídkou pro zaměstnavatele možného čerpání příspěvku na úhradu mzdových nákladů v rámci nástrojů veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa formou zkrácených pracovních úvazků.

Úřad práce ČR má zájem navázat na dobrou praxi a spolupráci s dosavadními organizátory veřejné služby a využít dosavadní systém organizace veřejné služby. Uchazeči o zaměstnání by tak získali odměnu za odvedenou práci, přičemž by s nimi i nadále bylo v těch případech, kde je potřebné, aktivně pracováno s cílem umístit je na volném trhu práce.

Stávající systém organizace veřejné služby (dle zákona o pomoci v hmotné nouzi) zůstává zachován na principu dobrovolnosti ze strany vykonavatelů veřejné služby.

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)

Společensky účelnými pracovními místy jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s ÚP a obsazuje je uchazeči o zaměstnání. K SÚPM patří též pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti.

Tato pracovní místa mají umožnit trvalé nebo dlouhodobější zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kterým nelze v současné době zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

V roce 2012 ÚP přispěl na zřízení nebo vyhrazení 11 457 pracovních míst (z toho 7 869 v rámci národních prostředků a 3 588 v rámci prostředků ESF) a na tato místa umístil 11 380 uchazečů o zaměstnání, což je o 2 030 méně než ve stejném období předchozího roku.

Na tento nástroj bylo vyčerpáno celkem **366 364 tis. Kč** (z toho 57 345 tis. Kč v rámci ESF), meziročně o 428 690 tis. Kč méně. Uvedený pokles je zapříčiněn jednak skutečností, že z prostředků OP LZZ jsou v současné době financovány zejména pracovní příležitosti veřejně prospěšných prací a jednak celkovou ekonomickou situací ČR. Pokles poptávky po produktech a službách a ekonomicky úsporné chování zaměstnavatelů nevedlo k vytváření nových pracovních míst, a tím ovlivnilo i vytváření SÚPM, které je úzce spojeno s všeobecnou poptávkou po pracovní síle. Pokles celkového počtu podpořených osob nástroje SÚPM je rovněž zapříčiněn poklesem počtu SÚPM zřízených za účelem zahájení samostatně výdělečné činnosti uchazečů o zaměstnání, což je opět spojeno s nestabilním vývojem české ekonomiky a sníženou poptávkou po jejich službách.

Podíl výdajů na realizaci SÚPM z celkových výdajů ÚP na APZ (**14,9 %**) byl nižší než v roce 2011 (21,5 %).

Z regionálního pohledu byl nejvyšší podíl vyčerpaných finančních prostředků na SÚPM v **Moravskoslezském** (18,2 %), **Olomouckém** (14,8 %) a **Jihomoravském kraji** (14,5 % z objemu prostředků vyčerpaných ÚP ze státního rozpočtu na tento nástroj APZ), viz příloha č. 17.

Chráněná pracovní místa (CHPM)

V roce 2012 bylo finančně podpořeno zřízení celkem 644 nových pracovních míst, na která bylo umístěno od počátku roku 817 osob se zdravotním postižením (OZP). V těchto počtech jsou zahrnuta i místa pro OZP, které se rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Na zřízení CHPM bylo vynaloženo 38 565 tis. Kč. Na částečnou úhradu provozních nákladů CHPM (na nichž bylo zaměstnáno 1 514 OZP) byly vynaloženy finanční prostředky ve výši 80 292 tis. Kč.

Celková částka na zřízení CHPM a na provoz CHPM činila 118 857 tis. Kč, což bylo o 133 810 tis. Kč méně než v roce 2011. Jejich **podíl** z celkových výdajů ÚP na APZ **se** meziročně **snížil** z 6,8 % na **4,8 %**. To je způsobeno tím, že část podpory poskytovaná v roce 2011 v rámci příspěvku na provoz chráněných pracovních dílen byla v roce 2012 poskytována jako zvýšení příspěvku dle § 78 odst. 3 zákona o zaměstnanosti. Pracovní místa v chráněné pracovní dílně vymezená či vytvořená před koncem roku 2011 jsou od 1. 1. 2012 považována za chráněná pracovní místa.

Další formou podpory osob se zdravotním postižením (OZP) je **pracovní rehabilitace**, která je uskutečňována na základě individuálního plánu pracovní rehabilitace. Individuální plán pracovní rehabilitace obsahuje mimo jiné i jednotlivé formy pracovní rehabilitace a je ve své podstatě harmonogramem naplňování dohodnutého postupu vedoucího k pracovnímu uplatnění OZP. Nejčastěji zabezpečovanou formou pracovní rehabilitace byla příprava k práci. **Rozsah** tohoto způsobu **podpory** osob se zdravotním postižením **představoval v roce 2012** objem **2 286 tis. Kč**, tj. o 830 tis. Kč méně než ve stejném období předchozího roku.

Snížené čerpání těchto nástrojů pro OZP bylo vyváženo zvýšením čerpání finančních prostředků v rámci podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle **§ 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**, kde došlo k meziročnímu **nárůstu o 185 847 tis. Kč**.

V roce 2012 bylo dále **vymezeno 30 466 CHPM**. Vymezování CHPM bylo v roce 2012 realizováno v souvislosti s novou právní úpravou účinnou od 1. 7. 2012. Dle nové právní úpravy vzniká nárok na příspěvek podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají zaměstnance se zdravotním postižením na CHPM. Účelem nové právní úpravy je zefektivnění podpory poskytované v rámci příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, tj. vyloučit z této podpory tzv. fiktivní zaměstnavatele, kteří svoji činnost realizují jen za účelem čerpání příspěvku.

Méně využívané nástroje APZ

Méně využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou **příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program a překlenovací příspěvek**.

- **Příspěvek na zapracování** může ÚP poskytnout zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému ÚP věnuje zvýšenou péči. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a může činit nejvýše polovinu minimální mzdy na jednu fyzickou osobu, která zapracovává přijatého uchazeče o zaměstnání. V roce 2012 bylo zaměstnavatelům z tohoto titulu vyplaceno **49 tis. Kč**.

- **Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program** slouží k podpoře zaměstnavatelů, kteří z důvodu přechodu na nový podnikatelský program nemohou zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. V roce 2012 na tento druh podpory **nebyly zaměstnavateli čerpány žádné finanční prostředky.**
- **Překlenovací příspěvek** může Úřad práce poskytnout osobě samostatně výdělečně činné, jíž byl ÚP poskytnut příspěvek na zřízení SÚPM za účelem výkonu samostatně výdělečné činnosti (SVČ). Poskytování tohoto příspěvku určeného ke krytí provozních nákladů začínajících OSVČ bylo obnoveno s platností od 1. ledna 2011. Příspěvek je poskytován jednorázově na dobu max. 5 měsíců ve výši 0,25 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího roku. V roce 2012 bylo na tento příspěvek **vynaloženo 1 608 tis. Kč a podpořeno 130 osob.**

Informace o dalších opatřeních APZ realizovaných na úrovni MPSV i na ÚP (systém investičních pobídek, projekty zaměstnanosti podporované Evropským sociálním fondem) **jsou uvedeny samostatně v následujících kapitolách 4. a 5.**

4. Systém investičních pobídek

Investiční pobídky do zpracovatelského průmyslu v gesci MPSV jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. MPSV má v gesci dvě formy pobídek, tj. hmotnou podporu **vytváření nových pracovních míst a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení zaměstnanců.** Pobídky jsou poskytovány Úřadem práce České republiky (ÚP ČR).

V roce 2012 poskytli ÚP ČR Investiční pobídky do zpracovatelského průmyslu 18 investorům v hodnotě 252 026,2 tis. Kč (viz příloha č. 18 a příloha č. 19 IP).

Na základě uzavřených Dohod v rámci Investičních pobídek se investoři zavázali vytvořit **1 192 nových pracovních míst a vyškolit, resp. rekvalifikovat 465 nových zaměstnanců.**

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků **Moravskoslezskému kraji** (92,5 %) a **Ústeckému kraji** (7,0 %). Podrobnější údaje k této části jsou obsahem přílohy č. 18 a příloha č. 19 IP.

Aktualizovaný **Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb** byl schválen usnesením vlády č. 217 ze dne 12. března 2007. Vedle tohoto programu v roce **2010** dobíhaly **dřívější rámcové programy**, a to samostatné Rámcové programy pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a pro podporu strategických služeb, přijaté usnesením vlády č. 573 ze dne 5. června 2002 a Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb schválený usnesením vlády č. 1238 ze dne 10. prosince 2003.

ÚP ČR poskytuje v tomto případě pouze dotace na školení a rekvalifikace nových zaměstnanců.

V roce 2012 ÚP ČR poskytl dotace na školení a rekvalifikace zaměstnanců **11 investorům** v celkové výši **11 973,2 tisíc Kč** na **zaškolení**, resp. rekvalifikaci **362 zaměstnanců** – na nových pracovních místech určených pro vysoce kvalifikované pracovníky, viz příloha č. 18 a příloha č. 19 RP.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků do **Prahy** (32,0 %) a současně do **Jihomoravského kraje** (32,0 %) a dále do Libereckého kraje (29,0 %), viz příloha č. 19 RP.

Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností je zaměřen na podporu zaměstnanosti a školení (rekvalifikace) ve fondově méně náročné výrobě. Stanovenou nízkou hranicí pro počáteční investici (10 mil. Kč, resp. min. 10 zaměstnanců) se program orientuje zejména na podporu malých a středních podnikatelů ve zpracovatelském průmyslu. MPSV uzavírá dohody s investory, kteří zřizují více jak 250 nových pracovních míst, s investory zřizujícími menší počet míst uzavírají dohody místně příslušné kontaktní pracoviště ÚP ČR.

Finanční podpora je zde poskytována na základě usnesení vlády č. 566 ze dne 2. června 2004, ve znění usnesení vlády č. 287 ze dne 22. března 2006. Účinnost Programu byla stanovena do konce roku 2007, kdy bylo ukončeno přijímání nových projektů.

V průběhu roku 2012 nevznikl podpořeným společnostem nárok na finanční podporu z tohoto programu.

5. Projekty financované z prostředků Evropského sociálního fondu

Významným zdrojem finančních prostředků na aktivity služeb zaměstnanosti je Evropský sociální fond (ESF). Prostředky ESF jsou v roce 2012 čerpány na základě **operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) programovacího období 2007 – 2013**. Jeho globálním cílem je „Zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“. V souladu s tímto cílem a s návrhy a strategiemi obsaženými v Národním strategickém referenčním rámci 2007 - 2013 (a dalších dokumentech) jsou koncipovány prioritní osy OP LZZ.

Oblasti zaměstnanosti se týkají především tyto prioritní osy a oblasti podpory:

Prioritní osy a oblasti podpory OP LZZ

tab. č. 23

Prioritní osa	Oblast podpory	
PO 1	Adaptabilita	
	Oblast podpory 1.1	Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků
	Oblast podpory 1.2 (část)	Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků
PO 2	Aktivní politiky trhu práce	
	Oblast podpory 2.1	Posílení aktivních politik zaměstnanosti
	Oblast podpory 2.2	Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj
PO 3	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Oblast podpory 3.3	Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce

Další oblasti podpory 3.1 a 3.2 jsou zaměřeny především na oblast sociálních služeb, 3.4 na rovné příležitosti a sladování rodinného a pracovního života ⁷, prioritní

⁷ **Oblast podpory 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb** je zaměřena na cílové skupiny v ohrožení sociálním vyloučením či přímo sociálně vyloučené; jedním z nástrojů pro prevenci nebo boj proti sociálnímu vyloučení je zvyšování kompetencí příslušníků cílových skupin a zlepšování jejich situace na trhu práce. V této oblasti se realizují **projekty zaměřené na kvalitu a dostupnost sociálních služeb**, případně na vzdělávání jejich pracovníků, ale také projekty zaměřené přímo na **uplatnitelnost cílových skupin na trhu práce** nebo přímo na rozvoj sociálního podnikání.

Oblast podpory 3.2 - Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit je zaměřena stejným směrem, jako oblast podpory 3.1 cílovou skupinou jsou přímo příslušníci romských lokalit.

osa PO 5, oblast podpory 5.1 na mezinárodní spolupráci v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.

Tato část si neklade za cíl popsat všechny realizované projekty, její součástí jsou ty, které mají vazbu na prostředky vyčleněné na politiku zaměstnanosti (především individuální projekty realizované ÚP, národní individuální projekty), grantové projekty vztahující se k aktivní politice zaměstnanosti a systémové projekty zaměřené na modernizaci služeb zaměstnanosti.

- **Prioritní osa 1 OP LZZ – Adaptabilita**

V rámci **oblasti podpory 1.1 Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků** v roce 2012 pokračovala realizace projektů, předložených v rámci výzvy na předkládání *grantových projektů* „Školení je šance“.

V červnu 2012 byla vyhlášena nová výzva č. 94 pro překládání grantových projektů na podporu převážně odborného vzdělávání zaměstnanců a vytváření/rozvoje podnikových systémů vzdělávání. Alokace výzvy je 700 000 tis. Kč, která je rovnoměrně rozdělena mezi MSP a velké podniky. Termín pro předkládání projektových žádostí byl 30. 9. 2012. Do výzvy bylo předloženo 1 552 projektových žádostí. Proces hodnocení a výběru projektů probíhá do února 2013. Předpokládaný začátek realizace projektů je duben 2013.

V 1. čtvrtletí 2012 byla vyhlášena výzva č. 92 EDUCA III. zaměřená na podporu specifického vzdělávání zaměstnanců. Alokace výzvy je 400 000 tis. Kč. Z důvodu vysokého převisu požadavků nad alokací byl v září 2012 pozastaven příjem žádostí. O dalším postupu bude rozhodnuto po vyhodnocení již přijatých žádostí.

V roce 2012 dále probíhala realizace projektu „**Vzdělávejte se pro růst!**“, který v určitých bodech navázal na projekt „Vzdělávejte se!“. Na rozdíl od předchozího projektu je určen zaměstnavatelům v odvětvích s předpokladem růstu a s významným podílem na tvorbě HDP. Jeho realizace byla zahájena 31. 5. 2011 **s rozpočtem 850 000 tis. Kč.** Jsou podporovány cílové skupiny zaměstnanců a zaměstnavatelů v odvětvích:

- zpracovatelský průmysl,

Oblast podpory 3.4 - Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života - nejčastějšími aktivitami jsou příprava na SVČ, kvalifikační a rekvalifikační programy, motivační kurzy, kariérní poradenství a bilanční diagnostika, v oblasti sladování pracovního a rodinného života je to zejména zavádění flexibilních forem práce, provoz podnikových školek a jiných služeb péče o děti.

- zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi,
- stavebnictví,
- velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba,
- ubytování, stravování a pohostinství (pouze žádosti podané do 30. 11. 2011),
- zdravotní a sociální péče.

Celkem bylo k 31. 12. 2012 v rámci tohoto projektu vyčerpáno 305 256 tis. Kč.

Projekt **„Rozvoj kvalifikační úrovně a kompetencí pracovníků v cestovním ruchu“ (zkráceně „Vzdělávání v cestovním ruchu!“)**, jehož příjemcem je Česká centrála cestovního ruchu - CzechTourism, je realizován od 1. 11. 2011 a jeho **rozpočet je 133 969 tis. Kč**. Posláním projektu je zvýšení zaměstnatelnosti pracovníků ve službách cestovního ruchu prostřednictvím rozšíření jejich znalostí a dovedností. Uvedeného cíle chce žadatel dosáhnout především realizací vzdělávacích aktivit cílených na jednotlivé podporované skupiny CZ-NACE. Vzhledem k rozdílným potřebám a úrovni odborných znalostí a kompetencí jsou vzdělávací aktivity připraveny specificky pro řadové zaměstnance, střední a vyšší management. Stěžejní součástí vzdělávacích aktivit je zaměření na zapojení odborníků z praxe, kteří mohou cílové skupině vedle odborných znalostí nabídnout i široké praktické zkušenosti. Pro ty zájemce z cílové skupiny, kterým prezenční forma nevyhovuje, jsou připraveny e-learningové moduly a e-knihovna obsahující odborné publikace. V roce 2012 pokračovala realizace tohoto projektu.

Od 17. 9. 2012 probíhá realizace projektu **„Vzdělávejte se pro stabilitu!“**, který navazuje na úspěšný projekt „Vzdělávejte se!“. Projekt je zaváděn jakožto opatření politiky zaměstnanosti na podporu udržení zaměstnanosti v podnicích postižených negativním vývojem ekonomiky. Podmínkou vstupu do projektu je, že firma musí na zapojené zaměstnance aplikovat § 209 Zákoníku práce. Zaměstnavatel v době, kdy není schopen svým zaměstnancům přidělovat práci, pro tyto zaměstnance zajišťuje odborný rozvoj, a to jak externím vzdělávacím zařízením, tak interními lektory zaměstnavatele. Odborný rozvoj může být realizován jako akreditovaný i neakreditovaný, jako obecné i specifické vzdělávání. V zájmu sladění kvalifikačních potřeb a získání dostatečné praxe na pracovišti je umožněno, aby výuka rovněž obsahovala praktickou část s možným průběhem přímo na pracovištích zaměstnavatele. Zaměstnavateli je v souladu s podmínkami veřejné podpory poskytován příspěvek na zajištění odborného rozvoje a na mzdové náklady, které

vynaložil za dobu účasti zaměstnanců na odborném rozvoji. **Rozpočet projektu je 400 000 tis. Kč.**

Dne 30. 9. 2011 byla vyhlášena Zprostředkujícím subjektem výzva č. 82 k předkládání *regionálních individuálních projektů* „**Vzdělávejte se pro růst! – regiony**“ s celkovou alokací 600 000 tis. Kč. Výzva byla určena pro Úřad práce ČR a celkem bylo předloženo 13 projektů za cca 595 000 tis. Kč. Tyto projekty jsou v jednotlivých regionech **realizovány od 1. 5. 2012.**⁸

Dne 30. 11. 2012 byla dále vyhlášena výzva č. A5 k předložení **národního individuálního projektu zaměřeného na vzdělávání zaměstnanců – osob se zdravotním postižením.** Výzva je určena pro Fond dalšího vzdělávání s celkovou alokací 170 000 tis. Kč.

V rámci oblasti podpory **1.2 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů restrukturalizovaných podniků** pokračuje realizace **regionálních individuálních projektů** typu **RESTART** (jako jedno z opatření na potlačení dopadů krize). Jejich hlavním cílem projektů je podchycení zaměstnanců před tím, než s nimi zaměstnavatel rozváže pracovní poměr z organizačních důvodů. Podpora v rámci projektů má napomoci jejich dalšímu osobnímu a profesnímu rozvoji prostřednictvím širokého spektra poradenských a vzdělávacích aktivit. Získaný kvalifikační profil by měl přispět ke snadnějšímu nalezení nového pracovního uplatnění na trhu práce, případně zahájení samostatné výdělečné činnosti. V roce 2012 bylo v realizaci **9 projektů** ÚP ČR.

Dalším opatřením k řešení finanční krize a efektivního využití prostředků ESF bylo vyhlášení výzvy k předkládání **grantových projektů** (GP) od 5. března 2010 do 31. srpna 2012. Hlavním cílem těchto projektů je podchycení zaměstnanců podniků působících v oborech a odvětvích, které procházejí strukturálními změnami, a jimž hrozí nezaměstnanost z organizačních důvodů. Podpora má napomoci zajistit především vhodnou rekvalifikaci v době, kdy zaměstnancům běží výpovědní lhůta u stávajícího zaměstnavatele. Rekvalifikace by měla vycházet z požadavků trhu práce s cílem nalézt nové pracovní uplatnění u nového zaměstnavatele nebo zahájení samostatné výdělečné činnosti. Projekty jsou zaměřeny na rekvalifikaci,

---

⁸ Dne 22. 2. 2013 byla vyhlášena Zprostředkujícím subjektem výzva č. B1 k předkládání *regionálních individuálních projektů* „**Vzdělávejte se pro růst! – regiony II.**“ s celkovou alokací 600 000 tis. Kč. Výzva je určena pro Úřad práce ČR s termínem ukončení výzvy 28. 6. 2013. Uzávěrka pro předložení žádosti je stanovena na 30. 4. 2013.

další profesní vzdělávání zaměstnanců, včetně aplikování moderních forem vzdělávání zaměstnanců, pracovně-profesní poradenství, poskytování mzdových příspěvků zaměstnavatelům, uplatňování pružných forem organizace práce a podporu zahájení podnikatelské činnosti přípravou nových podnikatelů. Na tyto grantové projekty jsou alokovány prostředky ve výši 250 000,00 tis. Kč. K 31. 12. 2012 bylo předloženo 37 projektů, z nichž 19 bylo schváleno k realizaci. Objem finančních prostředků na schválené projekty činil 141 377 128,60 tis. Kč. Z tohoto celkového počtu schválených projektů byla během roku 2012 u 4 projektů zahájena realizace, 1 projekt realizaci ukončil, a u dalších 7 realizace nadále probíhala, 4 projekty vstoupí do realizace během prvního čtvrtletí roku 2013. Tři ze schválených projektů, o celkovém objemu finančních prostředků 13 749 787,40 tis. Kč, byly předčasně ukončeny. Objem finančních prostředků na schválené a úspěšně realizované projekty tak činí 127 627 341,20 tis. Kč.

- **Prioritní osa 2 OP LZZ – Aktivní politiky trhu práce**

V rámci oblasti podpory **2.1 Posílení aktivních politik zaměstnanosti** byly v roce 2012 realizovány **čtyři národní individuální projekty (NIP) – „Vzdělávejte se pro růst! - Veřejně prospěšné práce“** (realizace projektu probíhala do 30. 4. 2012), **„Vzdělávejte se pro růst! – rekvalifikace“** a **„Vzdělávejte se pro růst! - pracovní příležitosti“** (projekt byl zahájen 1. 1. 2012 a doba realizace je plánována do 30. 6. 2015), který zahrnuje nástroje **VPP** a **vyhrazená SÚPM**. Výše uvedené projekty jsou zaměřeny na jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jako doplnění národní APZ. Od 2. 7. 2012 je v realizaci projekt **„Vzdělávání uchazečů o zaměstnání v oblasti socioekonomických kompetencí (SEKO)“**, jehož příjemcem je Fond dalšího vzdělávání. Hlavním cílem projektu je zvýšit šance klientů Úřadu práce ČR na získání a udržení si zaměstnání prostřednictvím rozvoje jejich socioekonomických kompetencí, tedy finanční gramotnosti a dalších sociálních dovedností. Na tyto čtyři projekty je alokováno celkem 6 113 339 tis. Kč, celkem bylo k 31. 12. 2012 vyčerpáno 3 341 757 tis. Kč.

V rámci této oblasti podpory předkládá Úřad práce ČR **regionální individuální projekty (RIP)**. Akcentuje v nich problematiku daného regionu, a z tohoto důvodu má možnost vybrat do svých projektů potřebnou paletu nástrojů a opatření APZ. Jedná se o různé typy motivačních aktivit, poradenství pro uplatnění

na trhu práce, přípravu na rekvalifikace, rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání apod. RIP jsou zaměřeny zejména na cílové skupiny osob nad 50 let, mladých bez vzdělání, dlouhodobě a opakovaně nezaměstnaných, osob se zdravotním postižením, osob s nízkou kvalifikací apod. Na základě **první výzvy** (z roku 2008) bylo k 31. 12. 2012 **v realizaci posledních 20 projektů** (z celkem 81 schválených projektů). **Druhá výzva** (vyhlášena 15. 12. 2010) trvá do konce roku 2013. Celková alokace na tuto výzvu byla stanovena na 1,466 mld. Kč, následně byla alokace navýšena na celkových 1,848 mld. Kč. Výzva byla původně určena pověřeným ÚP (na rozdíl od první, v níž mohly projekty předkládat i okresní ÚP). Od 1. 4. 2011 došlo ke změně, jediným příjemcem pro RIP se stal ÚP ČR, který předkládá žádosti prostřednictvím Krajských poboček ÚP ČR. Na základě této výzvy bylo do 31. 12. 2012 předloženo celkem 49 projektů, z nichž bylo 38 schváleno k realizaci s celkovou alokací cca 1,240 mld. Kč, 2 RIP byly staženy žadatelem a 9 RIP bylo ve fázi hodnocení.

Dne 2. 7. 2012 byla vyhlášena výzva určená pro Fond dalšího vzdělávání a dne 3. 9. 2012 byl k realizaci schválen v jejím rámci předložený individuální projekt **Stáže pro mladé zájemce o zaměstnání. Realizace projektu začala 1. 9. 2012 a ukončena bude 31. 8. 2015.** Celkový rozpočet projektu je ve výši 71,2 mil. Kč.

V rámci oblasti podpory 2.1 byly od začátku programového období do 31. 12. 2012 vyhlášeny čtyři výzvy na **grantové projekty (GP)**. Potenciálními žadateli v rámci výzev pro předkládání grantových projektů v této oblasti podpory jsou vzdělávací a poradenské instituce (fyzické nebo právnické osoby), organizace sociálních partnerů a neziskové organizace, přičemž okruh oprávněných žadatelů je vždy upřesněn v každé výzvě.

V rámci **první a druhé výzvy** je od roku 2010 (resp. 2011) v realizaci 123 grantových projektů (54 v první výzvě, 69 ve druhé výzvě), které skončí svou realizaci postupně zejména v letech 2012 a 2013 (7 projektů ukončilo svou realizaci v roce 2011). V rámci první výzvy byla k 30. 6. 2012 ukončena realizace všech podpořených grantových projektů. Projekty v rámci druhé výzvy částečně ukončují svou realizaci v roce 2012, avšak především v roce 2013 (nejpozději do 30. 6. 2013).

V rámci **třetí výzvy** je v současné době v realizaci 85 grantových projektů, které musí ukončit svou realizaci nejpozději do 30. 6. 2014.

V prvních 3 výzvách bylo tedy kontrahováno 208 grantových projektů v celkové výši necelé 1,1 mld. Kč.

Dne 16. 3. 2012 byla vyhlášena **čtvrtá výzva** pro předkládání grantových projektů s alokací 302 000 tis. Kč pro vzdělávací a poradenské instituce, organizace sociálních partnerů, nestátní neziskové organizace zaměřená na cílovou skupinu uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání. Datum ukončení předkládání projektů bylo stanoveno na 1. 6. 2012. Do výzvy bylo předloženo 322 projektových žádostí, z nichž 319 splnilo podmínky pro registraci. Celková požadovaná výše předložených žádostí činila 1,6 mld. Kč. S ohledem na tuto výši bylo přistoupeno k navýšení alokace na tuto výzvu na 448 255 tis. Kč. Ve formálním hodnocení a hodnocení přijatelnosti bylo vyřazeno 30 žádostí, ve věcném hodnocení 92 žádostí a před výběrovou komisí se tedy dostalo 197 žádostí. Výběrová komise se konala ve dnech 18. – 25. 9. 2012 a podpořila k realizaci 86 žádostí. K 1. 12. 2012 zahájilo realizaci 16 projektů, ostatní mají naplánováno zahájení v období od 1. 2. do 31. 5. 2013.

Další výzva pro předkládání grantových projektů v oblasti podpory 2.1 nebude realizována.

V rámci oblasti podpory **2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj** probíhala v roce 2012 realizace následujících systémových individuálních projektů (SIP):

- Call centrum služeb zaměstnanosti (Call centrum SZ),
- Zvýšení efektivnosti systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením v ČR (Systém podpory zaměstnávání OZP),
- Rozvoj služeb a spolupráce ÚP se zaměstnavateli v měnících se podmínkách na trhu práce (SeZam),
- Rozvoj Národní soustavy povolání a sektorových rad jako nástroje zaměstnavatelů k ovlivňování rozvoje lidských zdrojů v ČR (NSP II),
- Personální a odborné zajištění realizace aktivní politiky zaměstnanosti na Úřadu práce ČR (RealAPZ),
- Regionální síť spolupráce v pracovní rehabilitaci (PREGNET),
- Call centrum Úřadu práce ČR (Call centrum ÚP ČR), realizován od 1. 7. 2012,
- Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR (Efektivní systém rozvoje),
- Zajištění pilotního provozu prostředí centralizované datové infrastruktury pro provoz agendových aplikací, pilotní provoz aplikací na podporu zaměstnanosti

a zaškolení uživatelů pro jejich efektivní využívání (CEDAIN). Cílem projektu je vybudování prostředí pro centralizovaný provoz systémů zaměstnanosti.

V průběhu roku 2012 byly ukončeny tři z výše uvedených projektů, a to „Zvýšení efektivnosti systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením v ČR“ (Systém podpory zaměstnávání OZP), „Rozvoj služeb a spolupráce ÚP se zaměstnavateli v měnících se podmínkách na trhu práce“ (SeZam) a „Call centrum služeb zaměstnanosti“ (Call centrum SZ), u něhož je zajištěna návaznost v podobě Call centra Úřadu práce ČR.

V rámci projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“ byl v roce 2012 realizován **systém DONEZ** jako klíčová aktivita č. 4. Systém DONEZ je realizován jako pilotní ověření opatření **v souvislosti s dlouhodobým záměrem MPSV v boji s nelegální prací a za účelem zvýšení efektivity zprostředkování zaměstnání.**

Do systému DONEZ bylo od jeho počátku zařazeno 93 910 uchazečů o zaměstnání. V návaznosti na zařazení do systému DONEZ našlo vhodné zaměstnání celkem 1 543 uchazečů o zaměstnání. V důsledku neplnění povinností uchazeče o zaměstnání zařazeného do systému DONEZ bylo zahájeno správní řízení s celkem 7 314 uchazečů o zaměstnání. **Celková úspora**, pokud jde o státní rozpočet, činí cca **589 mil. Kč.**

V současné době je vyčerpáno z celkově plánovaných prostředků (233 720 100) cca 100 mil. Kč. Systém DONEZ bude jako pilotní ověření ukončen, jak bylo v projektu plánováno k měsíci září 2013 s tím, že následně nebude v tomto systému pokračováno.

- **Prioritní osa 3 OP LZZ – Sociální integrace a rovné příležitosti**

V **oblasti podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce** bylo dosud vyhlášeno pět výzev na **grantové projekty**. Projekty jsou zaměřeny na integraci sociálně vyloučených skupin na trhu práce. Nejčastějšími aktivitami v projektech jsou motivační kurzy, pracovní diagnostika, vzdělávací kurzy a rekvalifikace, poradenství, odborné praxe, místa na zkoušku, zprostředkování zaměstnání a tvorba pracovních míst, nejčastěji s čerpáním mzdových příspěvků.

Realizovány jsou projekty regionálního i nadregionálního charakteru, v části projektů probíhá realizace ve spolupráci s partnerskými organizacemi. Nejčastějšími žadateli a příjemci v projektech oblasti podpory 3.3 jsou neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní organizace) a vzdělávací organizace, v menší míře pak školy a obce. **K 31. 12. 2012 bylo v realizaci celkem 148 projektů a u 99 projektů již skončila realizace.**

V rámci **první** termínované **výzvy** (vyhlášené v listopadu 2008) bylo **schváleno 61** projektů v celkové výši 277 980,6 tis. Kč. Všech 61 projektů již ukončilo realizaci.

Druhá výzva z prosince 2009 byla z pohledu cílových skupin a oprávněných aktivit koncipována velmi podobně jako výzva předcházející. V rámci ní bylo výběrovou komisí **schváleno** k realizaci **48 projektů** s plánovanými náklady 218 403,3 tis. Kč. V průběhu roku 2012 u 38 projektů skončila realizace, zbývajících 9 projektů realizaci ukončí během prvního čtvrtletí roku 2013, jeden z úspěšných žadatelů od realizace odstoupil z organizačních důvodů ještě před podpisem právního aktu.

Třetí výzva z června 2010 byla rozšířena o možnost, kdy jeden žadatel směl předložit maximálně dva různě zaměřené projekty (v předchozích výzvách to mohl být pouze jeden projekt). Výběrová komise v této výzvě schválila k realizaci **60** projektů. Před uzavřením právního aktu dva projekty odstoupily od realizace z organizačních důvodů, do realizace vstoupil jeden projekt ze zásobníku. Většina projektů z **59** projektů s plánovanými náklady za 291 554,6 tis. Kč vstoupila do realizace v průběhu druhé poloviny roku 2011 a v průběhu roku 2012 bylo ve fázi plné realizace. Jeden projekt předčasně ukončil realizaci. Obsahové zaměření projektů je obdobné jako u předchozích dvou výzev.

V rámci další **čtvrté výzvy**, která byla vyhlášena od 29. dubna 2011 do 15. srpna 2011, bylo **schváleno** k realizaci **80** projektů s náklady za 394 304,2 tis. Kč. Zaměření výzvy se zásadním způsobem neliší od výzev předcházejících, v některých dílčích aspektech byla výzva upravena v návaznosti na výstupy fokusní skupiny a na základě požadavků Řídícího orgánu OP LZZ byla zdůrazněna tvorba nových pracovních míst jako jedné z podporovaných aktivit. Před podpisem právního aktu od realizace odstoupily tři projekty, které byly nahrazeny třemi projekty ze zásobníku. V průběhu roku 2012 vstoupilo do realizace všech 80 projektů.

Poslední **pátá výzva** byla vyhlášena od 15. června do 15. srpna 2012. Alokace prostředků na tuto výzvu činila v době jejího vyhlášení 335 597 tis. Kč, tato částka však byla v listopadu 2012 navýšena na 557 000 tis. Kč. Obsahově je poslední výzva zaměřena velmi podobně jako předcházející výzvy, pouze na základě závěrů fokusní skupiny a výsledků hodnocení předchozích výzev byla doplněna o přesnější vymezení cílových skupin a popis podporovaných klíčových aktivit. Celkem bylo žadateli předloženo 308 projektů, přes formální hodnocení a hodnocení přijatelnosti prošlo dále k věcnému hodnocení 284 projektů, z nichž 172 postoupilo k výběrové komisi. Jednání výběrové komise probíhalo ve dnech 3. – 12. 12. 2012 a k realizaci bylo schváleno 112 projektů. Zahájení realizace těchto projektů je plánováno na březen a duben 2013.

V rámci oblasti podpory 3.3 byla v roce 2010 rovněž vyhlášena výzva č. 61 s alokací ve výši 100 000 tis. Kč pro příjemce – Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Probační a mediační službu. Celkem jsou v realizaci 3 individuální projekty:

- Projekt Začleňování válečných veteránů do civilního života s důrazem na uplatnění na trhu práce (MO)
- Projekt Per Aspera (PMS) – projekt je zaměřen na podporu zaměstnávání OZP ve struktuře v Probační a mediační služby
- Projekt Asistent prevence kriminality (MV).

Realizace projektů „Začleňování válečných veteránů do civilního života s důrazem na uplatnění na trhu práce“ a „Asistent prevence kriminality“ probíhá dle plánu a očekáváme bezproblémové dosažení cílů obou projektů ve stanoveném časovém harmonogramu. Realizace projektu „Per Aspera“ bude nutné ukončit před naplněním jeho cílů v souvislosti se změnou zákona o zaměstnanosti a nemožností realizovat zaměstnávání zdravotně postižených přes agentury práce, s čímž projekt počítal. Zprostředkující subjekt již zahájil úkony nutné k předčasnému ukončení realizace projektu a samotné ukončení realizace projektu bude směřováno do prvního čtvrtletí roku 2013.

Dále je v realizaci individuální projekt MPSV „Podpora pracovního uplatnění starších osob v souvislosti s vyhlášením roku 2012 Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“, který byl předložen v rámci výzvy, vyhlášené dne 12. 10. 2011. Jeho realizace byla zahájena 1. 6. 2012, ale v jejím průběhu se

vyskytlo několik problémů, které způsobily pozdější zahájení projektových aktivit, a na základě toho byla na žádost příjemce sloučena první dvě monitorovací období.

V rámci výzvy vyhlášené dne 30. 3. 2012 byl předložen projekt „Reintegrace“, jehož příjemcem je Vězeňská služba ČR. Jeho realizace bude po změně harmonogramu zahájena 1. 3. 2013.

V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti

V této části jsou shrnuty poslední dostupné **vybrané ukazatele trhu práce** podle EUROSTATu (Statistický úřad Evropského společenství)⁹⁾. Vzhledem k tomu, že údaje jsou publikovány s větší časovou prodlevou, kromě celkové míry nezaměstnanosti a míry nezaměstnanosti mladých jsou uvedeny pouze jako průměr za 1.- 3. čtvrtletí 2012 a ne za celý rok 2012. S ohledem na termín zpracování toho materiálu jsou použita data aktuální k 26. březnu 2013.

Zatímco v roce 2010 **zaměstnanost EU27** meziročně poklesla o 0,4 %, **v roce 2011** byl zaznamenán růst o 0,3 %, který v roce 2012 přešel opět do **poklesu**, který v **1. – 3. čtvrtletí 2012** představoval **0,2 %**. Z detailního pohledu vyplývá, že se zaměstnanost v jednotlivých členských zemích v tomto období vyvíjela odlišně. Stejný trend byl patrný v Itálii, Nizozemsku a Litvě. Potvrzení rostoucího trendu z roku 2011 bylo v 1. – 3. čtvrtletí 2012 pozorováno kromě ČR (kde zaměstnanost vzrostla o 0,2 %), na Slovensku, v Rumunsku a Finsku. Naopak prodloužení meziročního poklesu i v roce 2012 je patrné především v Řecku, Španělsku a Portugalsku, dále v Bulharsku, Irsku, Dánsku a Slovinsku. Růst zaměstnanosti byl po celou sledovanou dobu patrný v Belgii, Německu, v Maďarsku a Rakousku.

Celková míra zaměstnanosti osob ve věku 20 – 64 let (MZ) v **EU 27** činila v roce 2010 a 2011 shodně 68,6 %. V **ČR** v roce 2011 meziročně vzrostla o 0,5 p. b. na **70,9 %**. V **1. – 3. čtvrtletí 2012** v **EU 27** meziročně **poklesla na 68,5 %**, **v ČR se zvýšila na 71,4 %**. Trend pokračujícího nárůstu byl kromě ČR zaznamenán v dalších 12 státech, nejvýraznější v pobaltských republikách, na Maltě a v Maďarsku, byl však většinou pomalejší než v roce 2011. V devíti zemích pokračoval pokles z roku 2011, který byl nejvýraznější v Řecku, Španělsku, Portugalsku a na Kypru. Změna trendu z nárůstu v roce 2011 k poklesu v roce 2012 byl zaznamenán pouze v Itálii, Švédsku a Polsku, opačný trend pak v Lucembursku a Rumunsku.

V roce 2010 **MZ žen ve věku 20 – 64 let v EU27** činila 62,1 %, v roce **2011** vzrostla **62,3 %** a v **1. – 3. čtvrtletí 2012 na 62,4 %**. Stejný trend byl v ČR, kde tento ukazatel vzrostl z 60,9 % na **61,7 %** v roce **2011** a na **62,3 % v 1. – 3. čtvrtletí**

⁹⁾ Údaje EUROSTATu ze sekce Obyvatelstvo a sociální podmínky – převážně se jedná o data zpracovaná na základě primárních dat z LFSS jednotlivých členských zemí (Labour Force Sample Survey), viz http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.

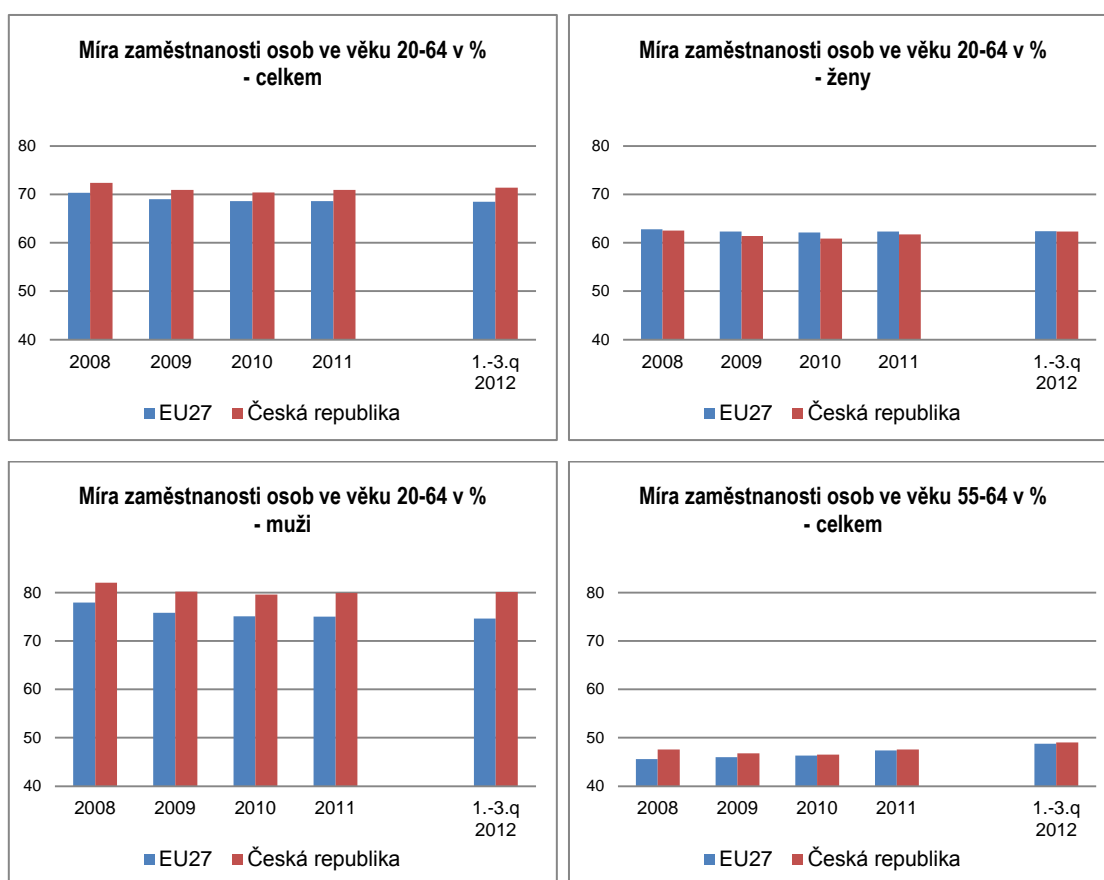
Ukazatele zpracovává EUROSTAT na základě primárních dat z LFS jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. Údaje za ČR v této části se proto mohou lišit od údajů z VŠPS ČSÚ použitých v analýze.

2012. Trend míry zaměstnanosti **mužů** ve stejném věku byl za EU 27 i v ČR rozdílný, **v EU 27 pokračoval pokles** z let 2010 a 2011 **na 74,6 % v 1. – 3. čtvrtletí 2012**, v ČR za tři čtvrtě roku 2012 již MZ po předchozím poklesu mírně **vrostla na 80,1 %**.

Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let se po nárůstu v roce 2010 zvyšovala i následujícím obdobím. V roce **2011 za EU27 činila 47,4 %**, v **1. – 3. čtvrtletí 2012** dosáhla hodnoty **48,7 %**, v ČR po mírném nárůstu na 47,6 % v roce 2011 je v **1. – 3. čtvrtletí 2012** patrný také výraznější nárůst na **49,0 %**.

graf č. 15

Srovnání vývoje míry zaměstnanosti v EU 27 a ČR

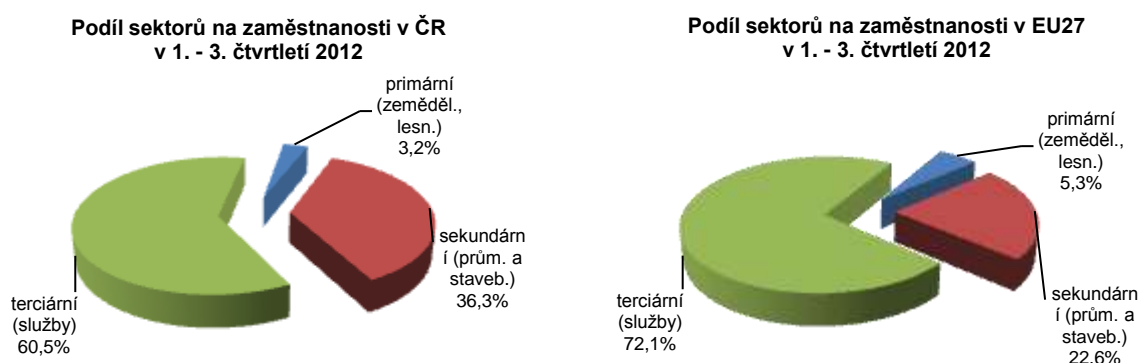

Přes probíhající **sektorové změny v zaměstnanosti** je v ČR ve srovnání s průměrem EU 27 stále vysoké zastoupení sekundárního a nižší zastoupení terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti. Zatímco v roce 2011 v EU 27 **podíl sekundárního sektoru** poklesl na 22,9 %, v ČR vzrostl na 36,6 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2012** byl patrný **pokles v EU 27 na 22,6 %, v ČR na 36,3 %**, přesto je to stále **nejvyšší hodnota ze všech států EU**. Kromě ČR si hodnotu vyšší než 30 % udržuje ještě Slovensko, Slovinsko a Polsko. Naopak mezi země s nejnižším podílem tohoto

sektoru patří Velká Británie, Řecko, Nizozemsko a Kypr (pod 18 %). **Podíl terciárního sektoru v EU27** v roce 2011 představoval 71,7 %, **v 1.- 3. čtvrtletí 2012 71,2 %**, v ČR je podprůměrné, a to 60,1 %, resp. **60,5 %**. Nižší podíl než ČR byl zaznamenán pouze v Bulharsku, Polsku a Rumunsku, naopak nejvyšší (více než 80 %) v Nizozemsku a Velké Británii. Zastoupení **primárního sektoru se v ČR** ve sledovaném období nezměnilo, zůstává stále na hodnotě **3,2 %**, zatímco průměrná hodnota za **EU 27** po poklesu v roce 2011 vykazuje hodnotu **5,3 %**. Nejvyšší podíl tohoto sektoru připadá na Rumunsko, Bulharsko, Polsko, Řecko a Portugalsko. Nejnižší podíl tohoto sektoru setrvává ve Velké Británii, Belgii a Německu.

graf č. 16

Srovnání sektorové struktury

V **EU 27** v roce 2010 pracovalo **na vlastní účet** (podnikatelé bez zaměstnanců, OSVČ) 15,7 % zaměstnaných, v roce 2011 **15,6 %** a stejný byl zatím podíl **v 1.- 3. čtvrtletí 2012**. **ČR** svým podílem 17,9 % v roce 2010, 18,4 % v roce 2011 a dalším nárůstem **na 18,8 % v 1.- 3. čtvrtletí 2012** převyšuje průměr EU 27. Mezi zeměmi s nejvyšším podílem stále zůstává Řecko a Rumunsko (více než 30 %), dále Bulharsko, Itálie a Polsko (více než 20 %), nejnižší podíl pak měli ve Švédsku, Dánsku, Estonsku a Francii (nižší než 10 %).

Výrazně podprůměrný je v ČR podíl osob s pracovními úvazky na dobu určitou a podíl zaměstnaných na kratší pracovní dobu. **Pracovní úvazky na dobu určitou** mělo **v EU 27** v roce 2010 14,0 % zaměstnaných, v roce 2011 14,1 % a za dobu prvních tří čtvrtletí 2012 zatím jejich podíl poklesl na **13,8 %**. **V ČR** po poklesu z 8,8 % na 8,5 % v roce 2011 se jejich podíl **v 1. – 3. čtvrtletí 2012** zatím od hodnoty v roce 2011 příliš neliší - **8,6 %**. Největší podíl byl opět ve Španělsku, Polsku a Portugalsku, nejnižší v Rumunsku, Litvě, Estonsku, Bulharsku a Lotyšsku.

Ještě výraznější je rozdíl mezi průměrem EU 27 a ČR v podílu pracujících **na kratší pracovní dobu**. Tato forma pracovního úvazku má v **EU 27** stoupající tendenci, v roce 2010 představovala 19,1 % zaměstnaných, v roce 2011 19,4 % a v 1. – 3. čtvrtletí 2012 již **19,9 %** (ženy 32,5 % a muži 9,3 %). **V ČR** tento ukazatel po nárůstu v době propuknutí celosvětové hospodářské a finanční krize v letech 2009 a 2010 poklesl v roce 2011 na 5,4 %, v období **v 1. – 3. čtvrtletí 2012** byl jen nepatrně vyšší - **5,5 %** (ženy 9,1 % a muži 2,7 %). Aktuálně je podíl kratší pracovní doby nižší než v ČR pouze v Bulharsku a na Slovensku. Více než 25 % dosahují v Belgii, Rakousku, Dánsku, Švédsku, Německu a Velké Británii, v Nizozemsku tvoří podíl kratších úvazků až 49,6 %, u žen dokonce 76,9 %. Podíl kratších úvazků žen vyšší než 50 % je také v Německu, Rakousku a Belgii.

Míra nezaměstnanosti (MN) v EU 27 v letech 2010 a 2011 v EU 27 činila 9,7 %, v ČR klesla v roce 2011 meziročně ze 7,3 % na 6,7 %. **V roce 2012 vzrostla v EU 27 na 10,5 %, v ČR na 7,0 %**. Zatímco **MN žen** má v EU 27 rostoucí tendenci (rok 2010 – 9,6 %, rok 2011 – 9,8 %, rok 2012 10,5 %), **v ČR** po nárůstu v roce 2010 na 8,5 % poklesla v roce 2011 na 7,9 % a nižší než v roce 2010 zůstala i po nárůstu v roce 2012 (na **8,2 %**). Trend vývoje **MN mužů** byl **v ČR** (rok 2010 – 6,4 %, 2011 – 5,8 %, **2012 – 6,0 %**) obdobný jako vývoj průměrné hodnoty mužů **v EU 27** (rok 2010 – 9,7 %, 2011 – 9,6 %, **2012 – 10,4 %**) a odpovídal vývoji celkové nezaměstnanosti. Nejvyšší hodnota celkové MN byla v roce 2012 v Řecku a Španělsku (více než 24 %), MN nižší než ČR měli pouze v Lucembursku, Nizozemsku, Německu a na Maltě, výsledek za Rakousko sice není zatím známý, ale podle výsledků v průběhu roku je evidentní, že bude nižší jako v ČR (za 1. – 3. čtvrtletí 2012 průměr 4,3 %).

Míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let (vztažená k pracovní síle ve stejném věku) v EU 27 dosáhla v roce 2010 21,1 %. V ČR hodnota tohoto ukazatele byla ve výši 18,3 %. **V roce 2011**, kdy MN mladých v **EU27** dosáhla **21,4 %**, v **ČR** mírně poklesla na 18,1 %. **V roce 2012 v EU 27 výrazněji vzrostla na 22,9 %**, tj. o 1,5 p. b., **v ČR na 19,5 %**, tj. o 1,4 p. b. K zemím s nejvyšší hodnotou MN mladých patří Španělsko a Řecko, kde je jejich MN vyšší než 50 %, zatímco na hodnotě pod 10 % se nachází v Německu, Nizozemsku a Rakousku (zde údaj zatím pouze za 1. – 3. čtvrtletí 2012 – 8,9 %).

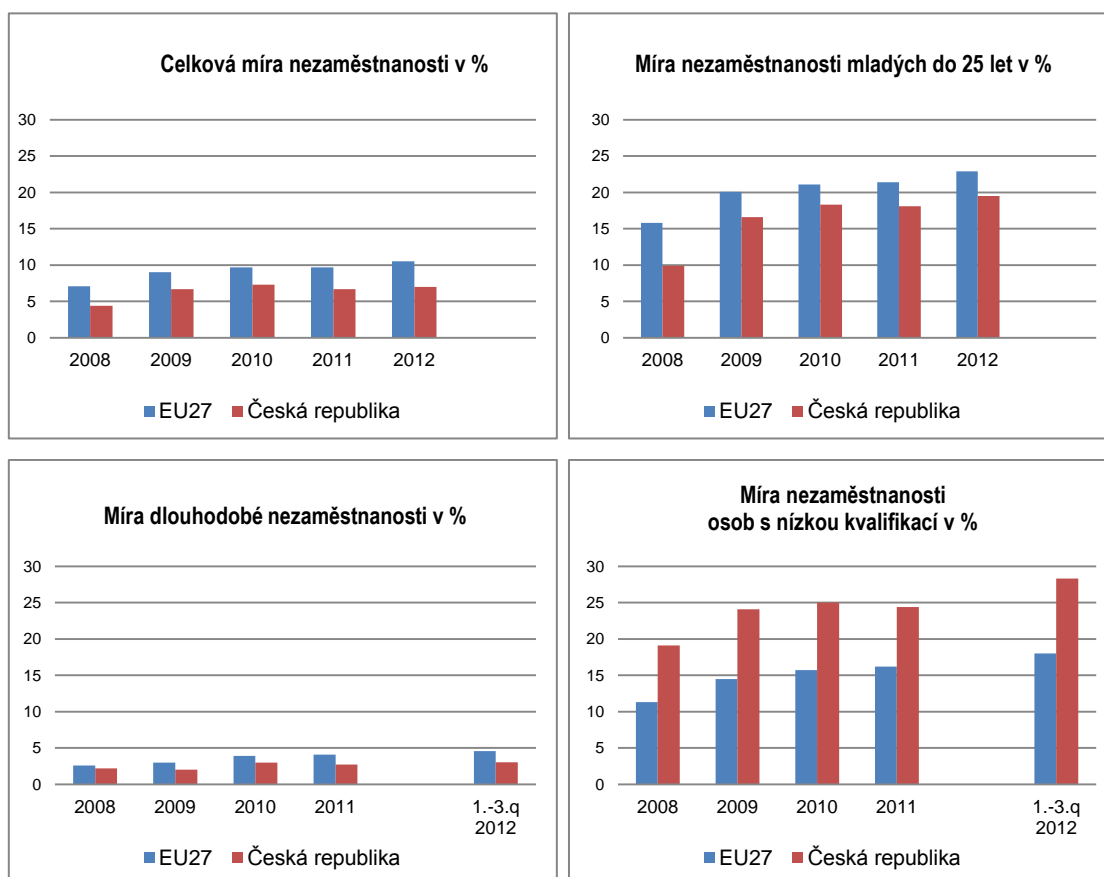
Pokud jde o míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0-2 mezinárodní klasifikace vzdělání), situace v ČR je na rozdíl od celkové

MN a MN mladých výrazně horší než průměr EU 27. V EU 27 dosáhla v roce 2010 15,7 %, v ČR hodnota tohoto ukazatele činila 25,0 %, v roce 2011 v EU27 vzrostla na 16,2 %, v ČR sice dočasně poklesla na hodnotu 24,4 %, ale z údajů za 1. - 3. čtvrtletí 2012 je patrný opětovný nárůst jak v EU 27 – na 18,0 %, tak v ČR – až na 28,3 %. Vyšší MN osob s nízkou kvalifikací než ČR je pouze v Litvě a Španělsku, kde přesahuje 30 % a na Slovensku, kde je dokonce na úrovni 45 %. Nejpříznivější situace byla v Rumunsku, Lucembursku, Nizozemsku, Rakousku a na Maltě, kde byl tento ukazatel pod úrovní 10 %.

Dle údajů za rok 2010 byla průměrná hodnota míry dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) za EU 27 3,9 % a v roce 2011 se zvýšila na 4,1 %, v ČR v roce 2010 vzrostla na 3,0 % a v roce 2011 přechodně poklesla na 2,7 %. Podle neúplných informací za rok 2012 je patrná rostoucí tendence, v EU 27 se míra dlouhodobé nezaměstnanosti za 1. - 3. čtvrtletí 2012 zvýšila na 4,6 %, v ČR na 3,0 %. Hodnota nad 10 % byla zaznamenána ve Španělsku a Řecku. Nejnížší hodnota tohoto ukazatele byla zjištěna v Rakousku, Švédsku, Lucembursku, Finsku a Nizozemsku (1,1 % - 1,8 %).

graf č. 17

Srovnání míry nezaměstnanosti v EU 27 a ČR

Vývoj poptávky po pracovních místech popisuje ukazatel **míry volných míst** (vyjadřující procentní podíl volných míst k součtu volných a obsazených míst). V roce 2010 dosáhl tento ukazatel za EU 27 hodnoty 1,4 % (průměr EU 27 vykazuje EUROSTAT pouze bez zahrnutí primárního sektoru), v **roce 2011** se míra volných pracovních míst v **EU 27 zvýšila na 1,5 %**. Podíl volných míst v **ČR** (který byl v roce 2008 hodnotou 3,2 % nejvyšší ze všech vykazujících zemí), v roce 2010 klesl na čtvrtinu (0,8 %), v roce 2011 mírně vzrostl na 0,9 % a za období **1. - 3. čtvrtletí 2012** zatím na **1,0 %**. Z jednotlivých zemí, které data pro tuto statistiku poskytují, mělo nejvyšší míru volných pracovních míst v tomto období Německo a Finsko (více než 2 %), nižší hodnotu než ČR zaznamenalo 8 zemí, nejnižší byla v Lotyšsku a Polsku.

Z výše uvedeného vyplývá, že ČR vykazuje vyšší hodnoty než průměr EU 27 u míry zaměstnanosti všech kategorií sledovaných ve Strategii 2020 a zaostává ve využívání kratší pracovní doby, především u žen.

Celková míra nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti mladých a dlouhodobě nezaměstnaných je pod průměrem EU 27, znepokojující je v ČR nezaměstnanost osob s nízkou kvalifikací, jejichž MN je ve srovnání s průměrem EU27 o více než třetinu vyšší.

VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Zpomalující růst ekonomiky v roce 2011, kdy meziroční růst HDP (v s. c.) z 3,0 % v 1. čtvrtletí poklesl na 0,9 % ve 4. čtvrtletí, a přechod do poklesu v roce 2012 až na -1,7 % ve 4. čtvrtletí, se na trhu práce projevil ve 2. pololetí 2012 nárůstem nezaměstnanosti, zatímco zaměstnanost dále meziročně rostla, což potvrzují výsledky Výběrových šetření pracovních sil, ale také údaje o vývoji zaměstnanosti ze statistiky národních účtů. Nárůst zaměstnanosti doprovázený poklesem ekonomiky si lze vysvětlit snahou zaměstnavatelů o udržení kmenových zaměstnanců i za cenu kratších pracovních úvazků nebo menšího počtu odpracovaných hodin.

Základní údaje o dalším vývoji zaměstnanosti podle Výběrových šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013 zveřejní ČSÚ formou Rychlé informace počátkem května (2. dubna zveřejnil podrobné výsledky za 4. čtvrtletí 2012). Podle údajů z odvětvových statistik **poklesl meziročně průměrný evidenční počet zaměstnanců** v podnicích s 50 a více zaměstnanci **v průmyslu v lednu 2013 o 1,2 %, v únoru 2013 o 1,4 %** a prohloubil se pokles ze 4. čtvrtletí 2012, který činil 1,0 % (průměrný počet zaměstnaných osob vykazoval nárůst o 0,4 %). **Ve stavebnictví byl v lednu 2013 zaznamenán meziroční pokles o 6,2 %, v únoru o 6,9 %** a pokračoval pokles ze 4. čtvrtletí 2012, kdy se průměrný evidenční počet pracovníků snížil meziročně o 4,8 % (průměrný počet zaměstnaných se snížil meziročně o 3,2 %).

Rychlé informace z odvětví průmyslu a stavebnictví zatím nenaznačují zlepšení vývoje ekonomiky. **Průmyslová produkce v lednu 2013 meziročně reálně klesla o 4,1 %, v únoru o 5,7 %**. Po očištění od sezónních vlivů (včetně vlivu počtu pracovních dnů) byla průmyslová produkce v lednu 2013 na stejné úrovni jako v prosinci 2012, v únoru byla proti lednu vyšší o 1,6 %. **Tržby z průmyslové činnosti** v běžných cenách v lednu 2013 meziročně klesly o 3,9 %, v únoru o 6,1 %. **Stavební produkce v lednu 2013 klesla meziročně o 9,3 %, v únoru** (zčásti díky nízké srovnávací základně v únoru 2012) **vzrostla o 2,3 %**. Po očištění od sezónních vlivů byla v lednu 2013 meziměsíčně nižší o 4,4 %, v únoru se zvýšila o 3,0 %. Produkce v pozemním stavitelství v lednu 2013 meziročně klesla o 7,5 %, v únoru vzrostla o 2,2 % a produkce inženýrského stavitelství v lednu klesla o 15,3 %, v únoru se zvýšila o 2,7 %.

Z konjunkturního očekávání ekonomické situace respondentů **v průmyslu** je zřejmé nezměněné hodnocení současné ekonomické situace a celkové poptávky, snížení zahraniční poptávky a zvýšení zásob. Očekávání zvýšení tempa výrobní činnosti a také tempa zaměstnanosti jsou lepší zejména pro příští tři měsíce. Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace sice od počátku roku příliš nezměnilo, ale u celkové poptávky ano. Respondenti nyní předpokládají stejné tempo stavební činnosti a mírný pokles zaměstnanosti, ale v delším časovém horizontu zlepšení ekonomické situace. V **odvětví obchodu** se hodnocení ekonomické situace snížilo a je stejné i pro období příštích šesti měsíců. Ve **vybraných odvětvích služeb** (vč. bankovního sektoru) je hodnocení poptávky nižší, hodnocení ekonomické situace v následujících měsících se zvýšilo.

Podle doposud zveřejněných predikcí makroekonomických indikátorů Ministerstva financí ČR (Makroekonomická predikce leden 2013) a České národní banky (Zpráva o inflaci I/2013) je patrné, že nepanuje shoda v očekáváních vývoje ekonomiky v letošním roce, obě instituce se shodují v jejím nárůstu až v roce 2014. MPSV v letošním roce odhaduje meziroční vývoj hrubého domácího produktu v intervalu od -0,3 % do 0,6 %, v roce 2014 nárůst v intervalu 1,3 – 2,3 % (v roce 2012 dle ČSÚ ekonomika meziročně poklesla o 1,9 %).

Trh práce je stále poznamenán slabým výkonem ekonomiky, který negeneruje dostatečný počet pracovních míst. Na trhu práce výrazně převládá nabídka pracovní síly nad poptávkou po ní. V roce 2011 v reakci na mírný ekonomický růst počet volných pracovních míst nahlášených na ÚP ČR (po výrazném propadu v letech 2009 a 2010 až na 20 % stavu před krizí) mírně vzrostl na průměrnou měsíční úroveň 36,5 tis. Průměrný počet volných míst byl v roce 2012 sice mírně vyšší - 39,9 tis., ale v prosinci se jejich počet dostal již pod hodnotu z konce roku 2011. Počet volných pracovních míst v roce 2013 (v lednu 33,8 tis. a únoru 34,6 tis.) je stále meziročně nižší.

Naproti tomu v prvních měsících roku 2013 pokračoval meziroční růst nezaměstnanosti z druhé poloviny roku 2012. Počty uchazečů o zaměstnání v lednu (585,8 tis.), únoru (593,7 tis.) a březnu (587,8 tis.) byly vyšší než v únoru 2010 (583,1 tis.), kdy v důsledku finanční a následně ekonomické krize nezaměstnanost kulminovala. Na jedno volné místo připadalo v průměru více než 15 uchazečů o zaměstnání.

Nový ukazatel registrované nezaměstnanosti - **podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu** (který od ledna 2013 nahradil míru registrované nezaměstnanosti) **dosáhl v roce 2012 průměrnou hodnotu 6,8 %**. V lednu 2013 byl na úrovni 8,0 %, v únoru na úrovni 8,1 % a v březnu poklesla na 8,0 % (tomu by odpovídala míra registrované nezaměstnanosti cca 10,1% - 10,2 %). Vzhledem ke zpoždění vývoje na trhu práce za vývojem ekonomiky **nezaměstnanost v roce 2013** ve srovnání s předchozím rokem ještě **vzroste**. Předpokládáme, že průměrná hodnota podílu nezaměstnaných za **rok 2013** bude v intervalu **7,2 – 7,8 %**. Pokles lze očekávat až **v roce 2014**, kdy očekáváme nezaměstnanost mezi **7,0 – 7,8 %**.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejnilo v březnu 2013 **Plán pro zaměstnanost**, jehož cílem je pomoc firmám a obcím **udržet a vytvořit nová pracovní místa**. Plán mimo jiné počítá s podporou zaměstnávání **mladých lidí do 30 let a absolventů škol**, dále s finanční podporou firem, které zaměstnají na **zkrácené pracovní úvazky** matky s dětmi a dlouhodobě nezaměstnané, a podporou těch nezaměstnaných, kteří se rozhodnout **podnikat jako OSVČ**. Tento plán má také za cíl lépe zaměřit poskytované rekvalifikace s ohledem na aktuální potřeby každého regionu a zkvalitnit a rozšířit poradenství určené nejen pro nezaměstnané, ale i pro zaměstnavatele, starosty měst a obcí a sociální partnery.

Vývoj zaměstnanosti v roce 2012 byl překvapivý, i přes nepříznivý vývoj ekonomiky vzrostla zaměstnanost o 0,4 % (stejně jako v roce 2011). V případě ukazatele zaměstnanosti MPSV nepředpokládá výraznější změnu, pro rok 2013 a 2014 odhaduje spíše stabilní hodnotu.

Metodické poznámky

Zaměstnanost

MPSV pro hodnocení vývoje na trhu práce využívá pro oblast zaměstnanosti údaje ČSÚ především z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS).

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15 let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení EUROSTATu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů, nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Zaměstnaní jsou všichni ve věku 15 a více let, kteří během referenčního týdne příslušeli do kategorie placení zaměstnaní nebo zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce **alespoň po dobu jedné hodiny** v referenčním týdnu. Za zaměstnané jsou považováni i **uční**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **studenti**, osoby **pobírající důchod**, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, **kteří** však v referenčním období **byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané**. Do skupiny zaměstnaných naopak nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené, jejichž postavení má podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) odlišný charakter.

Nezaměstnanost

Pro nezaměstnanost MPSV využívá údaje ČSÚ z VŠPS a statistiky MPSV z administrativních dat úřadů práce.

Rozdíly v metodě zjišťování údajů o počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání po linii úřadů práce a zjišťování počtu nezaměstnaných podle výsledků VŠPS:

Velikost souboru

- MPSV - úplná evidence registrovaných uchazečů o zaměstnání.
- ČSÚ VŠPS - výběrový soubor zahrnuje osoby bydlící v 0,6 % všech trvale obydlených bytů ČR (jedná se o necelých 51 tis. osob ve věku 15 a více let). Všechny údaje z výběrového souboru jsou převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil.

Způsob zjišťování

- MPSV - podmínky registrace a vyřazování uchazečů o zaměstnání jsou spolu s definicí uchazeče o zaměstnání stanoveny zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. O zprostředkování se občan uchází u krajské pobočky Úřadu práce, v jejímž správním obvodu má bydliště.

- ČSÚ VŠPS - dobrovolné anonymní zjišťování za osoby obvykle bydlící (nikoliv trvale bydlící) ve vybraných bytech. Shodně s metodikou EUROSTATu nejsou zjišťovány údaje za osoby bydlící mimo byty, tedy ani za osoby bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních.

Obsah ukazatelů

- MPSV - uchazeč o zaměstnání je podrobně vymezen zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
- **Uchazečem o zaměstnání** může být (pokud zákon nestanoví jinak) pouze fyzická osoba s trvalým bydlištěm na území ČR, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce ČR a které nebrání v zařazení do této evidence překážky uvedené v ustanovení § 25 zákona o zaměstnanosti, např. není v pracovním nebo obdobném vztahu nebo nevykonává samostatnou výdělečnou činnost. Z evidence uchazečů o zaměstnání je uchazeč o zaměstnání vyřazen, mimo jiné, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR při zprostředkování zaměstnání. Evidence na Úřadu práce ČR je ukončena např. nástupem do zaměstnání nebo na základě vlastní žádosti uchazeče o zaměstnání. Zákon nevylučuje, aby uchazeči o zaměstnání byli např. osoby dočasně práce neschopné, na rodičovské dovolené, nebo ti, jimž byl přiznán starobní důchod.
- MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO zavedlo ukazatel tzv. **dosažitelní uchazeči o zaměstnání**. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, v pracovní neschopnosti, uchazeči o zaměstnání zařazení na rekvalifikační kurzy nebo vykonávající krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči o zaměstnání, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.
- ČSÚ VŠPS - nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO a metodiky EUROSTATu všichni ve věku 15 a více let, kteří ve sledovaném období (referenčním týdnu) souběžně splňovali tři nutné podmínky:
  - nebyli zaměstnaní,
  - hledali aktivně práci,
  - byli připraveni k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byli k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji našly a jsou schopny nástupu nejpozději do 3 měsíců. Tyto osoby jsou podle definice EUROSTATu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

Jestliže do konce roku 1997 převyšoval počet nezaměstnaných vymezených podle mezinárodní definice počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP a od roku 2000 do 3. čtvrtletí roku 2001 byl rozdíl mezi oběma ukazateli minimální, tak od 4. čtvrtletí 2001 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP výrazně převyšoval počet nezaměstnaných zjišťovaných ve výběrovém šetření statistiky podle ILO.

Ve 4. čtvrtletí 2012 činil průměrný počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na ÚP 508,2 tis. osob, z toho 493,2 tis. dosažitelných uchazečů o zaměstnání, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet registrovaných uchazečů o zaměstnání dle VŠPS 379,5 tis.) se tedy lišil o 128,7 tis. resp. o 113,7 tis.

Rozdíly jsou jednak v jiném způsobu zjišťování po obou liniích, odlišném metodickém vymezení registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a v tzv. nevýběrové chybě, která je průvodním znakem prakticky všech statistických zjišťování u domácností. Je nutné zdůraznit diferenci mezi pojmem registrovaný uchazeč o zaměstnání a nezaměstnaným podle mezinárodní definice ILO. Zatímco registrovaný uchazeč o zaměstnání je vždy definován národní legislativou, nezaměstnaný podle definice ILO je vymezen jasnými kritérii, která umožňují mezinárodní srovnatelnost výše zjištěných výsledků šetření. Vazba mezi oběma ukazateli není bezprostřední. Na jedné straně se vyskytují případy nezaměstnaných, kteří nejsou evidováni na úřadech práce a na druhé straně značná část registrovaných uchazečů o zaměstnání nesplňuje podmínky dané mezinárodní definicí.

Zásadní diference mezi oběma zdroji je v absolutní hodnotě počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu nezaměstnaných. Projevuje se několik faktorů:

1. Od roku 2002 byl plně **harmonizován dotazník VŠPS se standardem EUROSTATu včetně pořadí otázek** kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání**. ČSÚ nemá možnost vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí ÚP.
2. Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé. Z porovnání s členskými a ostatními kandidátskými zeměmi EU vyplývá, že diference mezi obecnou mírou nezaměstnanosti z VŠPS a registrovanou mírou nezaměstnanosti v ČR je nižší než ve většině těchto zemí. Rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti je v řadě zemí značný a lze z toho usuzovat, že oboustranné statistické odchýlení je důsledkem především odlišností v legislativě a míře aktivní politiky zaměstnanosti a dalších oblastí sociální politiky jednotlivých zemí. Přitom je třeba poznamenat, že řada členských zemí EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikuje.

V rámci výběrového šetření jsou zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Ve 4. čtvrtletí roku 2012 činil jejich počet 154,6 tis. osob, tj. o 28,6 tis. méně než ve stejném období roku 2011. Většina osob, které by chtěly pracovat, však nemůže ihned nastoupit do případného zaměstnání. Nejpozději do 14 dnů je schopno nastoupit 64,0 tis. osob.

Základem pro rozhodování v oblasti nezaměstnanosti je zásadně úplná evidence úřadů práce. Výběrové šetření pracovních sil, které je pro členské země EU závazné, tyto administrativní údaje doplňuje a poskytuje mezinárodně srovnatelné ukazatele v požadovaném rozsahu a frekvenci.

Definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti (platné od července 2004 do prosince 2012):

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} * 100$$

Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče o zaměstnání ke konci sledovaného měsíce.

Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil - VŠPS (klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzavý průměr posledních 12 měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzavý průměr za poslední 4 čtvrtletí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče o zaměstnání (klouzavý průměr posledních 12 měsíců).

Srovnávání nebo záměna obecné míry nezaměstnanosti ČSÚ a míry registrované nezaměstnanosti MPSV a jejich nesprávná interpretace, pracovní síla pro výpočet míry registrované nezaměstnanosti tvořená kombinací údajů z více zdrojů, patřily mezi důvody pro vytvoření **nového relativního ukazatele registrované nezaměstnanosti, podílu nezaměstnaných osob.**

Definice výpočtu podílu nezaměstnaných osob, který od ledna 2013 nahradil míru registrované nezaměstnanosti:

Nový ukazatel podíl nezaměstnaných osob srovnává počty dosažitelných uchazečů k obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let. Jeho definice je následující:

$$\text{Podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 – 64 let} = \frac{\text{UoZ}_{15-64 \text{ let}}}{\text{P}_{15-64 \text{ let}}}$$

UoZ_{15-64 let} – počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 - 64 let

P_{15-64 let} – počet obyvatel ve věku 15-64 let

Změna ve vykazování registrované nezaměstnanosti se týká pouze ukazatele míry registrované nezaměstnanosti, MPSV bude i nadále jako doposud vykazovat celkové počty uchazečů o zaměstnání a počty dosažitelných uchazečů. Pro sledování vývoje nového ukazatele byla zpětně dopočtena časová řada od roku 2005 do úrovně okresů, protože nový ukazatel má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je s původním ukazatelem nesrovnatelný.

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
HDP	hrubý domácí produkt
CHPM	chráněné pracovní místo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPS	informačně poradenské středisko
KZAM/CZ-ISCO	Klasifikace zaměstnání
LFS	Labour Force Survey (VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil)
MEA	míra ekonomické aktivity
MN	míra nezaměstnanosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZ	míra zaměstnanosti
NH	národní hospodářství
NIP	národní individuální projekt
NUTS2	Nomenklatura územních statistických jednotek - pro potřeby regionální politiky EU
NUTS3	Nomenklatura územních statistických jednotek, úroveň kraj
OKEČ/NACE	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
ORP	obce s rozšířenou působností
OZP	osoba se zdravotním postižením
p.b.	procentní bod
PvN	podpora v nezaměstnanosti
RIP	regionální individuální projekt
SMN	specifická míra nezaměstnanosti
SIP	systémový individuální projekt/systém investičních pobídek
SPZ	státní politika zaměstnanosti
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
ÚP	úřad(y) práce
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství ÚP ČR
VPM	volné pracovní místo
MSP	Malé a střední podniky
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
PMS	Probačně mediační služba